

Empresa i iniciativa emprenedora

CFGX.TRAN.EIE/0.12

CFGS - Cicle formatiu grau superior
CFGM - Cicle formatiu grau mitjà

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

ioc
institut obert
de catalunya

Aquesta col·lecció ha estat dissenyada i coordinada des de l'Institut Obert de Catalunya.

Coordinació de continguts

Maria Teresa Montoliu Monfort

Redacció de continguts

Montserrat Boyero Martín

Miren Itziar López Lorenzo

Manuel Martínez Jiménez

Maria Teresa Montoliu Monfort

Tomás Ramírez Pérez

Juan José Rodríguez Gómez

Mercè Sitges Querol

Adaptació de continguts

Maria Teresa Montoliu Monfort

Mercè Sitges Querol

Primera edició: Setembre de 2006

© Departament d'Ensenyament

Material realitzat per Eureka Media, SL

Dipòsit legal: DL B 28667-2015

Llicenciat Creative Commons BY-NC-SA. (Reconeixement-No comercial-Compartir amb la mateixa llicència 3.0 Espanya).

Podeu veure el text legal complet a

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

“Empresa i iniciativa emprenedora” és un mòdul transversal que orienta l’alumne i l’ajuda a incorporar-se a la vida laboral activa fonamentalment per mitjà del desenvolupament del seu esperit emprenedor, la seva iniciativa i creativitat. El coneixement del món empresarial i l’entorn econòmic possibilitarà a l’alumne el desenvolupament de la seva creativitat i iniciativa dins de l’empresa, així com la creació del seu propi lloc de treball per mitjà de l’activitat emprenedora.

L’estudi d’aquest mòdul ajudarà l’alumne a desenvolupar la seva iniciativa emprenedora amb la realització d’un projecte empresarial adaptat al perfil professional de cada cicle, i també l’ajudarà i l’orientarà en l’assumpció de responsabilitats i funcions en el seu treball per compte d’altri.

Per aconseguir aquest objectiu s’estudiaran conceptes empresarials com són les funcions i estructures organitzatives de l’empresa, el pla d’empresa, la forma jurídica adient per a cada tipus d’empresa i els tràmits per crear i posar en marxa una petita empresa, i conceptes econòmics i financers bàsics, com els impostos principals que afecten la petita empresa, els documents administratius i la introducció a la comptabilitat financera i de gestió.

El mòdul d’“Empresa i iniciativa emprenedora” és un mòdul transversal que s’estudia en tots els cicles professionals.

Aquest material ha estat dissenyat expressament per estudiar la matèria d’“Empresa i iniciativa emprenedora” a distància i facilitar-vos l’assoliment dels resultats d’aprenentatge. D’altra banda, combina continguts, imatges, esquemes, exemples... que afavoreixen la comprensió de la matèria.

En la unitat “Introducció al món de l’empresa” estudiareu el concepte actual d’empresa i d’empresari, i també la relació de l’empresa amb el seu entorn.

En la unitat “Creació d’una empresa” estudiareu com es prepara i es presenta un projecte empresarial per crear posteriorment una empresa, i també les diferents formes jurídiques d’una empresa i els tràmits necessaris per crear-ne una.

En la unitat “Gestió empresarial i fiscalitat” es fa una petita introducció a la comptabilitat financera i a l’anàlisi economicofinancera. Hi estudiareu també els principals documents que s’utilitzen en l’àmbit empresarial i les obligacions fiscals de les empreses.

Les activitats d’aprenentatge us serviran per comprovar si heu entès els continguts treballats en el nucli formatiu i si teniu dubtes o si encara l’heu de treballar una mica més en algun dels seus aspectes. És recomanable que feu una primera lectura de cada nucli formatiu, i després una segona lectura amb més deteniment i profunditat. Aleshores, ja estareu en condicions de fer les activitats i els exercicis d’autoavaluació que us proposi el professor.

D’altra banda, podeu ampliar tota aquesta informació amb els documents web, els recursos i la bibliografia. És interessant que, a més de treballar el contingut

del material paper i web, feu una ullada a la informació complementària que hi teniu (articles, lectures, textos legals, esquemes...) per tal de tenir una visió més completa de tots els continguts. També és molt interes-sant i pot resultar molt útil consultar el glossari.

Resultats d'aprenentatge

En finalitzar aquest mòdul l'alumne/a:

1. Reconèixer les capacitats associades a la iniciativa emprenedora, analitzant els requisits derivats dels llocs de treball i de les activitats empresarials.
2. Definir l'oportunitat de creació d'una microempresa, valorant l'impacte sobre l'entorn d'actuació i incorporant valors ètics.
3. Dur a terme activitats per a l'elaboració d'un pla d'empresa, identificant els ajuts de creació d'empreses i els canals de suport als emprenedors per part de l'Administració pública.
4. Dur a terme activitats per construir i posar en marxa una petita empresa del sector, seleccionant la forma jurídica i identificant les obligacions legals associades.
5. Dur a terme activitats de gestió administrativa i financera d'una petita empresa del sector, identificant les principals obligacions comptables i fiscals i coneixent la documentació.

Continguts

Introducció al món de l'empresa

Unitat 1

Introducció al món de l'empresa

1. Iniciativa emprenedora
2. L'empresa i el seu entorn

Creació d'una empresa

Unitat 2

Creació d'una empresa

1. Pla d'empresa
2. Creació i posada en funcionament de l'empresa

Gestió empresarial i fiscalitat

Unitat 3

Gestió empresarial i fiscalitat

1. Gestió empresarial
2. Fiscalitat i documentació bàsica

Introducció al món de l'empresa

Manuel Martínez Jiménez, Maria Teresa Montoliu Monfort i Mercè Sitges Querol

Empresa i iniciativa emprenedora

Índex

Introducció	5
Resultats d'aprenentatge	7
1 Iniciativa emprendedora	9
1.1 La innovació i desenvolupament econòmic	9
1.1.1 Tipus d'innovació	9
1.1.2 Innovació i TIC	10
1.2 Factors claus dels emprendedors	11
1.3 Actuació dels emprendedors com a empleats	14
1.3.1 Classificació de tipus d'emprenedors	15
1.4 Instruments per identificar les capacitats que afavoreixen l'esperit emprendedor	16
1.5 Les bones pràctiques empresarials	17
1.6 L'empresari: actituds i requisits per a l'exercici de l'activitat empresarial	17
1.7 Objectius personals enfront d'objectius empresarials: missió, visió i valors d'empresa	19
1.7.1 Missió de l'empresa	19
1.7.2 Visió de l'empresa	20
1.7.3 Els valors de l'empresa	20
1.8 Pla d'empresa i idea de negoci	22
1.8.1 La idea de negoci en el pla d'empresa	22
1.8.2 Identificació de les idees de negoci	23
1.9 Els serveis d'informació, orientació i assessorament. Els vivers d'empresa	23
1.9.1 Institucions oficials i institucions empresarials	24
1.9.2 Els vivers d'empreses	24
2 L'empresa i el seu entorn	27
2.1 Funcions bàsiques de l'empresa: de producció, financera, social, comercial i administrativa	28
2.2 L'empresa com a sistema: recursos, objectius i mètodes de gestió	29
2.2.1 Les funcions de l'empresa	30
2.2.2 L'objectiu de l'empresa	30
2.2.3 Els elements de l'empresa	30
2.2.4 Entorn empresarial	31
2.3 Components del macroentorn: factors politicolegals, econòmics, socioculturals, demogràfics/ambientals i tecnològics	32
2.4 Anàlisi del microentorn d'una empresa, especialment la relació amb els clients i la competència	33
2.4.1 L'empresa i els stakeholders	34
2.5 Elements de la cultura empresarial i valors ètics dins de l'empresa	35
2.6 Relació d'una empresa amb els agents socials	36
2.6.1 Les entitats financeres	37
2.6.2 Les administracions públiques	38
2.7 La responsabilitat social de l'empresa	40
2.7.1 Concepte de responsabilitat social de l'empresa	40
2.7.2 Àmbits de la responsabilitat social	41

2.8	Elaboració del balanç social: costos i beneficis socials per a l'empresa	41
2.9	Igualtat i empresa: estratègies empresarials per aconseguir la igualtat dins l'empresa	45
2.9.1	Línies estratègiques per establir la igualtat en les empreses	45
2.9.2	Estratègies empresarials per a la igualtat a l'empresa	46
2.10	Detecció d'oportunitats i amenaces del sector. Instruments de detecció	46
2.10.1	L'anàlisi DAFO	47
2.11	Noves oportunitats de negoci	47

Introducció

La unitat didàctica “Introducció al món de l’empresa” del mòdul d’*Empresa i iniciativa emprenedora* tracta de mostrar els conceptes fonamentals que una persona ha de tenir en compte quan inicia el camí de crear una empresa.

En l’apartat “Iniciativa emprenedora” estudiarem la **innovació**, és a dir, què aportarem amb la creació de la nostra empresa al teixit empresarial d’una societat concreta. A la innovació s’ha d’afegir el concepte i el tractament de la iniciativa emprenedora, és a dir, de l’actuació positiva i engrescadora que una persona, amb les característiques d’emprenedor, duu a terme per idear i crear una empresa. També tractarem la figura de l’**emprenedor**, que és la persona que porta a terme una idea a constituir l’empresa, i veurem que els mateixos empleats poden tenir un component d’emprenedors i aportar noves idees i noves formes d’organització a l’empresa.

En el primer apartat també estudiarem les actituds que ha de tenir l’empresari per fer un bon exercici de l’activitat empresarial i començar a posar les bases de com serà aquesta. Veurem que els objectius empresarials s’han de plasmar en el **pla d’empresa**, i també el nucli essencial d’aquest pla d’empresa, que és definir la **idea de negoci**. A més a més, coneixerem les institucions expertes en el tema i aprendrem a buscar l’orientació i la informació per crear l’empresa.

En l’apartat “L’empresa i el seu entorn” estudiarem els elements que componen l’empresa, quines funcions tenen cadascun i com els organitzem. L’empresa no viu aïllada del món real i el seu **entorn** s’ha d’estudiar per conèixer els avantatges o inconvenients que trobarà l’empresa quan entri en el món de la seva activitat econòmica. Hi ha factors externs a l’empresa que s’han de tenir en compte i que poden fer fracassar la seva creació. També estudiarem l’anomenat **microentorn de l’empresa**, és a dir, els clients i la competència i les relacions que l’empresa té amb ells. La relació amb els clients és cabdal per al funcionament de l’empresa.

També estudiarem els **agents socials** (especialment les entitats financeres i les administracions públiques), que mantenen amb l’empresa una relació que està íntimament lligada amb el seu finançament i amb els tràmits de constitució.

Un altre concepte que tractarem és el de la cultura empresarial, que representa l’essència de l’empresa, així com el de **responsabilitat social de l’empresa** ; d’altra banda, veurem el concepte i l’elaboració d’un balanç social per saber quins costos i beneficis socials té l’empresa, i aprendrem a trobar les noves oportunitats de negoci i a saber detectar-les, així com les amenaces que l’empresa pot tenir.

Resultats d'aprenentatge

En acabar la unitat formativa heu de ser capaços d'haver assolit els resultats d'aprenentatge següents:

1. Reconeix les capacitats associades a la iniciativa emprenedora, analitzant els requeriments derivats del lloc de treball i de les activitats empresarials.
2. Defineix l'oportunitat de creació d'una microempresa, valorant-ne l'impacte sobre l'entorn d'actuació i incorporant-hi valors ètics.
3. Realitza activitats per a la constitució i posada en marxa d'una microempresa, seleccionant-ne la forma jurídica i identificant-ne les obligacions legals associades.

1. Iniciativa emprenedora

La societat d'avui dia necessita noves idees per poder desenvolupar reptes que tenim en el món actual. Les noves idees que sorgeixen han de ser reconduïdes per persones o grups que tenen un caràcter emprenedor i poden portar a terme els reptes de la innovació. Aquests emprenedors tenen com una de les seves característiques més destacades la iniciativa.

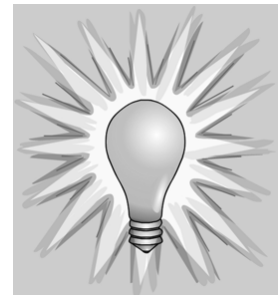
Existeix una gran relació entre emprenedor i innovació, fins al punt que alguns teòrics no conceben l'emprenedoria sense innovar, ja que una de les característiques fonamentals de l'emprenedor és l'aplicació de canvis en les idees, els valors i els procediments de l'activitat econòmica per solucionar els problemes que es presenten en la satisfacció de necessitats.

1.1 La innovació i desenvolupament econòmic

La innovació i el desenvolupament econòmic van de la mà ja que totes les idees noves que entren en el món empresarial ajuden a fer que el teixit empresarial d'una societat estigui més desenvolupat.

La **innovació** és un procés creatiu que comença amb un descobriment i acaba amb la confecció d'un producte o la realització d'un servei.

La **innovació** pot sorgir en qualsevol lloc de l'organització i pot arribar de manera espontània o ser fruit d'una planificació. I sorgeix sempre que hi ha una **necessitat** que fa pressió per alguna cosa i es crea un nou producte o procés d'un valor afegit major.

Una innovació cabdal per a la nostra societat.

Es considera innovació el descobriment de nous coneixements i el desenvolupament de noves aplicacions tecnològiques.

1.1.1 Tipus d'innovació

Segons els criteris utilitzats, podem fer diferents tipus de classificació de la innovació. Fonamentalment s'utilitzen dos criteris. En primer lloc, el criteri de les característiques tècniques de la innovació. Segons aquest criteri es poden distingir **dos tipus d'innovació**:

- **Innovació radical:** Consisteix a desenvolupar un producte o procés nous que no es coneixien abans.

- **Innovació incremental:** Consisteix a afegir valor a productes o processos ja existents que respecten el més important del producte o procés i li apliquen canvis per millorar-lo.

I + R + I

Al concepte d'investigació i recerca per crear nous negocis hem d'afegir, en l'actualitat, la iniciativa que consisteix en el fet de poder posar a la pràctica allò que s'ha creat.

Un altre criteri de classificació de la innovació és en **funció d'on s'apliqui:**

- **Innovació en el producte:** és aquella innovació que se centra en les característiques del propi producte o en els elements materials que en faciliten la manipulació.
- **Innovació en el procés:** és aquella innovació que s'encamina cap a la realització de la gestió empresarial. En aquest cas, la innovació ha de ser **rendible**.
- **Innovació en màrqueting i disseny:** consisteix en l'aplicació d'un nou mètode de comercialització que impliqui canvis significatius de disseny, posicionament en el mercat, promoció o preu d'un bé o un servei. Es tracta d'incorporar la visió del mercat i hi inclouríem les innovacions respecte del preu, la promoció i la distribució.
- **Innovació en tecnologia:** la innovació tecnològica s'ha d'entendre com l'aplicació industrial del coneixement. Es pot donar en qualsevol sector empresarial i inclou la innovació derivada de la recerca i el desenvolupament tecnològic, que són independents de les iniciatives innovadores de procés i producte.

En la innovació en màrqueting i disseny moltes vegades es tracta de millorar el coneixement i les relacions amb el client i el mercat.

Aquesta innovació opera des d'una perspectiva a més llarg termini i se centra en l'exploració constant de noves eines que després seran concretades amb el desenvolupament d'un producte o servei.

- **Innovació en l'organització:** Consisteix a utilitzar dones i homes que actuen com a motor, és a dir, amb certes característiques personals necessàries per dur a terme aquests projectes.

Els parcs científics i tecnològics tenen una gran importància com a generadors d'innovació.

1.1.2 Innovació i TIC

Les TIC o tecnologies de la informació i la comunicació tenen una influència cada vegada més gran en les empreses actuals i això dóna lloc a més possibilitats d'informació i d'innovació en el món empresarial.

Les TIC més importants i que s'apliquen de manera habitual en el món empresarial són les següents:

- **La informàtica:** Els equips (*hardware*) i els programes (*software*) són essencials en la vida d'una empresa. Qualsevol empresa, ja sigui multinacional o una microempresa, utilitza la informàtica ja que el seu ús

Un avanç tecnològic que ha revolucionat el segle XX.

estalvia temps i diners i els programes adequats a cada empresa les fa més competitives envers la competència.

- **Internet:** És una tecnologia que posa al nostre abast tota la informació que podem demanar sobre qualsevol tema. La seva utilització genera el problema de seleccionar la informació rellevant per a l'empresa; per la qual cosa les empreses, moltes vegades, contracten serveis de selecció d'informació.
- **Correu electrònic:** Actualment és un mitjà de relació per a l'empresa, cap a l'exterior per tenir una comunicació més àgil amb els nostres clients o proveïdors, com també respecte a la comunicació interna entre els treballadors de l'empresa.
- **Certificats d'usuaris i signatures digitals:** Els tràmits més usuals que fan les empreses es fan a través de la via telemàtica i, per això, és necessari que les empreses tinguin signatures digitals emeses per organismes especialitzats.
- **Comerç electrònic:** Per a les empreses, el comerç electrònic és un mitjà de distribució directa cap als seus clients mitjançant una pàgina web on aquests poden fer la seva comanda i, posteriorment, pagar-la amb una targeta de crèdit.

El comerç electrònic

És un canal de distribució amb poc cost i que permet obtenir un benefici major a l'empresa; però el seu ús no està generalitzat entre els clients.

1.2 Factors claus dels emprendadors

La persona emprendedora és una figura de vital importància per a l'empresa i el seu èxit. Sense persones emprendedores el teixit empresarial de la nostra societat no tiraria endavant.

L'emprenedor és aquella persona que, aplicant les seves capacitats, converteix una idea en un projecte econòmic concret, ja sigui en una empresa o en una organització social, i que genera algun tipus d'innovació i beneficis econòmics i socials.

De la definició d'emprenedor convé aclarir algunes idees:

- **Projecte econòmic:** és el conjunt de polítiques i estratègies econòmiques que porten a aconseguir objectius econòmics i socials.
- **Oportunitat de negoci:** la idea de l'emprenedor es genera en l'empresa amb ànim de lucre.
- **Beneficis socials:** la idea de l'emprenedor es desenvolupa en una organització social amb l'objectiu d'aconseguir major benestar en les persones.

Bill Gates, cofundador de l'empresa Microsoft, és una persona que transmet energia per fer una tasca empresarial.

- **Innovació:** aplicació de noves idees i conceptes que han de ser útils per augmentar la productivitat, tant en la generació de productes com en la satisfacció de necessitats.

Algunes de les qualitats que hauria de tenir d'un bon emprenedor o emprenedora són:

Persones que treballen amb les qualitats d'un bon emprenedor.

- **Capacitat per prendre decisions i assumir riscos:** L'emprenedor ha de ser conscient en cada moment d'allò que vol fer i, per això, ha de saber en tot moment quins riscos assumeix i tenir la capacitat d'assumir-los.
- **Creativitat i afany d'innovació:** Han de ser persones que tinguin idees interessants i trobin noves solucions a problemes plantejats.
- **Confiança en si mateix:** L'emprenedor ha d'estar convençut que tindrà èxit i ha d'estar motivat.
- **Sentit pràctic:** Ha de fer les coses sense donar-hi gaires voltes i aprofitant al màxim el temps i els recursos que té.
- **Organització:** En qualsevol activitat empresarial és necessari l'ordre i la coherència.
- **Facilitat per a les relacions personals:** Un emprenedor mai no està sol. S'envolta de persones competents i té relació amb persones que el puguin portar a l'èxit.
- **Constància:** L'èxit no és immediat i s'ha de tenir paciència i la capacitat suficient per mantenir-se fins a aconseguir-ho.

Proactivitat

Capacitat d'avançar-se als problemes i prendre les mesures per afrontar-los de manera positiva i provocar el canvi desitjable.

Algunes de les **característiques personals desitjables d'una persona emprenedora** són les següents:

- **Independència:** Qualitat de no dependre d'una altra persona. S'ha d'entendre com a entesa, ferma de caràcter.
- **Intuïció:** Facultat d'entendre les coses al moment, sense necessitat de raonament.
- **Empatia:** Identificació mental i afectiva d'una persona amb l'estat d'ànim d'un altre.
- **Responsabilitat:** Capacitat de tota persona de respondre davant les seves accions, activitats, idees, pensaments, etc.
- **Curiositat:** Desig de saber, comprendre, investigar i conèixer.
- **Perseverança:** Mantenir-se constant, tornar-ho a provar.
- **Autocontrol:** Control dels propis impulsos i reaccions.
- **Motivació:** Tenir l'ànim de fer les coses, la voluntat i la força.

La persona emprenedora és una persona que disposa de característiques personals diferenciades, d'actituds que li fan veure la vida com un procés que ella dirigeix.

Les **qualitats d'un emprenedor** es poden agrupar en les categories següents:

1) Iniciativa.

La **iniciativa** porta les persones a dur a terme accions, a fer propostes, a ésser actives davant les situacions.

La persona amb iniciativa tracta de realitzar de manera continuada el seu treball amb:

- Ganes de fer coses, és a dir, motivació.
- Responsabilitat sobre allò que decideix fer.
- Desig d'independència en les seves opinions i decisions.
- Capacitat de voler millorar contínuament.
- Laboriositat.
- Perseverança.
- Capacitat d'assumir riscos.

2) Creativitat

La **creativitat** dona a les persones la capacitat de generar idees, de mostrar noves visions i noves interpretacions del món que ens envolta.

La persona amb creativitat mostra de manera continuada:

- Tenir idees.
- Voler trobar idees noves i bones.
- Capacitat per identificar oportunitats on els altres veuen problemes.
- Intuïció.
- Capacitat de veure el món des d'una perspectiva diferent.

3) Curiositat

La **curiositat** és la capacitat de voler conèixer, d'aprendre i d'esbrinar tot el possible sobre les coses i els fets que ens envolten.

La persona amb curiositat mostra de manera continuada:

- Ganes d'aprendre per plaer.
- Capacitat d'aprendre de les experiències i de millorar els seus coneixements.

4) Lideratge empresarial

El **lideratge empresarial** es defineix com la capacitat de fer que les persones de l'equip del líder treballin motivades.

Qualitats del líder

Un líder ha de tenir:

- Bona capacitat de comunicació
- Capacitat de treball en equip
- Orientació cap als col·laboradors
- Coherència
- Integritat

La persona amb lideratge empresarial mostra de manera continuada:

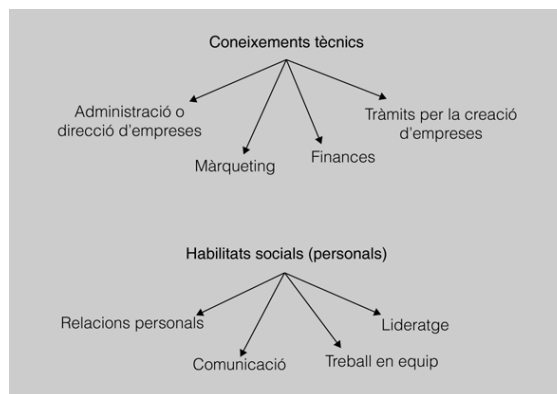
- Capacitat directiva.
- Tolerància a l'ambigüïtat i a la incertesa.
- Capacitat d'empatitzar amb els altres, de posar-se a la pell dels altres i de projectar les seves actituds cap a altres persones.

5) Formació

En l'actualitat és impensable que una persona sense formació pugui triomfar en el món empresarial. En el món actual es requereix una capacitació que prové de la formació acadèmica i de l'experiència professional.

La formació acadèmica i la formació professional inclouen l'estudi de les habilitats socials i dels coneixements tècnics com s'aprecia en la figura 1.1.

FIGURA 1.1. Aptituds associades a la formació

1.3 Actuació dels emprendadors com a empleats

Habitualment s'assòcia la figura de l'emprenedor amb aquella persona que inicia un negoci per compte propi; però la iniciativa emprendedora també es pot aplicar a aquelles persones que treballen com a assalariades per a una empresa.

En les grans empreses, les activitats emprendedores corresponen no únicament a l'equip directiu, sinó també als treballadors i treballadores sense persones al

seu càrrec. Aquesta figura s'anomena *emprenedor corporatiu* o *intraprenedor* o *intrapreneur*.

1.3.1 Classificació de tipus d'emprenedors

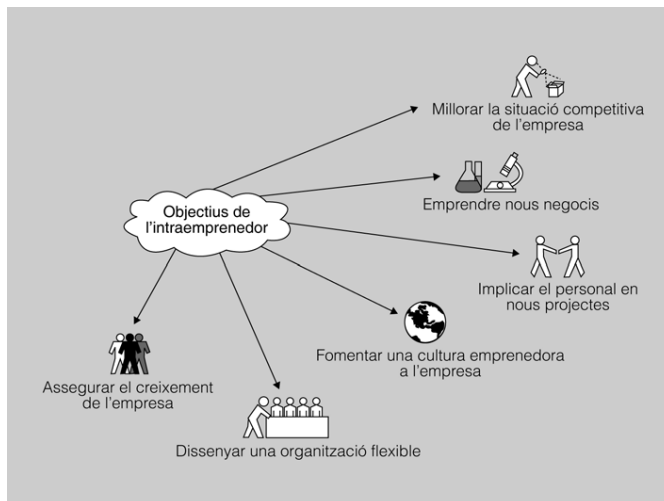
L'autonomia de l'emprenedor es pot agafar com a criteri de classificació dels emprenedors. Segons aquesta classificació, podem trobar dos tipus d'emprenedors.

- **Intraprenedor** (*intrapreneur*): És l'emprenedor dependent, ja que aplica les innovacions en una empresa de la qual ell no és titular. Són els directius i treballadors de grans empreses i alts funcionaris de l'Administració. En la figura 1.2 podem veure els objectius de l'intrapreneur.

Reunió de treball

FIGURA 1.2. Objectius de l'intraprenedor

- **Emprenedor** (*empreneur*): És l'emprenedor independent que aplica les innovacions a la creació de la seva pròpia empresa o a la seva millora. És l'empresari.

Els que pertanyen al tipus **emprenedor** es poden classificar, en funció dels objectius que volen assolir, en:

- **Emprenedor artesà**: aquell emprenedor que vol ser el seu propi empresari desenvolupant la professió a la seva manera sense tenir aspiracions de creixement empresarial ni domini de mercat.
- **Emprenedor familiar**: igual que el primer, vol desenvolupar la seva professió però espera que aquesta continuï amb els seus descendents.
- **Emprenedor administrador**: vol arribar a crear empreses que durin i poder dirigir molta gent.

Tipus d'emprenedor segons la motivació

Són els següents:

- **Econòmic**: obtenir el major benefici.
- **Social**: procurar la millora de condicions de vida dels altres.
- **Tecnològic**: desenvolupar innovacions de producte o procés.
- **Polític**: autorealitzar-se.

- **Emprendedor oportunista:** vol descobrir noves oportunitats de negoci que generin el màxim benefici amb el mínim temps.

L'intraprenedor o emprendedor corporatiu és l'empleat que actua amb iniciativa i autonomia per aconseguir els objectius de l'empresa on treballa.

1.4 Instruments per identificar les capacitats que afavoreixen l'esperit emprendedor

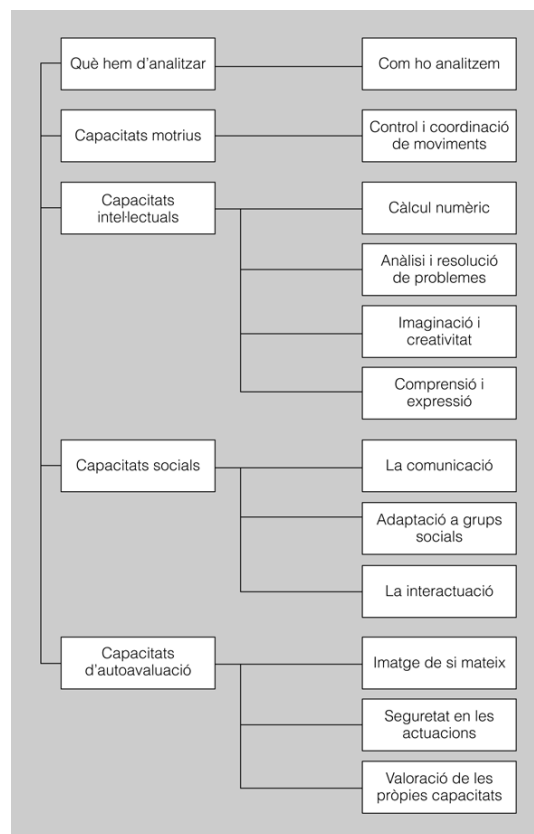
Anàlisis complementàries de capacitats

Són les següents:

- Els interessos a través dels gustos personals.
- Les expectatives a través dels objectius personals a curt, mitjà i llarg termini.
- La disposició d'una persona a través de la preparació i la formació i la intenció per esforçar-se.
- La situació familiar a través de l'estabilitat, les necessitats i els suports.

Cada persona té una imatge d'ella mateixa i també els altres tenen una imatge de nosaltres que necessàriament no han de coincidir.

FIGURA 1.3. Anàlisi de capacitats emprendedores i instruments per a l'anàlisi

Per saber identificar les nostres capacitats emprendedores s'ha de fer una anàlisi de les pròpies capacitats i expectatives com es veu en la figura 1.3. Aquesta anàlisi es pot dur a terme amb instruments diversos i depèn de les diferents capacitats que es vulguin analitzar.

Una vegada s'ha fet l'anàlisi per trobar les capacitats emprendedores d'una persona redactarem un projecte emprendedor.

El **projecte emprenedor** és la definició d'un pla personal que persegueix aconseguir objectius empresarials mitjançant la planificació i el desenvolupament d'un pla d'empresa.

1.5 Les bones pràctiques empresarials

L'objectiu fonamental d'un empresari és aconseguir beneficis econòmics per a la seva empresa. Totes les característiques personals i professionals de l'empresari que estudiem i la convivència del risc amb aquest empresari es fa des del punt de vista dels beneficis econòmics.

L'obtenció de beneficis econòmics es pot fer com sigui? Podem utilitzar els nostres empleats de qualsevol manera per aconseguir els objectius de l'empresa i guanyar molts diners? Pensem que en el món actual aquesta idea seria factible perquè existeix una noció de competitivitat ferotge que fa que totes les actuacions dels emprenedors vagin per aquest camí.

Però l'emprenedor no pot tenir aquesta actuació; és tan important obtenir beneficis per a l'empresa com la manera d'obtenir-los. Per això, l'empresari ha d'actuar sota el principi de les bones pràctiques empresarials i aplicar els principis de l'ètica empresarial.

Les bones pràctiques empresarials suposen la realització, per part d'una empresa, d'actuacions que siguin coherents amb els principis ètics que té marcats i que portin a l'aplicació efectiva d'aquests principis ètics.

Les bones pràctiques empresarials portaran a terme l'aplicació pràctica del conjunt de valors, normes i principis que formen l'ètica empresarial i que permetran assolir amb la societat que els envolta una complicitat i una adaptació a tots els entorns respectant els valors i els drets reconeguts per la societat a la qual s'adrecen.

La tinença per part de les empreses d'un codi ètic de conducta, és a dir, d'una declaració formal dels valors i les pràctiques comercials d'una empresa on s'enuncien normes mínimes i el compromís de l'empresa a complir-les ens donarà una guia de quines són les bones pràctiques empresarials que l'empresa portarà a terme o, fins i tot, que obligarà a portar-la a terme en el seu entorn.

1.6 L'empresari: actituds i requisits per a l'exercici de l'activitat empresarial

Qualsevol persona no pot arribar a ser empresari ja que l'empresari té unes característiques pròpies i específiques. L'empresari és el promotor de qualsevol projecte emprenedor que es duu a terme.

En la secció "Annexos" del web trobareu una guia per a les bones pràctiques empresarials.

Es poden analitzar dos conceptes d'empresari:

- **El concepte econòmic:** L'empresari és aquella persona que organitza, gestiona i assumeix el risc que implica la posada en marxa d'un projecte d'emprenedoria i que administra de manera eficaç, combinant els recursos humans, físics, productius, tecnològics i financers d'una organització, amb la finalitat de generar beneficis.
- **El concepte jurídic:** És una persona, física o jurídica que, per ella mateixa o per mediació dels seus representants, exercita i desenvolupa una activitat empresarial, en nom propi i de manera habitual, i adquireix la titularitat de les obligacions i dels drets que es deriven de l'activitat.

Persona que ha creat el seu negoci.

Si analitzem aquests dos conceptes podem deduir els **trets que defineixen a l'empresari**. Aquests trets són:

- Assumeix riscos.
- Administra béns.
- Organitza persones.
- Té personalitat jurídica.
- És objecte de drets i obligacions.
- Busca beneficis.
- La seva dedicació és habitual i permanent.

En la taula 1.1 es poden veure les característiques principals que defineixen l'empresari.

TAULA 1.1. Classificació de les característiques de l'empresari

Personals	Claredat en els objectius. Capacitat de lideratge en l'organització i delegació de funcions. Iniciativa i creativitat. Dinamisme en la presa de decisions. Facilitat per les relacions personals i interpersonals. Independència. Confiança en ell mateix. Ambició per aconseguir els objectius. Equilibri emocional. Responsabilitat i compromís.
Professionals	Formació tècnica en el sector. Formació empresarial suficient en el sector. Experiència professional prèvia. Utilització d'eines informàtiques de comunicació.

1.7 Objectius personals enfront d'objectius empresarials: missió, visió i valors d'empresa

Els objectius d'un emprenedor han d'anar coordinats amb els objectius empresarials ja que, si no existís aquesta coordinació, seria contraproduent per a l'empresa que l'empresari volgués aconseguir els seus objectius personals.

1.7.1 Missió de l'empresa

La missió representa la identitat i la personalitat de l'empresa en l'actualitat i en la seva projecció de futur i respon a la pregunta següent: com és l'empresa i quina és la voluntat de desenvolupar-la?

Elements que caracteritzen la missió de l'empresa

Els elements que caracteritzen la missió de l'empresa es poden agrupar en diferents tipologies segons l'element més important que es prengui com a referent.

1. Variables a les quals es refereix

- El camp d'activitat: sector econòmic en què opera; mercat sobre el qual treballa i productes i serveis que formen la seva oferta comercial.
- Capacitats: recursos organitzatius i estratègics que té l'empresa i que els proporciona l'avantatge sobre les altres empreses.

2. Funcions

- Defineix una identitat corporativa clara que ajuda a formar la personalitat i el caràcter de l'organització.
- Identifica els clients potencials i es defineix el propòsit estratègic per a la seva satisfacció.
- Aporta estabilitat i coherència en les operacions fetes i credibilitat en els mercats en què es troba.
- Permet als agents externs conèixer les àrees de l'empresa.
- Defineix les oportunitats que es presenten davant una possible diversificació d'activitats, productes, etc.

3. Tipus

- Missió àmplia: contempla un nombre important de factors en la seva definició i permet una major llibertat en el desenvolupament empresarial.
- Missió estricta: preveu pocs factors en la seva definició i permet un grau de control important en la seva aplicació i desenvolupament.

4. Condicions d'efectivitat de la missió

- Formulació a llarg termini.
- Compromís total per part de la direcció, en la seva definició i desenvolupament.
- Ha de ser creïble en el plantejament i realista a l'hora de realitzar-la.
- Ha de ser assumida per tots els membres de l'organització.
- La seva presència és necessària en tot moment.

La **missió** és el propòsit central pel qual es crea l'empresa.

1.7.2 Visió de l'empresa

Un element que té transcendència en la cultura de l'empresa i que és la guia de la iniciativa i l'essència del negoci és la visió de l'empresa.

La **visió** de l'empresa fa referència a allò que l'empresa vol ser.

La concreció de la visió de l'empresa es fa a través de la definició del propòsit estratègic que presenta tres característiques bàsiques:

- Planteja la idea d'èxit del negoci que s'està portant a terme.
- Es manté estable en els anys: és l'origen i marca el camí que s'ha de seguir fins al final.
- Ha de ser capaç de generar el compromís de tots els membres de l'organització.

La **visió de l'empresa** compleix les **funcions següents**:

- Augmenta la motivació i l'entusiasme de tots els components de l'organització.
- Desenvolupa l'esperit competitiu de l'organització fent participar totes les persones dels objectius empresarials.
- Estableix punts clau de control i valoració de l'activitat empresarial i, a partir d'aquests, fixa els camins a seguir.

La visió de l'empresa
n'estableix el propòsit
estratègic.

1.7.3 Els valors de l'empresa

Els valors representen la ideologia de l'empresa i han de ser assumits i desenvolupats per tot el personal i, especialment, pels directius.

Els **valors de l'empresa** són els judicis ètics sobre les diferents situacions de la vida social, que són generalment acceptats com a bons per la immensa majoria dels individus que formen la societat.

Acceptar i desenvolupar els valors genera actituds positives i la normalització social d'aquestes actituds positives dóna lloc a les normes de convivència.

Les característiques bàsiques dels valors de l'empresa:

- Són majoritàriament acceptats.
- Es desenvolupen en totes les situacions de la vida individual i social.
- Són dinàmics.
- Són necessaris per al desenvolupament d'una convivència pacífica i de millora social.
- No poden ser un simple enunciat ètic sense aplicació pràctica.

Les funcions que compleixen els valors de l'empresa:

- Indiquen quin és el sistema d'organització més adequat a la cultura de l'empresa.
- Representen el suport ètic de la missió i visió de l'empresa.
- Enforteixen el compromís dels directius de l'empresa amb els objectius estratègics plantejats.
- Promouen la formació contínua dels treballadors de l'empresa i un sistema de motivació laboral equitatiu i transparent.
- Ajuden a assumir la responsabilitat social de l'empresa.

La incorporació dels valors a l'empresa

Per a la incorporació dels valors a l'empresa es requereix un procés de reflexió i actuació dels fundadors i directius que ha de tenir l'esquema següent:

1) Establir els valors fonamentals de l'empresa : Allò realment important és determinar els valors que podem trobar, de manera general, en la Declaració Universal de Drets Humans de 1948.

Els **valors** fonamentals de l'empresa, els podem resumir en els següents: respecte, responsabilitat, solidaritat, tolerància i llibertat. A aquests valors fonamentals podem afegir els valors intrínsecament econòmics: eficiència, rendibilitat i sostenibilitat.

La importància dels valors per a l'empresa

La importància dels valors radica en la capacitat de generar les normes bàsiques d'una cultura compartida; és a dir, els valors defineixen la forma d'actuar de l'empresa que, al seu torn, ha d'estar determinada per l'estratègia a llarg termini (la missió i la visió de l'empresa).

L'escala jeràrquica dels valors de l'empresa no és única sinó que depèn del tipus d'empresa i dels seus objectius.

2) Definir l'escala de valors : Una vegada tenim clars quins són els valors de l'empresa, els hem de situar en una escala jeràrquica perquè no es produeixin conflictes i, si n'hi ha, se solucionen aplicant el valor més important o preponderant per a l'empresa.

3) Comunicar els valors a tots els membres de l'empresa : això es fa perquè tots els membres de l'empresa siguin conscients de la seva preponderància i situació.

4) Posar en pràctica un pla perquè les actituds de l'empresa, internes i externes, siguin coherents amb els valors definits.

5) Avaluar si les actituds que es generen a l'empresa estan d'acord amb els valors definits.

Els valors i la seva jerarquia s'han de definir a llarg termini i les modificacions s'han de fer per una millora contínua.

Els contravalors

A l'empresa poden existir contravalors, és a dir, actituds indesitjables per al desenvolupament social i empresarial. Aquests contravalors han de ser corregits pel bé de l'empresa i la societat.

1.8 Pla d'empresa i idea de negoci

La idea de negoci inicial no serà la definitiva ja que, durant la redacció del pla d'empresa, s'aniran fent canvis.

Els primers passos per iniciar el pla d'empresa consisteixen a definir una idea de negoci que serà el motor per a la creació de l'empresa. Juntament amb la identificació de la idea de negoci, s'identificaran els promotors i se n'especificaran les característiques bàsiques.

1.8.1 La idea de negoci en el pla d'empresa

Qualsevol pla d'empresa ha de començar amb una descripció de la idea que servirà de base per a l'empresa. No és necessari que aquesta descripció sigui molt llarga, només ha de donar resposta a les preguntes següents:

- Quina serà l'activitat de l'empresa?
- Per què s'ha escollit aquesta idea de negoci? Existeixen altres negocis similars? El producte o servei que s'ofereix és únic en aquest moment en el mercat? Quin és el motiu pel qual es pensa que tindrà èxit la idea del negoci? Què diferencia aquest negoci d'altres de semblants?
- Quin és l'objectiu que vol aconseguir l'empresa?
- Quin serà el volum total de la inversió?
- Quin nom tindrà l'empresa?

Redacció de la idea de negoci

L'exposició ha de ser: breu, clara i directa. Per presentar davant tercers el pla d'empresa amb la finalitat d'obtenir finançament o ajudes.

1.8.2 Identificació de les idees de negoci

La detecció de les idees de negoci poden venir de fonts molt diverses ja que les oportunitats que donen lloc a aquestes idees de negoci poden sorgir tant d'una nova invenció com d'interès personal, entre altres (taula 1.2).

TAULA 1.2. Fonts d'identificació d'idees de negoci

Fonts	Explicació
La invenció i innovació	El fet d'explotar comercialment una patent és un factor fonamental per tenir èxit en un mercat.
L'observació d'una careència o deficiència	Quan existeixen necessitats no cobertes neix la necessitat de donar cobertura a aquestes necessitats i sorgeixen nous clients.
La formació acadèmica dels emprenedors	Una formació acadèmica diferencial dels emprenedors donarà lloc a un plus de l'empresa.
L'experiència professional dels emprenedors	Els emprenedors tenen un bagatge professional que pot donar lloc a creació de noves idees perquè han vist, per la seva experiència, que és necessària aquesta idea de negoci.
Les aficions dels emprenedors	Quan es coneix una afició de manera detallada es coneixen totes les necessitats que poden portar a tenir idees de negoci.
El desenvolupament de noves tecnologies	És un tema d'actualitat que permet sempre tenir noves idees de negoci.
L'observació de noves tendències	Noves tendències que es produeixen a la societat suposen noves idees de negoci.
L'estudi de diferents mercats	Altres mercats ens poden donar idees de negoci que no es coneixien en una altra part per efecte de la globalització.

1.9 Els serveis d'informació, orientació i assessorament. Els viviers d'empresa

Els emprenedors necessiten informació, orientació i assessorament quan estan realitzant la tasca d'emprenedoria. Existeixen molts organismes, tant públics, com privats o mixtos, que creen serveis i programes per fer el suport a l'emprenedoria.

Els organismes de suport als emprenedors es divideixen en:

- Institucions oficials i institucions empresarials.
- Els viviers d'empresa.

1.9.1 Institucions oficials i institucions empresarials

Les empreses a l'inici de la seva activitat, en els moments de crisi o si són petites i mitjanes, necessiten al llarg de la seva activitat d'ajudes de tot tipus: assessorament, suport, informació sobre el mercat, etc. Tal com mostra la taula 1.3, existeixen diverses institucions oficials i empresarials que donen aquesta ajuda a les empreses.

TAULA 1.3. Institucions de recolzament als emprenedors

Institucions	Funcions
Administració central de l'Estat	El Ministerio de Industria, Energia i Turismo disposa del <i>canal emprenedor</i> amb una important oferta de serveis per a la persona emprenedora i que vol iniciar un projecte emprenedor
Generalitat de Catalunya	La Xarxa Emprèn és una xarxa publico-privada d'entitats que, en el marc del programa Catalunya Emprèn de la Generalitat de Catalunya, presten serveis d'acompanyament i suport a les persones que volen constituir una empresa a Catalunya durant els tres primers anys de vida del negoci
Ajuntament de la vostra localitat	Dins de l'àmbit local es dona un suport més directe als ciutadans emprenedors i hi ha projectes innovadors que han donat molt bons resultats.
Cambres de comerç	Les cambres de comerç donen instruments de suport a les empreses joves, manuals sobre fiscalitat, bones pràctiques empresarials, rendibilitat empresarial, finestreta única empresarial, etc.
Confederacions i associacions empresarials en l'àmbit estatal, autonòmic o local	Ofereixen cursos formatius, simuladors de gestió, ajudes per a l'elaboració de plans d'empresa, entre d'altres.

1.9.2 Els viviers d'empreses

En els últims anys s'han anat creant organismes anomenats *viviers d'empreses* des dels quals els emprenedors poden començar a portar a terme la seva idea empresarial amb un suport en el món real.

Viviers d'empreses

En moltes ocasions, aquests centres estan vinculats a ajuntaments que tenen una relació més estreta i directa amb iniciatives emprenedores dels seus ciutadans.

Els viviers d'empreses són espais creats per acollir iniciatives empresarials que en facilitin la viabilitat en els primers mesos de la seva posada en marxa.

Les empreses que volen ser acollides en els viviers d'empreses han de presentar, com a norma general, un pla d'empresa que mostri la seva viabilitat econòmica perquè d'aquesta manera es veu que l'empresa a la qual s'ajuda pot tenir possibilitats de tirar endavant en el món empresarial.

Les empreses acollides a un viver d'empreses poden disposar, a baix cost i durant un temps prudencial per engegar la seva empresa, de molts dels serveis que s'esmenten a continuació:

- Despatxos i naus equipades amb el mobiliari bàsic.
- Totes les comunicacions necessàries per a l'empresa com són la central telefònica, el fax, la fotocopiadora, etc.
- Accés a l'ús d'ordinadors, impressores, escàners, etc.
- Servei d'internet i correu electrònic i l'accés a una pàgina web sense cap tipus de cost.
- Neteja dels locals.
- Utilització de personal tècnic i administratiu que posa el viver d'empreses sense necessitat de contractar-lo l'empresa.
- Seguiment i assessorament individualitzat de l'empresa per part de tècnics del viver d'empreses.
- Serveis de promoció de la iniciativa que fa el mateix viver d'empreses.

2. L'empresa i el seu entorn

Qualsevol empresa ha de portar a terme un conjunt de tasques molt complexes en la seva realització: des de l'obtenció dels materials fins a la producció i comercialització del producte o servei final, a més de la contractació del personal necessari i adequat i l'obtenció dels recursos financers necessaris.

Aquest conjunt de tasques s'ha d'organitzar i, per aquest motiu, les empreses poden considerar diversos conjunts d'activitats o **àrees funcionals** el nombre de les quals pot ser major o menor depenent del tipus d'empresa (taula 2.1).

TAULA 2.1. Classificació i exposició de les diferents àrees funcionals de l'empresa

Àrea funcional	Descripció	Activitat
Direcció i control	La funció de l'àrea directiva és establir els objectius de l'empresa i arribar a la seva consecució amb els factors de producció de què disposa.	En aquesta àrea es duen a terme tasques fonamentals per a l'empresa respecte als objectius, l'organització, la gestió i el control.
Aprovisionament o compres	L'àrea d'aprovisionament és aquella que obté materials i serveis de l'exterior de l'empresa.	En aquesta àrea es tracten les necessitats de materials, el tracte amb proveïdors, la recepció, l'emmagatzematge i la distribució dels materials.
Producció	L'àrea de producció transforma matèries en productes acabats, mitjançant l'aplicació d'una determinada tecnologia.	En aquesta àrea es tracta de produir amb les condicions de qualitat estipulada, amb els menors costos i de manera fiable.
Comercial o vendes	L'àrea comercial s'encarrega de definir el producte o servei, a qui es ven, com s'ha de donar a conèixer i quina és la millor manera de distribuir-lo.	En aquesta àrea es fa un estudi de mercat i les estratègies de promoció i distribució, així com el preu.
Recursos humans	L'àrea de recursos humans és l'encarregada de prendre decisions sobre l'organització del personal, la selecció, l'administració dels recursos humans, la formació i les relacions amb els representants dels treballadors.	En aquesta àrea es reuneix tota la informació sobre el lloc de treball i sobre els treballadors de l'empresa.
Financera	L'àrea financera s'encarrega de totes aquelles activitats relacionades amb l'obtenció de recursos econòmics per l'empresa.	Aquesta àrea tria els projectes d'inversió més adequats i els recursos que s'han d'aconseguir.
Comptabilitat	L'àrea de comptabilitat és l'encarregada d'examinar els costos que té l'empresa, la seva exactitud i determinar els resultats econòmics i el patrimoni de l'empresa.	Aquesta àrea comprova les despeses de l'empresa i n'elabora els comptes anuals.
Administració	Dins l'àrea administrativa s'efectuen tasques diverses, com són l'atenció al públic, el correu o l'arxiu.	Les tasques de l'àrea administrativa són diverses, totes elles relacionades amb la documentació de l'empresa.

2.1 Funcions bàsiques de l'empresa: de producció, financera, social, comercial i administrativa

Personal (o staff)

Els departaments o àrees de personal es creen per donar suport tècnic a l'àrea de direcció. En el departament de personal la funció dels directius és únicament d'assessoria.

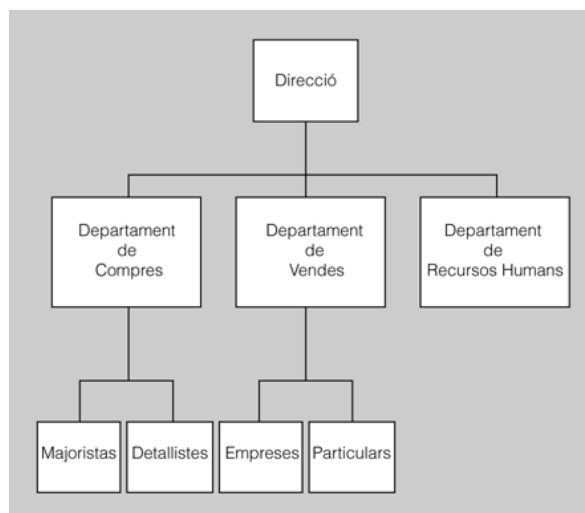
L'estructura organitzativa de l'empresa es fonamenta en el disseny i manteniment d'un sistema basat en la definició de les tasques que s'han de complir, del perfil de les persones que les duen a terme, de les relacions entre elles i dels processos de control que permeten veure si s'aconsegueixen els objectius proposats.

Un organigrama és la representació gràfica de les diverses àrees funcionals de l'empresa i de les seves funcions, dels nivells, dels nivells d'autoritat i dels canals de transmissió d'informació.

Existeixen diferents tipus d'organigrames segons els diferents criteris d'organització (taula 2.2 i la figura 2.1 i figura 2.2). Un organigrama ha de reunir les característiques següents per tal de ser útil:

- Ser comprensible d'una manera fàcil.
- Presentar els elements importants de l'empresa.
- Incloure la denominació específica de cada unitat que representa.
- Mostrar correctament la jerarquia de l'empresa.

FIGURA 2.1. Exemple d'organigrama vertical

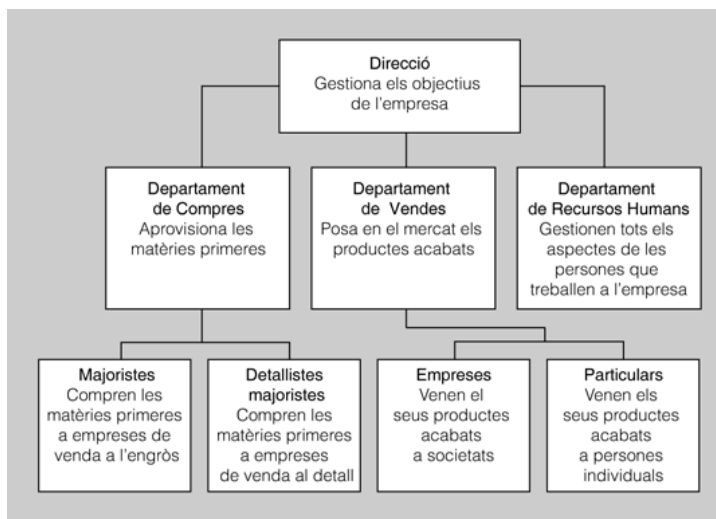
TAULA 2.2. Tipus d'organigrama

Tipus d'organigrama	Descripció
Segons l'àmbit	Generals
	Contenen la informació representativa de tota l'organització.

TAULA 2.2 (continuació)

Tipus d'organigrama		Descripció
Segons la presentació	Específics	Mostra l'estructura d'una unitat administrativa dins de l'organització de l'empresa.
	Verticals	Presenta les unitats ramificades de dalt a baix a partir del titular superior.
	Horizontals	Es presenten les unitats d'esquerra o dreta i se'n col·loca el titular a l'esquerra.
Segons el contingut	Integral	Es representen totes les unitats administratives de l'organització empresarial i les relacions de jerarquia o dependència.
	Funcional	S'inclou en l'organigrama les principals funcions de cada unitat administrativa.

FIGURA 2.2. Exemple d'organigrama funcional on s'especifiquen les funcions dels departaments

2.2 L'empresa com a sistema: recursos, objectius i mètodes de gestió

Qualsevol empresa en la seva activitat ha de complir l'objectiu proposat en el moment de la seva constitució. Aquest objectiu s'aconseguirà si els elements de l'empresa funcionen correctament. Cada un dels elements de l'empresa s'utilitza per portar a terme les funcions de l'empresa.

Factors de producció

Els factors de producció són tots aquells elements o mitjans que s'utilitzen en la producció de béns, com per exemple les matèries primeres.

2.2.1 Les funcions de l'empresa

Les funcions de l'empresa són coordinar els factors de producció, elaborar béns i/o serveis i obtenir recursos econòmics.

L'empresa utilitza factors de producció per produir els béns i serveis i aquests factors de producció no es poden emprar de manera aleatòria ni desordenada; això vol dir que qualsevol factor de producció ha de ser utilitzat de manera lògica i juntament amb els altres perquè els béns i serveis que es produeixin siguin aquells que efectivament l'empresa vol produir.

Una altra funció de l'empresa, potser la més essencial, és l'elaboració de béns i la prestació de serveis; és a dir, l'activitat de qualsevol empresa consisteix a produir béns o serveis per vendre'ls posteriorment en el mercat.

Tots els agents que intervenen en l'activitat empresarial obtenen recursos econòmics amb l'empresa: el propietari o empresari obté els beneficis de

la seva tasca empresarial i els treballadors obtenen un salari per l'activitat prestada a l'empresa. També les entitats financeres obtenen recursos econòmics amb l'activitat empresarial, ja que reben els interessos pels recursos econòmics que presten.

Els béns són els objectes físics que es poden tocar.

Els serveis són el conjunt d'activitats que serveixen per a un ús determinat.

2.2.2 L'objectiu de l'empresa

L'objectiu principal d'una empresa privada és l'obtenció de beneficis per als seus propietaris. Si no és possible obtenir beneficis en una empresa, es treballarà per tenir les mínimes pèrdues.

L'empresa busca el benefici dels seus propietaris i per aconseguir-ho promou un benefici social amb la creació de llocs de treball.

L'obtenció de beneficis pot comportar que l'empresa hagi d'assumir determinats costos socials com ara la contaminació mediambiental o condicions de treball per sota dels mínims indispensables en matèria de contractació.

2.2.3 Els elements de l'empresa

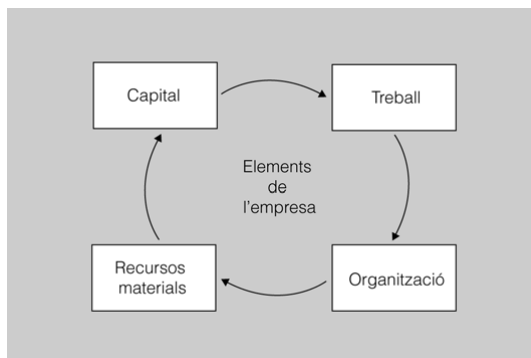
Els elements que integren una empresa són la **naturalesa o recursos materials, el treball i el capital**, als quals s'afegeix l'**organització** (figura 2.3).

- L'element **naturalesa o recursos materials** inclou qualsevol element que serveixi per al procés productiu de l'empresa (matèries primeres com el blat, màquines com el forn de cocció).
- L'element **treball** comprèn qualsevol aportació humana en el procés de l'empresa, des del treballador de la cadena de producció fins al directiu que controla la gestió de l'empresa.
- L'element **capital** és aquell recurs econòmic que l'empresa necessita per portar a terme l'objectiu empresarial i que obté, o bé de les persones que la integren o bé de persones físiques o jurídiques alienes a l'empresa (com les entitats de crèdit), s'inverteix i es retorna en forma de beneficis.
- L'element **organització** és intangible, ja que no es pot tocar ni mesurar físicament, però és l'engranatge que fa funcionar els altres elements de l'empresa.

Persona física i persona jurídica

Persona física és aquell ésser humà susceptible de tenir drets i obligacions. Persona jurídica és una entitat a la qual el dret reconeix drets i obligacions.

FIGURA 2.3. Relació entre els elements de l'empresa en condició d'igualtat

2.2.4 Entorn empresarial

L'empresa és una entitat que té relació amb el seu entorn i per això no s'entén una empresa sense els seus clients o proveïdors ni tampoc sense la competència. A més, una empresa està afectada per les lleis que dicten els governs respectius en temes tan diversos com el respecte al medi ambient o la pressió fiscal.

L'empresa és un **sistema obert** ja que està constituït per un conjunt d'elements relacionat entre ells i amb l'entorn i dirigits a complir uns objectius.

Els diferents elements que formen el sistema empresarial es relacionen amb l'entorn en major o menor mesura i és important aquesta relació per dissenyar el model empresarial de cadascuna de les empreses.

L'entorn empresarial es divideix en dos grups:

- **L'entorn específic:** aquest entorn afecta de manera directa la nostra empresa i hi és més proper (exemple: els clients).
- **L'entorn general:** afecta totes les empreses i no ho fa de manera directa (exemple: components econòmics).

2.3 Components del macroentorn: factors politicolegals, econòmics, socioculturals, demogràfics/ambientals i tecnològics

L'empresa està influïda per molts components i alguns no hi estan vinculats directament, sinó que es troben en un entorn més general i tenen un ventall de factors molt extens. Aquests factors van des de components de tipus econòmic, legal o tecnològic, entre d'altres, i són molt difícils de controlar (vegeu taula 2.3).

Tot i les dificultats, s'haurà de fer una anàlisi d'aquests components per poder actuar en conseqüència i poder fer l'empresa més competitiva d'acord amb les noves circumstàncies que vagin sorgint o bé es protegirà de possibles desavantatges que estiguin presents en aquest entorn. Situacions que es plantegen actualment i que són importants d'estudiar poden ser la crisi econòmica que actualment està present en la nostra societat o la deslocalització d'empreses a la cerca de mercats laborals més favorables.

TAULA 2.3. Components de l'entorn general

Xemeneies industrials

Components	Descripció
Econòmics	L'atur, els tipus d'interès o la inflació condicionen moltes decisions de les empreses com poden ser la previsió de les vendes o els salaris que es pagaran als treballadors.
Politicolegals	Les normes legals que s'imposen en matèria de contractació de treballadors o d'impostos obliguen que les empreses hagin d'adequar el seu funcionament per complir aquestes normes.
Socioculturals	Els hàbits alimentaris dels consumidors potencials, els estils de vida, les tendències, entre altres, són factors que afecten els hàbits de consum ja que condicionen el comportament de les persones.
Demogràfics	La distribució per sexes, edat o nivell d'ingressos econòmics dels consumidors influeixen en l'empresa en el moment d'adaptar els productes al mercat o de localitzar l'empresa.
Ambientals	Els problemes mediambientals que es tenen en la societat actual fa que les empreses hagin de tenir més cura en l'impacte que causin al medi ambient, però també és una oportunitat de negoci.
Tecnològics	Els avenços tecnològics en tots els camps i, especialment, en les noves tecnologies fan que s'obrin noves oportunitats de negoci per a les empreses i se'n redueixin els costos.

2.4 Anàlisi del microentorn d'una empresa, especialment la relació amb els clients i la competència

El microentorn d'una empresa o entorn específic inclou aquells elements externs a l'empresa que tenen una influència molt directa ja que hi estan relacionats amb un vincle molt fort.

Els components de l'entorn específic són els següents:

- 1) **Proveïdors:** Els proveïdors són aquelles persones que proporcionen a les empreses les entrades o *inputs* per realitzar el seu procés productiu. Si aquestes persones proporcionen factors com l'electricitat se'ls anomena *subministradors*.
- 2) **Clients:** Els clients són els destinataris finals dels productes o serveis que les empreses donen. Poden ser consumidors finals o altres empreses que necessiten els productes o serveis per seguir produint.

Els clients són un element essencial per a les empreses perquè aquestes orienten les seves activitats productives a satisfer les necessitats dels seus clients i, per això, l'estudi dels hàbits dels clients i del grup al qual pertanyen suposa una informació de vital importància per a les empreses.

En els estudis de mercat, l'estudi del client o consumidor potencial i els resultats que surtin d'aquests estudis condicionen les empreses i poden arribar a fer variar l'objecte de l'empresa o a diversificar-ne la producció.

L'empresa busca que el consumidor compri el seu producte i per aquesta raó ha de veure quines són les motivacions que tenen en compte els consumidors potencials per comprar el producte en qüestió.

L'única motivació del consumidor no és el preu, encara que sigui una motivació molt important. El consumidor pot tenir altres motivacions, com ara:

- **Les motivacions racionals** són les motivacions relacionades amb la reflexió del consumidor sobre les característiques del producte; la comparació entre diversos productes semblants i la fidelitat que un consumidor pugui tenir en el producte.
- **Les motivacions emocionals** estan relacionades amb el desig del consumidor d'adquirir un producte determinat per una qüestió de prestigi o de modes.

El segment de mercat està format pel conjunt de consumidors que demanen un producte de característiques semblants.

Els consumidors no tenen els mateixos gustos ni necessitats i l'empresa ha de fer una classificació per veure quin és el tret o trets característics d'aquell producte.

Els clients i els proveïdors tenen poder de negociació amb les empreses quan són d'un mida important i imposen les seves condicions a les empreses.

Un nen porta una gorra d'una marca de prestigi social comprada pels pares (motivació emocional).

Podem distingir determinats trets pels segments com ara l'edat, el sexe, l'activitat, la zona de residència, el nivell d'ingressos i el nivell cultural, entre molts d'altres.

3) Competidors: Les empreses han de tenir en compte aquelles altres empreses que tinguin un producte igual o que puguin oferir un producte alternatiu.

La competència és la quantitat de compradors i venedors que es troben en el mercat per fer l'intercanvi de béns i serveis.

Des del punt de vista de la competència, distingim diferents tipus de mercats tenint en compte els consumidors i els venedors:

- **Competència perfecta.** L'existència de molts compradors i venedors que comercien amb un producte sense cap tipus d'avantatge en el mercat.
- **Monopoli.** Una única empresa que ofereix el seu producte en el mercat.
- **Oligopoli.** Poques empreses que comercialitzen el mateix producte.

Les entitats financeres

Són un dels agents que faciliten la majoria de fonts de finançament de les empreses des dels préstecs a les operacions de lísing o rènting.

4) Les entitats financeres: Són institucions que presten diners a les empreses i són l'element indispensable per al finançament de l'empresa.

5) Administracions públiques: L'Estat, les comunitats autònomes, les diputacions i els ajuntaments de manera especial tenen una relació important amb l'empresa. L'Estat i les comunitats autònomes tenen plans d'ajuda a les empreses a través de subvencions que els són interessants i els ajuntaments tenen una implicació molt directa en la creació d'empreses, ja que són els encarregats de donar les llicències d'obertura o bé s'encarreguen del cobrament de l'impost sobre béns immobles.

6) Mercat laboral: El mercat laboral influeix en la localització de l'empresa ja que no existeixen les mateixes condicions laborals en tots els països. El cost salarial i la qualificació dels treballadors portaran a les empreses a l'elecció d'una localització o d'una altra.

7) Comunitat: La comunitat on s'estableix una empresa té força importància perquè l'estructura social de la comunitat, els valors mediambientals i els estils de vida que tingui condicionaran l'actuació de l'empresa.

Comunitat.

2.4.1 L'empresa i els stakeholders

En l'actualitat els directius de les empreses han de responsabilitzar-se no únicament davant dels propietaris de l'empresa, sinó que també ho han de fer front a molts altres agents interessats en el funcionament i evolució de l'empresa, com per exemple consumidors, proveïdors, treballadors, ONGs, competidors, institucions governamentals, sindicats, mitjans de comunicació, associacions cíviques, etc.

Els *stakeholders* són totes aquestes persones i/o grups interessats o afectats pel funcionament de l'empresa. És a dir, els *stakeholders* són les persones i grups que d'alguna manera es veuen influenciades o afectades per les accions o funcionament de l'empresa o que tenen poder per a influir en el seu funcionament, independentment de la seva relació contractual amb l'empresa. També es pot dir que els *stakeholders* són aquelles persones i grups que perdrien alguna cosa si una empresa fa fallida.

En l'actualitat les empreses es troben en una situació d'interdependència mutua amb els seus *stakeholders* i per tant és necessari tenir en compte tots aquests grups en la presa de decisió empresarials.

El nucli central dels *stakeholders* està format pels accionistes i pels treballadors de l'empresa. En un cercle més ampli, els *stakeholders* inclouen els proveïdors, els clients i consumidors, les entitats reguladores, la competència. En un nivell més ampli encara el concepte inclou també a ONGs, governs, organismes reguladors, etc.

2.5 Elements de la cultura empresarial i valors ètics dins de l'empresa

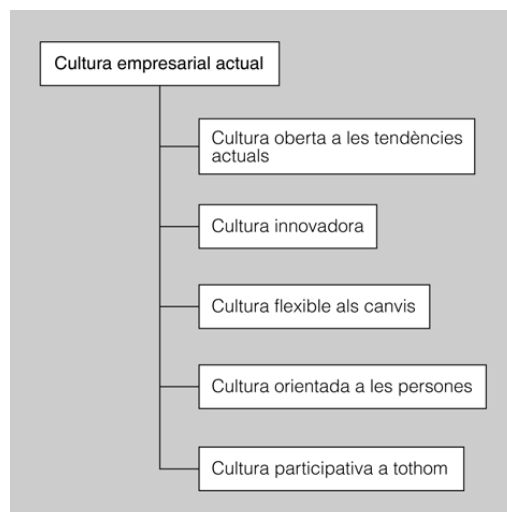
La cultura empresarial (figura 2.4) està formada per una sèrie de valors compartits i ha de ser assumida per tots els seus integrants.

La **cultura empresarial** és el conjunt de valors, creences i principis fonamentals compartits pels seus membres.

Codis ètics

Actualment les empreses tenen una preocupació per la incorporació de codis ètics i de responsabilitat social de les empreses i això comporta que aquestes incorporin valors de no discriminació en la seva cultura.

FIGURA 2.4. Característiques de la cultura empresarial actual

Es poden distingir tres elements essencials dins de la cultura empresarial. Aquests elements són:

- **Missió:** El propòsit últim que mou l'empresa.
- **Visió:** Allò que l'empresa vol ser.
- **Valors:** Qualitats que estan presents a l'empresa i que influeixen en el comportament de tots els seus membres. Actualment un valor que es troba molt present és l'ètica.
- **Polítiques:** Línies d'acció mitjançant les quals l'empresa defineix la seva identitat.

La cultura de l'empresa o corporativa, formada per la missió, la visió i els valors, representa l'essència de l'empresa. La comunicació cap a l'exterior de la cultura de l'empresa es fa a través de la imatge corporativa.

Imatge corporativa

El departament de comunicació o màrqueting ha d'actuar perquè la imatge de l'empresa percebuda per la societat sigui la mateixa que vulgui donar l'empresa.

La **imatge corporativa** és la imatge socialment acceptada d'allò que l'empresa significa en el seu entorn socioeconòmic.

Les característiques de la imatge corporativa són:

- L'empresa dissenya la imatge corporativa per ser atractiva al públic en general.
- L'objectiu bàsic és transmetre de manera eficient la cultura empresarial.
- No està totalment controlada per l'empresa ja que existeixen agents externs que ajuden a crear la imatge corporativa i no són controlables.

En la taula 2.4 podem veure les funcions de la imatge corporativa que es poden donar en l'àmbit intern i en l'àmbit extern.

TAULA 2.4. Funcions de la imatge corporativa

Àmbit intern de la imatge corporativa	Àmbit extern de la imatge corporativa
Millora la qualitat de l'organització.	Reflexa la cultura de l'empresa.
Augmenta el rendiment del personal.	Redueix els missatges involuntaris.
Potencia els sistemes de comunicació interna.	Genera notorietat i prestigi.
Obre canals de participació.	Enforteix el posicionament dels productes.
Augmenta el compromís dels directius.	Millora l'opinió pública respecte a l'empresa.
	Reforça la tasca de màrqueting.

La comunitat

La comunitat en general és un agent social que pot provocar reaccions en l'empresa que li causi entrebancs importants ja que qualsevol reacció adversa de la comunitat comportarà un perjudici empresarial que pot arribar, fins i tot, al tancament.

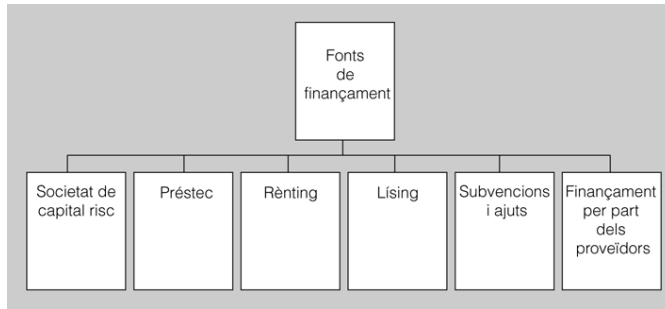
2.6 Relació d'una empresa amb els agents socials

Els agents socials (comunitat, administracions i entitats financeres) poden facilitar o dificultar l'actuació de l'empresa d'una manera tan important que la poden portar a l'èxit o al fracàs.

2.6.1 Les entitats financeres

Les entitats financeres tenen la tasca envers les empreses d'aportar-los el finançament mitjançant diversos elements.

FIGURA 2.5. Classificació de fonts de finançament per a la creació d'una empresa

Les fonts de finançament que té a l'abast una empresa són les següents (figura 2.5):

- **Les societats de capital risc.** Són empreses que es dediquen a invertir en altres empreses més petites que tenen un futur prometedor.
- **El préstec.** El préstec és la quantitat de diner que deixa una entitat de crèdit a una empresa a canvi d'uns interessos i per un temps determinat. En els cas de les pimes, que són la majoria d'empreses d'aquest país, hi ha una àmplia gamma de préstecs depenent de les necessitats de l'empresa: préstecs a llarg termini o préstecs comercials directes.

La majoria d'empreses necessiten el complement d'un aval per poder demanar un préstec ja que no tenen garanties suficients per poder fer front a un problema d'impagament. En els casos que l'empresa no pugui tenir un aval optarà per una altra solució que consisteix en què una societat de garantia recíproca actuï amb aquesta finalitat.

La societat de garantia recíproca és una entitat amb participació pública que té per objectiu fer d'avalista a una pime.

Els **microcrèdits** són préstecs de quantia reduïda que es donen a persones amb projectes d'autoocupació que tenen problemes per accedir al sistema creditici convencional (bancs, caixes d'estalvi o cooperatives de crèdit).

- **El rènting.** El rènting és un mitjà de finançament que proporciona a l'empresa béns mobles amb tots els seus serveis complementaris a canvi que l'empresa pagui una mensualitat; quan s'acaba el contracte es pot substituir el bé moble o bé retornar-lo. El manteniment del bé recau sobre l'arrendador i no hi ha durada mínima.
- **El lísing.** El lísing és una operació de finançament en què es lloga un bé moble o immoble amb l'opció de poder-lo comprar en un futur si ens interessa. La durada mínima del lloguer depèn del tipus de bé: si el bé és

Exemple de rènting

Una empresa, per adquirir una fotocopiadora mitjançant aquest sistema, pot acordar amb la entitat de rènting pagar determinades mensualitats per la fotocopiadora i incloure el manteniment. Quan acaba el contracte pot decidir fer un de nou i substituir la fotocopiadora per altra de nova pagant mensualitats acordades o finalitzar el contracte i tornar-la.

moble seran 2 anys, mentre que si el bé és immoble la durada serà de 10 anys.

- **Finançament per part dels proveïdors.** Quan fem determinades compres d'actius de la societat d'una quantia econòmica important, el proveïdor d'aquest bé ofereix a l'empresa un sistema de finançament com pot ser la venda a terminis.
- **Subvencions i ajuts.** Les subvencions i ajuts són fons públics que les empreses demanen a les diverses administracions i que aquestes concedeixen, normalment, a fons perdut, és a dir, sense necessitat de retornar-les. El requisit essencial per a la concessió de la subvenció és justificar-la i l'inconvenient més gran és l'endarreriment en el cobrament de la subvenció, per la qual cosa hem de preveure que no podrem utilitzar els diners de la subvenció durant un termini de temps llarg.

Les subvencions es poden trobar en els organismes oficials estatals, autonòmics i locals.

Altres fonts de finançament que s'utilitzen en l'activitat normal de l'empresa són:

Autofinançament

L'autofinançament consisteix en el fet que l'empresa aporta recursos econòmics amb les reserves o beneficis que aconsegueix amb la seva tasca empresarial.

- **El compte de crèdit.** És un compte que l'entitat bancària posa a disposició de l'empresa amb una quantitat i uns terminis determinats; l'empresa no pagarà interessos fins que no disposi de cap quantitat.
- **El descobert bancari.** És l'extensió d'un xec per una quantitat superior als diners que hi ha en el compte corrent de l'empresa.
- **El facturatge** o factoring. És una operació mitjançant la qual una empresa contracta una empresa de facturatge perquè aquesta es faci responsable dels pagaments de totes les factures dels clients de la primera empresa i poden arribar a avançar-ne els cobraments.
- **La confirmació o confirming.** És un mitjà de finançament mitjançant el qual una entitat financera s'encarrega de pagar als nostres proveïdors puntualment encara que l'empresa no tingui diners.
- **Allargar el termini de pagament als proveïdors.** És un mètode de finançament en què es demana als proveïdors que els deixin pagar en un termini més llarg el producte i no tenir altres avantatges.
- **El descompte comercial.** Consisteix en una actuació que fa l'empresa davant d'una entitat bancària presentant les lletres de canvi que té dels seus clients i sol·licita el pagament per avançat al banc a canvi d'una comissió.

2.6.2 Les administracions públiques

Les administracions públiques condicionen l'empresa des del mateix moment de la seva creació ja que l'empresa s'ha de constituir legalment i, a partir d'aquest moment, està obligada fiscalment amb l'Administració central. A més, aquesta Administració pot obligar a complir normatives diverses, per exemple, en matèria mediambiental.

El sistema de gestió mediambiental...

... de les empreses es verifica amb la norma ISO 14000, norma voluntària que recull els procediments mediambientals de les empreses i que permet la seva certificació acreditativa.

Article 45 de la Constitució espanyola

1. Tothom té dret a disposar d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona, i el deure de conservar-lo.
2. Els poders públics vetllaran per la utilització racional de tots els recursos naturals, a fi de protegir i millorar la qualitat de la vida i defensar i restaurar el medi ambient, amb el suport de la indispensable solidaritat col·lectiva.
3. La llei fixarà sancions penals o, en el seu cas, administratives per als qui violin el que es disposa en l'apartat anterior i establirà l'obligació d'aquests de reparar el dany causat.

El medi ambient té una importància cabdal per a tota la societat i aquesta importància es trasllada a les empreses, tenint en compte que hi ha determinades empreses amb una quantitat de residus importants. Però no només les empreses que tenen una problemàtica mediambiental, sinó qualsevol tipus d'empresa, poden aplicar un sistema a nivell comunitari que és voluntari i s'anomena **sistema de gestió mediambiental (SGMA)**.

El sistema de gestió mediambiental és una part de la gestió de l'empresa que comprèn l'estructura organitzadora, les responsabilitats, les pràctiques, els procediments, els processos i els recursos per determinar i portar a terme la política mediambiental.

També es pot portar a terme el sistema de l'**etiqueta ecològica de la Unió Europea**, que consisteix a acreditar que el producte comprat ha estat valorat com a més eficient mediambientalment que altres productes similars.

Dins de l'Administració pública d'àmbit estatal té especial importància:

- **L'Agència Tributària:** Correspon a aquesta Administració el control de l'empresa des del punt de vista fiscal des del moment que comunica l'inici de l'activitat per formar el cens fiscal i, a partir d'aquest moment, gestiona els impostos que no siguin de titularitat municipal.
- **Ministeri de Treball i Seguretat Social** a través de dos organismes:
 - **La Tresoreria General de la Seguretat Social:** controla la inscripció de les empreses en el sistema de la Seguretat Social i les altes i baixes.
 - **Inspecció de Treball i Seguretat Social:** vigila el compliment de la normativa en matèria laboral i seguretat i ofereix assessorament sobre la matèria.

L'empresa també es troba obligada per les administracions locals ja que tots els tràmits d'instal·lacions i obertura de locals i d'urbanisme són competència dels ajuntaments, així com els temes de medi ambient. A més, l'Administració dóna suport als emprenedors amb ajudes i subvencions i fiscalitza els impostos de titularitat municipal.

Una empresa, quan es vol establir en un lloc determinat, ha d'esbrinar quina problemàtica presenta la localitat o la comunitat autònoma on es vol establir abans de realitzar una inversió molt important. De manera general, aquesta normativa afecta l'àmbit local perquè és el més proper a la situació que ocasiona l'establiment d'empreses amb una problemàtica específica.

Distintiu voluntari de la UE per a productes que poden demostrar uns impactes reduïts envers el medi ambient.

A la secció "Adreces d'interès" del web podeu trobar un enllaç la pàgina web del Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente amb explicacions sobre el funcionament i ús de l'etiqueta ecològica europea.

Les Comunitats Autònomes presten assessorament als emprenedors i aporten ajudes i subvencions. També tenen transferides competències com ara els registres.

Competències urbanístiques

Els ajuntaments regulen les competències urbanístiques i de medi ambient a través de la regidoria d'Urbanisme i de Medi Ambient.

El primer punt a tractar per qualsevol empresa és anar a l'ajuntament corresponent, generalment a la regidoria d'Urbanisme, i mirar quina és la normativa urbanística aplicable al sòl on es vol ubicar l'empresa. La normativa urbanística ens diu si el sòl on es vol instal·lar l'empresa admet el tipus d'activitat empresarial que duu a terme l'empresa en qüestió; si a la localitat on ens volem establir hi ha polígons industrials on les condicions de serveis, infraestructura, preu de sòl i subvencions que donin els organismes competents seran els més adequats per a la nostra empresa.

És molt important, abans d'establir la localització de l'empresa, anar a l'ajuntament de la localitat i veure quina és la normativa urbanística per si hi pot haver problemes en l'establiment de l'empresa.

Una vegada sabem que l'empresa no tindrà problemes urbanístics, demanarem a l'ajuntament corresponent la llicència d'activitats i instal·lacions innòcues o llicència d'activitats i instal·lacions qualificades i, si escau, la llicència d'obres.

2.7 La responsabilitat social de l'empresa

Les empreses no solament tenen els objectius de la producció de riquesa i creixement econòmic, és a dir, **objectius econòmics**. Les empreses també tracten del desenvolupament de les persones i benestar dels grups. És el que s'anomena *objectius socials* de l'empresa.

La Generalitat, a través del Departament de Treball, ha posat en marxa el pla INICIA per ajudar a la creació d'empreses.

2.7.1 Concepte de responsabilitat social de l'empresa

La **responsabilitat social de l'empresa** consisteix a aconseguir l'èxit empresarial de manera que es respectin els valors ètics, la gent, les comunitats i el medi ambient.

Responsabilitat social de l'empresa

Exemple d'empresa que aplica RSE, que la seva actuació afecti de forma directa o indirecta la vida de les persones i el medi ambient que les envolta.

Hem de **diferenciar** el concepte de **responsabilitat social de l'empresa** i no confondre'l amb el d'**ètica empresarial**. El concepte d'ètica empresarial té a veure amb la manera en què l'empresa estableix la seva escala de valors i fixa els límits ètics de la seva activitat, el concepte de responsabilitat social de l'empresa es refereix a l'obligació que té l'empresa de maximitzar l'impacte positiu i minimitzar l'impacte negatiu que produeix en el seu entorn.

La Responsabilitat social de l'empresa és un aspecte que la majoria d'empreses cuiden en el nostre entorn empresarial.

La importància d'aquest tema ha fet que la Comissió de la Unió Europea presentés el llibre verd de la Responsabilitat Social de l'Empresa l'any 2001.

La responsabilitat social té els components següents:

1. **Component legal:** En tota activitat empresarial és bàsic ja que es tracta de complir les lleis que afecten les activitats de l'empresa. Suposa el primer nivell de responsabilitat ja que mitjançant les lleis els poders públics obliguen les empreses a mantenir una conducta socialment acceptable.
2. **Component ètic:** És el segon component i nivell de responsabilitat de l'empresa. Aquest component consisteix a comportar-se d'una manera justa i equitativa amb la societat, més enllà d'allò que obliga la llei. Aquest component ètic s'estableix en l'escala de valors de la societat i ha de quedar reflectida en la cultura de l'empresa.
3. **Component econòmic:** És el tercer nivell de responsabilitat i té una importància cabdal ja que l'empresa presenta com a objectiu aconseguir beneficis econòmics però no a través de l'explotació i la destrucció dels recursos ni dels treballadors ni dels competidors.

L'empresa ha de crear riquesa i distribuir-la però ha de fer-ho amb la intenció de contribuir a l'estat del benestar i a la sostenibilitat medioambiental.
4. **Component filantròpic:** És el nivell de major grau de voluntarietat ja que consisteix a posar en marxa o finançar projectes que tenen com a objectiu millorar la qualitat de vida de les persones i/o recuperar el medi ambient degradat i que la societat aprovi.

2.7.2 Àmbits de la responsabilitat social

La responsabilitat social de l'empresa afecta tots els àmbits on aquesta actua. Per això podem distingir:

- **Responsabilitat interna:** Afecta els treballadors de l'empresa i consisteix en el fet que aquests puguin aconseguir els seus objectius personals, que no siguin contraris als objectius de l'empresa, i que els treballadors desenvolupin el seu treball amb la major seguretat.
- **Responsabilitat externa:** Afecta a tots els sectors amb els quals l'empresa té relació (com poden ser clients o proveïdors...) que tenen unes expectatives econòmiques i socials als quals l'empresa ha de respondre.

2.8 Elaboració del balanç social: costos i beneficis socials per a l'empresa

La responsabilitat social de l'empresa afecta tots els àmbits en què actua. No és només una qüestió interna de l'empresa i dels seus membres i l'aplicació en la seva estructura, sinó que la responsabilitat social de l'empresa afecta tots els sectors que hi tenen relació i s'hi ha d'aplicar.

El **balanç social** és un instrument de gestió per planificar, organitzar, dirigir, registrar, controlar i avaluar en termes quantitius o qualitius la gestió social d'una empresa, en un període determinat i enfront a unes fites preestablertes.

El balanç social com a instrument de gestió s'ha d'elaborar amb el màxim rigor i seguint una metodologia adequada que permeti valorar quantitativament la situació de l'empresa quant a la seva responsabilitat social.

Els **objectius** que persegueix el balanç social són els següents:

- **Realitzar el diagnòstic de la gestió empresarial al voltant del compliment de la seva responsabilitat social** en un període determinat, la qual cosa permet a l'empresa definir polítiques, establir programes i racionalitzar l'efectivitat de les inversions socials per aconseguir la millora de les condicions de treball i de la societat en general.
- **Permet a la direcció planificar les accions que permetin augmentar la competitivitat i l'eficiència dels seus treballadors.** A més possibilita l'avaluació de les accions en funció del cost-benefici.
- **Disposar de la informació dels recursos humans de l'empresa i dels grups d'interès** amb els quals té relació per poder informar-los adequadament sobre el desenvolupament social com a empresa.

Balanç social de les empreses.

El balanç social en la seva elaboració ha d'aconseguir els objectius següents:

1. **Definició d'objectius coherents i possibles:** Es parteix de la realitat de l'empresa i amb tota la informació de la seva política i programes socials, aquesta ha de definir els objectius i les fites del seu balanç social. Han de ser realistes i consultar-les amb els sectors involucrats.
2. **Compromís de l'alta direcció:** Únicament amb l'acceptació de la política social i amb el recolzament i compromís de l'alta direcció és possible realitzar un balanç social.
3. **Integració en l'estratègia global de l'empresa:** El balanç social com a programa corporatiu de l'empresa ha d'estar integrat en l'estratègia empresarial i ha de contemplar objectius, plans i pressupost formant part de les activitats de l'empresa.
4. **Acceptació per part de tots els membres de l'empresa:** Un balanç social compleix els seus objectius si tota l'organització està compromesa amb aquest balanç socialm ja que es necessita la participació i col·laboració de tots els treballadors.
5. **Estructuració d'una política social:** El reconeixement de la responsabilitat social de l'empresa com una filosofia d'empresa fa que l'empresa hagi de definir, acceptar i donar suport a una política social, si aquesta no existia dins de l'empresa.

6. **Coneixement del contingut del balanç social:** L'empresa no es pot limitar a conèixer el concepte, sinó també el contingut del balanç i la seva raó de ser. Si aquest coneixement és bo serà major el compromís de l'organització i l'alta direcció.

Les tasques a realitzar per a l'elaboració del balanç social són les següents:

- (a) **Definició i planificació de polítiques i accions:** el compliment de la responsabilitat social de l'empresa ha de respondre a un pla estratègic i a un pla social.
- (b) **Diagnòstic de la realitat interna:** L'informe social constitueix el diagnòstic social en un període determinat i ha de ser tan ampli com l'adopció de la seva responsabilitat social.
- (c) **Definició dels objectius socials:** Que ho fa cada àrea i els aprova la direcció. Aquests objectius socials permeten veure on s'ha de dirigir l'empresa, definint programes i projectes específics.
- (d) **Assignació de responsabilitats:** És necessari estructurar un equip de treball que té la responsabilitat d'elaborar i implementar aquesta eina de l'empresa.
- (e) **Definició del pla de treball:** L'equip de treball ha de definir quina informació té, què es pot mesurar i com i fer un programa d'activitats i assignar recursos.
- (f) **Formació dels membres de l'equip de treball:** S'ha de capacitar l'equip de treball que porti la responsabilitat social de l'empresa perquè tots els seus membres entenguin el balanç social com una eina de gestió i adapti els programes i projectes als públics amb què tracta l'empresa.
- (g) **Disseny del model de balanç adequat:** D'acord amb els objectius socials cada empresa ha de definir les variables i indicadors per avaluar la seva gestió social.
- (h) **Disseny de fluxos d'informació:** Dins de l'empresa han d'haver-hi uns fluxos d'informació per aconseguir els objectius.
- (i) **Anàlisi de la informació:** La informació que procedeix dels indicadors no són dades aïllades i ha de ser analitzada i avaluada respecte al compliment de les fites socials proposades.
- (j) **Presentació de resultats:** La publicació del balanç social, si es fa, ha d'incloure, almenys, els aspectes següents:
 - **Introducció i presentació:** s'ha de donar importància a com entén l'empresa la RSE.
 - **Informe social:** Presentació de resultats comparant les variables i indicadors envers períodes anteriors.
 - **Quadre de balanç:** Es mostren les variables i els indicadors respecte els quals l'empresa estableix fites per a un període i el seu comportament.
- (k) **Conclusions i recomanacions:** S'han d'avaluar els resultats amb l'objectiu de corregir o recomanar l'actuació de l'empresa en matèria de RSE.

Existeix un model de balanç social. Aquest model de balanç social presenta l'**estructura** següent:

- **Àrea interna:** Es refereix a les respostes i accions de l'empresa respecte els seus treballadors en tres camps:
 - Característiques sociolaborals.
 - Serveis socials.
 - Integració i desenvolupament.
- **Àrea externa:** Es refereix al compliment de la responsabilitat social amb els altres interlocutors socials amb què l'empresa té relació i es classifica de la manera següent:
 - Relacions primàries.
 - Relacions amb la comunitat.
 - Relacions amb altres institucions.

Eficiència, eficàcia i impacte

L'eficiència consisteix en el grau d'aprofitament dels recursos, és a dir, fer les coses de la millor manera possible. L'eficàcia consisteix en el grau de satisfacció del client a través del producte o servei, és a dir, hem d'aconseguir els resultats correctes. L'impacte consisteix a avaluar la relació existent entre el cost i el benefici generats d'acord amb els objectius de cada programa, projecte o activitat.

Per a cada cas es defineixen **les variables i els indicadors** a tenir en compte en el balanç social.

Les **variables** són aquelles activitats que poden variar en el seu contingut. Els **indicadors** reflecteixen aquesta variació essent un medi per controlar la gestió social.

Les empreses han de definir **indicadors** que aportin informació per controlar la seva gestió en termes d'eficiència, eficàcia i impacte.

Els indicadors han de donar un valor afegit a la informació i a l'hora de definir-los tindrem en compte:

- Que la informació que contingui sigui útil, suficient i real.
- Que les fonts siguin fiables.
- Que la informació es reculli oportunament per prendre les decisions de control o avaluació.

La informació que s'aporta s'ha de definir si es presenta qualitativament o quantitativament.

No es tracta de presentar resultats sinó d'analitzar-los en el marc de la política i d'uns objectius ambdós socials.

2.9 Igualtat i empresa: estratègies empresarials per aconseguir la igualtat dins l'empresa

La igualtat en tots els àmbits de la nostra societat està present en el nostre ordenament jurídic i el dret a la igualtat està essent aplicat especialment en l'àmbit laboral.

La Constitució espanyola de 1978, en el seu article 14, reconeix la igualtat de totes les persones i s'ha aprovat la llei d'igualtat el 22 de març de 2007, que insta a aplicar la igualtat a l'empresa.

La Llei té per objecte fer efectiu el dret d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes mitjançant l'eliminació de la discriminació de les dones, en totes les circumstàncies i condicions i, singularment, en les esferes política, civil, laboral, econòmica, social i cultural.

Tant des del Ministeri d'Igualtat del Govern central, des de la Secretaria General de Polítiques d'Igualtat, com des del Departament de Treball, en la Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball, s'estan portant a terme línies estratègiques perquè les empreses puguin aconseguir la igualtat dins de l'empresa. La igualtat dins de l'empresa s'estableix no només envers la relació home-dona sinó també respecte a les polítiques laborals per a la diversitat.

Llei per la igualtat efectiva d'homes i dones 3/2007

L'aplicació d'aquesta Llei suposa el marc perfecte per a la reflexió i l'anàlisi sobre les polítiques de recursos humans que es desenvolupen a l'empresa: febleses, amenaces, forteses i oportunitats i la posada en marxa de mesures que permetin assolir objectius més amplis i una repercussió positiva en tots els àmbits de l'organització.

2.9.1 Línies estratègiques per establir la igualtat en les empreses

Des dels organismes públics s'han establert unes línies estratègiques per portar a terme la igualtat a les empreses no només en el cas d'homes i dones sinó també en els col·lectius de persones amb més dificultats per accedir al món del treball.

Aquestes línies estratègiques es poden resumir en:

- **Garantir l'accés**, la presència i la permanència de les dones al mercat laboral i també de diferents col·lectius en funció de les seves necessitats específiques i diversitat, bo i assegurant-los unes condicions dignes i de qualitat.
- **Millorar l'ocupabilitat de les persones** a partir de l'adquisició d'eines, habilitats i competències per afrontar amb èxit les dificultats específiques per a la seva inserció laboral.
- **Incentivar la igualtat d'oportunitats** en l'àmbit laboral a les empreses públiques i privades.
- **Millorar la productivitat de les entitats**, els centres i les empreses d'inserció com a sectors competitiu i referents per a les polítiques d'inserció laboral.

La Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats...

...es va crear amb l'objectiu de potenciar els projectes i les accions que assegurin la igualtat en el treball i impulsar accions positives en el si del Departament de Treball; en el cas de la Generalitat de Catalunya, que aconseguixin una organització igualitària i exemplificadora és una altra de les línies estratègiques que es poden donar.

- **Impulsar empreses socialment responsables.**
- **Impulsar una nova cultura del desenvolupament econòmic** que permeti la reorganització del temps i la compatibilitat entre la vida personal i laboral.
- **Potenciar el diàleg social**, la concertació i la negociació col·lectiva com a instruments especialment adequats per assolir la igualtat d'oportunitats al món del treball.
- **Millorar els marcs legals** per afavorir la igualtat d'oportunitats en el mercat de treball.
- **Consolidar les polítiques transversals** com a estratègia prioritària que garanteixi un impacte real de la igualtat d'oportunitats al món laboral.

Els plans d'igualtat laboral

Aquests plans:

- S'han de negociar amb la representació legal dels treballadors.
- Són voluntaris per a la resta d'empreses.

El disseny i elaboració del pla d'igualtat es refereix a l'establiment d'objectius i accions a desenvolupar.

Diagnosi d'un pla d'igualtat

La diagnosi es realitza a través d'un qüestionari, que és una eina per ajudar les empreses a analitzar i prendre consciència de les polítiques d'igualtat d'oportunitats.

Principis de la diagnosi del pla d'igualtat

Són:

- Direcció compromesa en promoure el pla d'igualtat.
- Implicació de la representació legal de les persones treballadores.
- Perspectiva global al voltant de la gestió ètica i de responsabilitat social.
- Adaptabilitat a partir de la realitat de l'empresa.
- Evidències demostrables.

2.9.2 Estratègies empresarials per a la igualtat a l'empresa

La llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes estableix, en el seu article 45, que les empreses han de respectar la igualtat de tracte i oportunitats en l'àmbit laboral.

Per aconseguir complir l'article mencionat, les empreses han de promoure mesures per evitar qualsevol tipus de discriminació laboral entre dones i homes.

El compliment de l'obligació d'igualtat de tracte i oportunitat s'ha de portar a terme, amb caràcter obligatori, mitjançant l'elaboració i implantació d'un pla d'igualtat en aquelles empreses de més de 250 treballadors.

Plans d'igualtat

Els **plans d'igualtat** es defineixen, segons l'article 46 de la llei 3/2007, com un conjunt ordenat de mesures, adoptades després de realitzar una diagnosi de la situació, per aconseguir a l'empresa la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes i per eliminar la discriminació per raó de sexe.

El procés d'elaboració d'un pla d'igualtat ha de preveure les fases següents:

- Iniciativa i diagnosi.
- Disseny i elaboració del pla d'igualtat.
- Implementació del pla d'igualtat.
- Seguiment i avaluació del pla.

2.10 Detecció d'oportunitats i amenaces del sector. Instruments de detecció

Cap sector econòmic en el qual es mouen les empreses és perfecte i les empreses que hi entren hauran de competir amb d'altres que tenen les mateixes característiques. Per aquest motiu, hem de detectar les oportunitats i amenaces que té el

sector per veure quins són els punts febles i forts de l'empresa en comparació amb les altres.

Existeixen diversos instruments de detecció que s'apliquen, generalment, en el moment de fer un estudi de mercat dins del pla de màrqueting que qualsevol empresa fa per conèixer la seva situació en el mercat i envers els seus competidors i clients.

Dels instruments que es poden aplicar per a la detecció, el més conegut i generalitzat, és l'anàlisi **DAFO**.

2.10.1 L'anàlisi DAFO

L'anàlisi DAFO és una eina molt utilitzada en estratègies de màrqueting per poder conèixer els punts forts i febles d'una empresa en el mercat o sector econòmic.

Les sigles **DAFO** volen dir **Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats** i reuneix les dades corresponent a l'anàlisi interna i a l'anàlisi externa o de l'entorn.

Quan es realitza una anàlisi interna (taula 2.5) parlem de *fortaleses* i *debilitats*.

TAULA 2.5. Anàlisi interna de l'empresa

Fortaleses	Debilitats
Capacitats, recursos o avantatges superiors: per exemple disponibilitat de mitjans econòmics i bona formació del personal.	Capacitats o recursos inferiors: existència de dificultats per a l'adaptació al canvi, poca presència en el mercat...

Quan es realitza una anàlisi externa (taula 2.6) parlem d'*oportunitats* i *amenaces*.

TAULA 2.6. Anàlisi externa de l'empresa

Oportunitats	Amenaces
Condicionants de l'entorn que poden afectar de manera positiva l'organització: aparició de noves tecnologies...	Condicionants de l'entorn que poden afectar de manera negativa l'organització: aparició de nous competidors en el mercat...

Protecció legal de les idees

Les idees són un bé intel·lectual que té certa protecció legal. Les idees sobre elements tangibles estan protegides per la llei si es registren adequadament. En el nostre ordenament jurídic, la normativa més rellevant en aquest aspecte és la següent:

2.11 Noves oportunitats de negoci

La idea de negoci és la solució que satisfà necessitats d'altres persones creant valor per a un mateix. A partir d'aquesta definició, hem de pensar que les noves oportunitats de negoci poden sorgir de molts llocs.

- Llei 17/2001 de marques.
- Llei 10/2002 de patents.
- Llei 1/1996 de propietat intel·lectual.

És innegable que les noves oportunitats de negoci poden sorgir de molts llocs diferents i per diferents raons. En la taula 2.7 s'exposa amb detall quines són les fonts de noves idees que donen lloc a noves oportunitats de negoci.

TAULA 2.7. Fonts de detecció de noves idees

Fonts	Explicació
Invençió i innovació	El fet d'explotar comercialment una patent és un factor fonamental per tenir èxit en un mercat.
L'observació d'una carència o deficiència	Quan existeixen necessitats no cobertes aquestes s'han de resoldre i això porta a tenir nous clients.
La formació acadèmica dels emprenedors	Una formació acadèmica diferencial dels emprenedors donarà lloc a un plus de l'empresa.
L'experiència professional dels emprenedors	Els emprenedors tenen un bagatge professional que pot donar lloc a creació de noves idees perquè han vist, per la seva experiència, que és necessària aquesta idea de negoci.
Les aficions dels emprenedors	Quan es coneix una afició de manera detallada es coneixen totes les necessitats que poden portar a tenir idees de negoci.
El desenvolupament de noves tecnologies	És un tema d'actualitat que permet tenir sempre noves idees de negoci.
L'observació de noves tendències	Noves tendències que es produeixen a la societat suposen noves idees de negoci.
L'estudi de diferents mercats	Altres mercats ens poden donar idees de negoci que no es coneixien en una altra part per efecte de la globalització.

La generació d'idees dona lloc a una delimitació i anàlisi d'aquesta idea de negoci que comportarà la selecció d'una idea qualsevol per convertir-se en un projecte empresarial.

La delimitació i anàlisi d'una idea es basa en tres preguntes cabdals per poder dir si aquesta idea es convertirà al final en una idea de negoci. Aquestes preguntes són les següents:

- **Quines necessitats es pretenen satisfer?** Per començar a concretar el mercat que es vol cobrir.
- **Com es satisfan aquestes necessitats?** Aquí començarem a delimitar el nostre camp d'actuació empresarial i com hem de portar-ho a terme.
- **De quina manera es crea valor i com es genera benefici?** S'ha d'analitzar quines capacitats i recursos té l'emprenedor i com els ha d'aplicar per aconseguir beneficis.

Les idees normalment no sorgeixen de manera espontània, sinó que es provoquen acudint a tots els elements o fonts que es tenen a l'abast.

Existeixen diversos tipus de tècniques per generar idees de negoci; però les dues més importants són:

- Les **tècniques intuïtives** basades en la creativitat (taula 2.8).

Idea de negoci

Per saber si la idea que tenim entre mans pot ser una idea de negoci, hem de fer una anàlisi sobre les tres qüestions anteriorment citades. Aquesta anàlisi es fa a través d'un test d'anàlisi d'idees que es pregunta sobre els tres àmbits d'actuació.

És important combinar creativitat i anàlisi racional en la recerca d'idees.

- Les **tècniques racionals** basades en l'estudi i l'anàlisi sistemàtica de dades (taula 2.9).

TAULA 2.8. Tècniques intuïtives

Tècnica	Explicació
Pluja d'idees	Reunió de curta durada on es generen el màxim nombre d'idees. Qualsevol persona a la reunió ha d'aportar les idees que tingui i posteriorment es revisen i s'agrupen.
Relacions forçades	Comparar una cosa amb una altra que no té res o poca cosa en comú o forçar almenys tres relacions.
Pensament lateral	Davant d'una situació es plantegen solucions estranyes argumentant-les i no s'agafa la solució lògica.
Descomposició del problema	Subdividir un problema en problemes més petits i presentar solucions per a cada subproblema.
Llista d'atributs	Fer una llista d'atributs d'un producte o servei i després es planteja la manera de millorar cada atribut de la llista.

TAULA 2.9. Tècniques racionals

Tècnica	Explicació
Anàlisi del mercat	Obtenir i analitzar les dades que estan vinculades amb la comercialització d'un producte, com és la demanda, la competència i l'entorn per millorar.
Anàlisi DAFO	Analitzar els principals elements, interns (debilitats i fortaleces) i externs (amenaces i oportunitats) per aconseguir una major qualitat i eficiència.
Anàlisi causa-efecte	Determinar les causes que s'han donat perquè es produeixi un efecte determinat.
Mapes de percepció	Comparar gràficament la percepció que es té de les característiques bàsiques de diferents productes per obtenir el producte model.

Creació d'una empresa

Manuel Martínez Jiménez, Maria Teresa Montoliu Monfort, Mercè Sitges Querol i Montserrat Boyero Martín

Empresa i iniciativa emprenedora

Índex

Introducció	5
Resultats d'aprenentatge	7
1 Pla d'empresa	9
1.1 Concepte i finalitat del pla d'empresa	9
1.2 Estructura del pla d'empresa	10
1.2.1 Resum	10
1.2.2 Persona emprenedora o equip fundador	11
1.2.3 Pla de producció o d'operacions	11
1.2.4 Pla d'organització	14
1.2.5 Pla juridicofiscal	15
1.2.6 Annexos	16
1.3 Formats del pla d'empresa	17
1.4 Elaboració del pla d'empresa a partir de l'estudi de viabilitat econòmica i financera	18
1.4.1 El pla d'inversions inicials	18
1.4.2 El pla de finançament	19
1.4.3 La previsió de tresoreria i el sistema de cobrament a clients i pagament a proveïdors	19
1.4.4 Previsió del compte de resultats	20
1.4.5 Anàlisi del punt d'equilibri	20
1.4.6 Avaluació del projecte	21
1.4.7 Balanç de situació	22
1.5 Elecció de la forma jurídica, tràmits administratius i gestió d'ajuts i subvencions	22
1.5.1 Empresa individual	24
1.5.2 Societats	25
1.6 Pla de màrqueting	35
1.6.1 Elaboració del pla de màrqueting	36
1.7 Recerca d'ajuts i subvencions per a la creació d'una empresa	39
2 Creació i posada en funcionament de l'empresa	41
2.1 Constitució de l'empresa	41
2.2 Tràmits generals per posar en marxa l'empresa	42
2.3 Tràmits específics per a la posada en marxa d'una empresa	45
2.3.1 Sistemes de tramitació per a la constitució d'empreses	50
2.4 Resum dels tràmits administratius per a la constitució d'una empresa	52
2.5 La forma empresarial del treball autònom	54
2.5.1 El treballador autònom econòmicament dependent	55
2.6 Finançament de l'empresa	57
2.7 La funció financera	58
2.7.1 Les fonts de finançament	58

Introducció

La unitat “Creació d’una empresa” tracta de veure, en l’apartat “Pla d’empresa”, per mitjà d’un document com és el pla d’empresa, quins són els aspectes més importants que s’han d’estudiar, treballar i resoldre en una empresa perquè es pugui portar a la pràctica i ser viable. Les persones que volen constituir una empresa han d’analitzar quins són els punts més importants relacionats amb el pla de producció, el pla d’organització i el pla jurídic, a més de la importància cabdal del pla financer i del pla de màrqueting per corroborar si el pla d’empresa és viable.

En l’apartat “Creació i posada en funcionament de l’empresa” estudiareu tots els tràmits i requisits que es necessiten per a la creació d’una empresa, amb una menció especial al tema de la fiscalitat de les empreses per la importància que té en el funcionament d’aquesta.

Aquesta unitat té una importància cabdal en el desenvolupament del mòdul ja que, a través del pla d’empresa i posteriorment de la creació i posada en funcionament d’aquesta, portem a la pràctica la ideació i elements que hem estudiat prèviament i és el punt cabdal per tenir una empresa organitzada i amb tots els requisits per funcionar, tant des del punt de vista formal com econòmic i d’organització interna.

Els continguts d’aquesta unitat didàctica s’han d’estudiar amb el material teòric, i també amb l’aplicació dels conceptes del pla d’empresa fent una simulació de pla d’empresa i emplenant els documents i tràmits administratius que es demanen per a la creació i posada en funcionament de l’empresa.

Resultats d'aprenentatge

En acabar la unitat, heu de ser capaços del següent:

1. Realitza activitats per a la constitució i posada en marxa d'una microempresa, seleccionant-ne la forma jurídica i identificant-ne les obligacions legals associades.
2. Realitza activitats de gestió administrativa i financera d'una microempresa, identificant-ne les obligacions comptables i fiscals principals i complimentant-ne la documentació.

1. Pla d'empresa

Dins del procés de creació d'una empresa, el pla d'empresa és un document cabdal on es recull tot el projecte empresarial.

L'element essencial per donar a conèixer la nostra idea de negoci és presentar un document on es pugui llegir i estructurar aquesta idea de negoci. Per això s'elabora el pla d'empresa.

1.1 Concepte i finalitat del pla d'empresa

El pla d'empresa és una eina essencial on, mitjançant un document, s'explica tot el projecte empresarial que es vol presentar.

El pla d'empresa és **un document escrit** en què s'explica i es detalla el projecte d'una nova empresa, tenint en compte tots els elements rellevants, els recursos necessaris i les accions que s'han de dur a terme per a la posada en marxa del nou projecte empresarial i perquè en puguem determinar la viabilitat.

La **finalitat** del pla d'empresa consisteix a donar a conèixer el projecte de la nova empresa a totes aquelles persones que, d'una o una altra manera, tindran relació amb aquest nou projecte empresarial i, per aquest motiu, han de tenir els elements necessaris per saber si el projecte empresarial és viable o no.

El pla d'empresa és de gran utilitat tant internament per a la persona emprenedora o equip fundador com externament.

Internament perquè:

- Ajuda a ordenar idees.
- Serveix per planificar i pensar anticipadament en el nou negoci, per preveure on poden sorgir els problemes i tenir preparades alternatives.
- Serveix per tenir una visió global del projecte i de guia per a cada fase del procés de creació.
- Pot ser un instrument d'autoavaluació.

Externament per poder defensar el projecte davant els altres: obtenir finançament, convèncer inversors, establir acords i aliances, atraure personal clau, aconseguir condicions més favorables amb proveïdors, etc.

El pla d'empresa a més...

... és una eina de planificació i control que:

- Permet reduir considerablement el risc de fracàs.
- És una eina de formació.
- Permet determinar quines són les oportunitats de negoci i els mercats d'interès més prometedors per a l'empresa.
- Crea consciència dels obstacles que s'han de superar.
- Crea un marc de comunicació i venda.
- Permet analitzar els costos i la rendibilitat.

1.2 Estructura del pla d'empresa

El pla d'empresa és un document de gran transcendència per a l'empresa. En el pla d'empresa es defineixen les línies mestres que ha de seguir l'empresa per tal d'assolir els seus objectius; per aquesta raó els treballadors que tinguin un cert grau de responsabilitat n'han de conèixer el contingut. També pot ser una eina important a l'hora de presentar l'empresa a altres empreses (bancs, proveïdors, clients...).

El pla d'empresa es pot estructurar en els apartats següents:

- Resum.
- Persona emprenedora o equip fundador.
- Pla de màrqueting.
- Pla de producció o d'operacions.
- Pla d'organització.
- Pla juridicofiscal.
- Pla economicofinancer.
- Annexos.

1.2.1 Resum

El pla d'empresa començarà amb el resum.

El resum té com a objectiu facilitar la lectura i motivar les persones i entitats que han d'avaluar-lo.

El **resum** és un document breu, de com a màxim tres pàgines, en el qual es destaquen els aspectes més rellevants del projecte de la nova empresa.

El resum ha de contenir, com a mínim, la informació següent:

- Quina és **la idea de negoci**.
- Quina **estratègia** se seguirà en els diferents apartats del pla d'empresa.
- Quins són els **promotors**.
- Quins són els **objectius** a mitjà i llarg termini.
- A quin tipus de **client** va dirigida la idea i quina és la mida del mercat.
- Quines són les **diferències** amb les empreses de la **competència**.
- Quina **inversió** es necessitarà.
- Quin és l'**estat del projecte** en l'actualitat.

En la secció "Adreces d'interès" del web podeu trobar informació sobre la xarxa **Empren** que presta serveis d'acompanyament i suport a les persones que volen constituir una empresa a Catalunya durant els tres primers anys de vida del negoci.

1.2.2 Persona emprenedora o equip fundador

La informació sobre la persona emprenedora o els fundadors de l'empresa és important que sigui coneguda pels futurs inversors o proveïdors de l'empresa perquè fan referència a com pot ser l'empresa.

L'apartat del pla d'empresa relatiu a la persona emprenedora o equip fundador té com a **objectius**:

- **Presentar la persona emprenedora o els membres de l'equip fundador.**
En aquest apartat caldrà detallar les característiques personals de cada un dels membres de l'equip com són l'edat, la formació o l'experiència professional. També s'hauran de relacionar, en el sector de l'empresa, antecedents d'empresaris a la família, entre altres característiques.
És molt important conèixer i detallar la **complementarietat** de les **persones** que formen l'equip fundador o directiu i aquesta tasca es farà analitzant els punts forts i febles de cadascun d'ells, individualment i com a equip.
- **Explicar les motivacions que donen origen a la creació de l'empresa.**
Caldrà explicar les motivacions principals que han donat origen al projecte empresarial. Aquestes motivacions poden ser diverses: des de les inquietuds personals, el portar a terme la pròpia idea que tenim per crear una empresa, voler generar ocupació, tenir una situació d'atur que ens empeny a l'autoocupació, voler ser el propi cap, entre altres.

Informació sobre l'equip fundador

S'inclourà en el *curriculum vitae* (CV) de cadascun d'ells, en l'apartat d'annexos del pla d'empresa on es poden aplicar el model de CV Europeu (Europass).

1.2.3 Pla de producció o d'operacions

El pla de producció o d'operacions és el **procés on es realitza l'objecte de l'empresa**, ja sigui la fabricació d'un producte o la gestió d'un servei.

Els **objectius** del pla de producció o d'operacions dins del pla d'empresa són:

- **Concretar** els aspectes relacionats amb el procés de producció o detallar el nucli d'operacions que es requereixen en el cas d'una prestació de serveis.
- **Descriure els recursos necessaris** per dur a terme l'activitat de l'empresa respecte a locals i instal·lacions, equips tècnics, mitjans humans, matèries primeres, entre altres i veure quina és la política d'aprovisionament més adequada.
- **Determinar** del cost del producte/servei.
- **Indicar** la tecnologia aplicada, la gestió de la qualitat, les mesures de protecció en el treball i les qüestions mediambientals si és necessari.

En el procés de producció o d'operacions...

...s'ha de tenir molt en compte si és millor que els servei el produeixi o el faci la mateixa empresa o bé subcontractar-lo.

En aquest apartat s'ha de tenir en compte els aspectes següents:

Disseny del producte

Per al disseny del producte s'utilitzaran esbossos, plànols de construcció, llistes de components o materials, prototips, fórmules que es poden incloure en un dels annexos del pla d'empresa. Aquest disseny es pot fer amb eines informàtiques d'ús gratuït.

1) Procés de producció o d'operacions

El procés de producció o d'operacions és el conjunt d'accions i decisions relatives a com es fabricarà el producte i quins recursos seran necessaris.

En el **procés de producció** s'han de prendre decisions relatives a:

- Quina quantitat es produirà en un interval de temps determinat?
- Quina és la capacitat productiva de l'empresa?
- Quin tipus de matèries primeres es requeriran, quantes i en quin moment?
- Quins recursos materials i humans es necessiten?
- Quina és la disponibilitat de recanvis i assistència tècnica?
- Quina tecnologia específica s'haurà d'aplicar?
- Altres qüestions que puguin sorgir depenent del tipus de producte que s'ha de fabricar.

Prèviament a la presa de decisions esmentades s'ha de fer una de molt important que consisteix a escollir entre **fabricar** o **comprar**. La fabricació del producte per part de l'empresa assegura, normalment, la qualitat del producte en major mesura. Si s'escull l'opció de comprar el producte es requerirà menys immobilitzat i menys capital i es guanyarà en major flexibilitat a l'empresa.

En el cas d'una **prestació de serveis** serà necessari detallar les característiques més rellevants de la seva prestació considerant aspectes com:

- Amb quina freqüència es prestarà el servei? (dies, setmanes, de manera esporàdica?)
- Quant temps es necessitarà per a la prestació de cada servei?
- Quin serà el grau d'autoservei requerit?
- Quina serà l'aparença interna del local/establiment on es durà a terme el servei? (ambient, grandària, distribució interior)
- Amb quin personal es compta?

2) Infraestructures, equipaments i mà d'obra. S'ha d'escollir la ubicació més adequada de la nostra empresa en funció dunes variables determinades com per exemple:

- Proximitat de la clientela, de la mà d'obra i dels proveïdors.
- Disponibilitat d'infraestructures i de bones comunicacions a la zona.

En el moment d'escollir la ubicació de l'empresa caldrà plantejar-se la possibilitat d'ubicar-se en un viver d'empreses o en un centre per a noves empreses.

- Normatives i d'altres disposicions legals (restriccions locals, subvencions).
- Altres.

Respecte al tema d'equipaments haurem de tenir en compte:

- Locals, edificis, terrenys i d'altres tipus d'instal·lacions.
- Maquinària, eines, mobiliari, equips tècnics i informàtics.
- Subministraments, mitjans de transport, mà d'obra.

Quant als recursos materials, com són el cas dels edificis o la maquinària, s'haurà de decidir si es compren o es lloguen amb les modalitats de rènting o lísing.

Respecte al tema de mà d'obra haurem de determinar:

- Nombre necessari de persones.
- Descripció dels llocs de treball.
- Formació requerida.

En el pla d'organització es detallaran els aspectes relatius a l'organigrama funcional de l'empresa i a les polítiques de personal.

3) Pla tecnològic. És un punt molt important si es tracta de noves empreses tecnològiques. És convenient d'explicar:

- Tipus de tecnologia emprada i les seves característiques més importants.
- Estat en què es troba el mercat de les tecnologies emprades i previsions futures que s'esperen.

4) Gestió d'existències: aprovisionament i emmagatzematge. La gestió d'existències és un tema fonamental per a la rendibilitat d'una empresa: quan s'han de comprar les matèries primeres i per decidir-ne la quantitat, quin és l'estoc necessari per cobrir en cada moment les necessitats del mercat, etc.

Es detallarà en aquest apartat:

- **Matèries primeres**, productes semielaborats o productes acabats requerits en el procés de producció o per a la seva comercialització directa.
- **Proveïdors** amb qui tractarem i les condicions en què ho farem, com ara els preus i les condicions que ens ofereixen, els terminis de lliurament, el volum òptim de comanda, etc.
- On emmagatzemem les existències, quin serà el seu cost i quin mètode de valoració d'existències s'utilitzarà (FIFO, preu mitjà ponderat, etc.).

5) Determinació del cost del producte/servei. S'establiran els costos previstos associats a l'activitat que desenvoluparà l'empresa, distingint entre costos fixos

(que no depenen del volum de vendes realitzat) i costos variables (que varien en relació directa al número d'unitats venudes).

6) Gestió de la qualitat. La gestió de qualitat és el control que s'ha de fer per comprovar si el producte realitzat per l'empresa es troba en els nivells de qualitat requerits.

- S'indicarà si s'ha de tenir en compte la gestió de la qualitat referida al nostre producte/servei.
- Si és necessari s'identificaran les variables de mesura de la qualitat que estigui previst utilitzar i aquestes hauran de poder ser “mesurables”: fàcils d'identificar, concretes, qualificables i avaluables econòmicament.
- Es detallaran els mecanismes de control de la qualitat en el procés de producció o d'operacions, i també els possibles sistemes de millora de la qualitat relatius a:
 - Accions relacionades amb el producte o servei com. per exemple, adaptar i millorar les característiques del servei.
 - Accions relacionades amb el client, com seria identificar les noves necessitats del client.
 - Accions relacionades amb els resultats de l'empresa, com reduir costos per exemple.

7) Salut laboral i gestió mediambiental. Les qüestions relatives a la protecció en el treball i a la gestió mediambiental requeriran la consulta de la legislació existent al respecte.

- S'indicarà quin tipus de mesures relacionades amb la protecció en el treball i, més concretament amb la seguretat i higiene, serà necessari adoptar per a l'activitat específica de l'empresa.
- S'indicarà si s'ha previst alguna mesura preventiva en matèria de medi ambient i el cost associat a aquesta, i també si l'activitat que duu a terme la nostra empresa s'ha d'acollir a alguna normativa relativa a la protecció mediambiental.

Pla d'organització

En una empresa de nova creació aquest aspecte del pla d'empresa és relatiu ja que estem començant; però no es pot obviar en qualsevol iniciativa empresarial que es dugui a terme.

1.2.4 Pla d'organització

L'objectiu del pla d'organització és concretar els aspectes relatius a l'estructura organitzativa i a la planificació dels recursos humans de la nova empresa.

Els dos aspectes a considerar en el pla d'organització són:

Depenent del tipus d'empresa i la seva mida l'estructura organitzativa estarà menys o més definida.

1. **L'estructura organitzativa.** S'haurà d'especificar **quines** són les tasques o activitats que s'han de dur a terme en l'empresa i la **quantitat** d'elles i quines són les persones més preparades per fer-ho. Per això caldrà organitzar correctament les tasques a desenvolupar incidint en els aspectes següents:

- Quines persones ocuparan cada lloc de treball i quines seran les activitats concretes en funció de les necessitats globals de l'empresa i de les competències (habilitats, aptituds i actituds) de cada persona.
- A mesura que l'empresa vagi creixent s'aniran introduint noves relacions de comandament i de dependència que es representaran gràficament en un organigrama que reflecteixi les funcions i les persones encarregades de portar-les a terme.

L'organigrama haurà de ser suficientment flexible per adaptar-se a les necessitats de l'empresa.

2. **La planificació de recursos humans.** Les polítiques de personal s'hauran de centrar en aquells aspectes de l'empresa en la seva fase inicial, és a dir, quantes persones es necessitaran per la fase inicial en el desenvolupament de l'empresa. És important especificar:

- Quantes persones i amb quines característiques d'edat, formació, entre altres, es necessitaran per dur a terme l'activitat de l'empresa.
- Com se seleccionaran i contractaran les persones de l'exterior.
- Quina formació complementària se'ls donarà.
- Quines polítiques de retribució s'utilitzaran.
- Com serà la distribució dels beneficis entre els socis, si és necessari.

S'haurà de tenir en compte no només la plantilla actual sinó preveure l'evolució de les seves dimensions a mitjà termini.

1.2.5 Pla juridicofiscal

L'objectiu del **pla juridicofiscal** és especificar la forma jurídica que haurà de tenir la nova empresa, i també tots aquells aspectes legals relatius a la seva constitució i a la seva activitat diària.

En el pla juridicofiscal es consideraran la forma jurídica de l'empresa, els aspectes legals de la seva constitució i activitat diària i també els organismes i mesures de suport a la creació d'empreses de les quals es pugui beneficiar la nostra iniciativa empresarial.

Dins d'aquest apartat del pla d'empresa es decidirà:

1. La forma jurídica i constitució legal de l'empresa. Permisos, llicències i obligacions registrals.

S'ha d'escollir el nom comercial de la nostra empresa i, una vegada s'ha fet, s'especificarà la forma jurídica adoptada, justificant les raons de l'elecció.

Les formes jurídiques més comunes són: empresari individual, societat civil, societat limitada, societat anònima i cooperativa.

Fonamentalment, les raons per escollir una forma jurídica o una altra és el grau de responsabilitat a assumir per part dels socis promotors (limitada o il·limitada) i els aspectes fiscals.

Es farà un llistat dels tràmits necessaris per a la seva constitució legal sota la forma jurídica escollida i s'elaborarà un calendari per a la seva legalització. S'indicaran també els permisos, les llicències i la documentació comptable necessària per a la gestió de l'empresa.

2. **Contractació.** Es descriuran els tipus de contractes que s'han d'utilitzar en la relació entre l'empresari i els treballadors, si l'empresa n'ha de contractar, i se'n detallaran les característiques més rellevants i, sobretot, els costos laborals per a l'empresa.

3. **Obligacions fiscals i cobertura de responsabilitats.**

Es consideraran les assegurances obligatòries que s'hagin de contractar d'acord amb el tipus d'activitat empresarial que s'estigui duent a terme i si hi ha altres tipus de cobertures no obligatòries que sigui adequat contractar. S'han de detallar les obligacions fiscals que incideixin en el desenvolupament de l'activitat de l'empresa:

- Impost sobre la renda de les persones físiques IRPF.
- Impost sobre societats IS.
- Impost sobre el valor afegit IVA.
- Altres impostos.

4. **Marques i patents.** S'indicarà si el nostre producte/servei és susceptible d'obtenir algun tipus de protecció legal especificant-ne les característiques.

Es protegiran els símbols distintius de l'empresa legalitzant les marques, els noms comercials i els rètols d'establiment.

5. **Organismes i mesures de suport a la creació d'empreses.** Es detallaran els organismes, ja siguin públics, privats o mixtos i les mesures de suport, siguin econòmiques o no que poden beneficiar l'empresa.

Patents

Per poder protegir les invencions industrials es fan servir les patents o els models d'utilitat. Per protegir noves formes del producte s'utilitzen els models i els dibuixos industrials.

1.2.6 Annexos

Els Annexos han d'incloure aquella informació addicional que sigui rellevant per a la comprensió del projecte i que no s'hagi recollit dins d'aquest com poden ser:

- El calendari d'execució del pla d'empresa.
- L'anàlisi DAFO del projecte empresarial.
- L'oferta o petició de finançament.
- Altra informació complementària, com pot ser la incorporació dels CV dels membres de l'equip fundador, documents legals; documents més detallats del pla economicofinancer, llistes de clients, entre altres.

1.3 Formats del pla d'empresa

Cada pla d'empresa és diferent ja que reflecteix les característiques específiques d'un projecte empresarial concret i donarà més importància a aquells aspectes més rellevants del projecte empresarial que s'estigui desenvolupant.

La redacció del pla d'empresa ha de ser breu, concisa, realista i ben estructurada en continguts.

Per elaborar un pla d'empresa de manera correcta s'han de tenir en compte diferents recomanacions. Les més importants són les següents:

- **El pla d'empresa ha de basar-se en dades recents:** l'economia i l'entorn de l'empresa evoluciona de manera constant i és necessari comptar amb informació actualitzada.
- **En el pla d'empresa s'han de tenir en compte tots els aspectes rellevants per al funcionament de l'empresa:** els objectius, els mitjans materials, el finançament, l'organització, etc.
- **El pla d'empresa ha de ser realista:** No s'han de sobrevalorar les possibilitats del negoci ni infravalorar els inconvenients que tindrem.
- **Ha de resultar clar i comprensible:** Atès que el pla d'empresa s'ha de veure per a agents molt diferents, ha d'utilitzar el llenguatge més adequats per a tots ells.
- **L'exposició ha de ser breu i directa:** per facilitar la lectura i l'anàlisi del pla d'empresa a aquelles persones que l'han de veure.
- **No ha de contenir errors gramaticals:** ja que les faltes d'ortografia i els errors de sintaxi desacrediten els promotors de la idea i es crea una imatge desfavorable de la seva formació.
- **Ha de ser flexible:** ja que durant la seva redacció es pot variar a mesura que canvien les circumstàncies del pla d'empresa.

El pla d'empresa s'ha de fer en un format en què les informacions es donin:

- **De manera neta i clara:** és la nostra targeta de presentació.
- **Amb informació de qualitat:** dades reals, actuals i contrastades.
- **De manera breu:** amb paràgrafs curts i de fàcil lectura.
- **Ben estructurat, clar i directe.**
- **Acompanyat de color, fotografies i gràfics,** sense excedir-se.

La redacció del pla d'empresa s'ha de fer amb un document que s'aconsella que no superi les 40 pàgines inclosos els annexos, i que hauria d'estar elaborat per tots els socis o promotors del projecte perquè d'aquesta manera se'ls implica en l'inici i desenvolupament de l'empresa.

1.4 Elaboració del pla d'empresa a partir de l'estudi de viabilitat econòmica i financera

Una part important i que pot condicionar l'elaboració del pla d'empresa és l'estudi de viabilitat econòmica i financera que s'ha de fer de la idea de negoci.

L'objectiu del pla economicofinancer consisteix a concretar el pla d'inversions inicials, el pla de finançament, l'avaluació del projecte, la previsió de tresoreria i del compte de resultats, i també el càlcul del punt d'equilibri i l'elaboració del balanç de situació.

Per redactar el pla economicofinancer d'un pla d'empresa hem de tenir en compte:

- El pla d'inversions inicials.
- El pla de finançament.
- La previsió de tresoreria i el sistema de cobrament a clients i pagament a proveïdors.
- La previsió del compte de resultats.
- L'anàlisi del punt d'equilibri.
- L'avaluació del projecte.
- El balanç de situació.

1.4.1 El pla d'inversions inicials

El **pla d'inversions inicials** fa referència als recursos necessaris a invertir per poder dur a terme l'activitat de l'empresa.

L'empresa necessita invertir en l'adquisició de béns (com edificis, maquinària, elements de transport, mà d'obra, matèries primeres, mercaderies...) i serveis (com gestoria, assessoria...) per poder desenvolupar la seva activitat productiva i assolir el seu objectiu de maximitzar el seu benefici. L'activitat d'adquisició d'aquests béns es denomina inversió.

La inversió és l'adquisició de béns per poder desenvolupar l'activitat empresarial.

En el pla d'inversions es detallen les inversions, les quantitats econòmiques i la data en què es duren a terme per veure quin és l'inici econòmic del pla d'empresa i es fa de la manera més fiable possible per no tenir problemes d'inici que facin inviable el projecte empresarial.

En la secció "Annexos" del web del mòdul hi ha un model del pla d'inversions inicials.

1.4.2 El pla de finançament

El pla de finançament es refereix a la manera en què es finançaran les inversions a realitzar.

En la secció "Annexos" del web del mòdul hi ha un model del pla de finançament.

En el pla de finançament es detallen les fonts de finançament, i també els percentatges de cadascuna d'aquestes fonts i la data en què s'hauran d'obtenir.

La funció financera de l'empresa s'encarrega de l'obtenció, administració i control dels recursos financers que utilitza l'empresa. Posa en contacte l'obtenció i l'aplicació dels recursos financers.

En el cas d'empreses innovadores existeix la possibilitat de recórrer al capital risc per finançar-se.

Els recursos financers són les fonts originàries dels diners, els béns i drets a favor de l'empresa. Els diners, els béns i drets de l'empresa representen l'actiu del balanç de l'empresa i els recursos financers, el passiu.

Les fonts de finançament es poden classificar atenent a diferents criteris: segons la seva procedència i segons la seva titularitat.

Segons la procedència, les fonts de finançament es clasifiquen en internes i externes. Les internes són recursos generats a l'interior de l'empresa, són l'autofinançament de l'empresa. Les externes són recursos que procedeixen de l'exterior.

Segons la titularitat les fonts de finançament es classifiquen en pròpies o alienes. Les fonts pròpies són aportacions que provenen dels socis a través d'estalvis personals, de la família o dels amics. Les fonts alienes són recursos propietat de terceres persones. Han estat cedits per tercers de forma temporal amb unes dates de devolució i en alguns casos amb l'obligació de pagar un interès en concepte de remuneració (per exemple: préstecs i crèdits dels bancs i caixes i crèdits de proveïdors, lísing, facturatge, avançament de clients).

1.4.3 La previsió de tresoreria i el sistema de cobrament a clients i pagament a proveïdors

La previsió de tresoreria reflecteix la previsió de cobraments i pagaments que ha d'efectuar l'empresa en un període de temps, i també les necessitats de diners que tindrà l'empresa en cada moment amb la finalitat de preveure desfasaments que puguin produir-se.

En la secció "Annexos" del web del mòdul trobareu un model de previsió de tresoreria.

En aquest cas únicament es tindran en compte els fluxos que donin lloc a entrades o sortides de diners.

En la previsió de tresoreria es consideraran les condicions i els terminis de cobrament a clients com poden ser els descomptes a aplicar en els cobraments a termini.

La llei 15/2010, de 5 de juliol, de modificació de la llei 3/2004, de 29 de desembre, estableix mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials i modifica els terminis de pagament entre empreses. En l'actualitat el termini màxim de pagament és de 60 dies.

També es consideraran les condicions i els terminis de pagament a proveïdors, com són els descomptes a obtenir o el pagament a termini.

1.4.4 Previsió del compte de resultats

En la secció "Annexos" del web trobareu un model de la previsió del compte de resultats.

El compte de resultats expressa el benefici d'un període determinat a partir de la diferència entre els ingressos i els costos produïts en el període esmentat.

El benefici s'obté de la diferència entre ingressos i costos en un període determinat i s'haurà de tenir en compte si el benefici és abans o després d'haver pagat impostos ja que la situació pot canviar substancialment.

1.4.5 Anàlisi del punt d'equilibri

El concepte de punt d'equilibri és molt important per a la nova empresa, tant des del punt de vista de l'emprenedor com per als possibles inversors.

El **punt d'equilibri** és aquell volum de vendes per al qual el benefici és nul.

El punt d'equilibri expressa el nombre d'unitats que una empresa ha de vendre per tal de cobrir els costos.

La fórmula del punt d'equilibri és:

$$Pe = \frac{Cf}{Mg}$$

A on:

- Pe : Nombre d'unitats per assolir el punt d'equilibri
- Cf : Costos fixos
- Mg : Marge brut de contribució

Així:

- **Els costos fixos:** són aquells costos independents del nivell d'actuació de l'empresa, és a dir, aquells costos que es mantenen tant si es produeix com si no, i també independentment de la quantitat produïda. Exemples de costos fixos són els salaris dels treballadors o el lloguer.
- **Els costos variables:** són aquells costos que varien en funció del nivell d'activitat de l'empresa, és a dir, del nombre d'unitats venudes. Exemples de costos variables són la compra de matèries primeres.
- **El marge brut de contribució:** és la diferència entre el preu de venda unitari i els costos variables unitaris.

1.4.6 Avaluació del projecte

L'avaluació del projecte es produeix a través de les dades econòmiques que s'han anat reflectint en els diferents documents que configuren el pla economicofinancer.

En el cas de projectes d'inversió complexos per a grans inversions o inversions amb risc es poden aplicar tècniques d'avaluació i selecció d'inversions.

Existeixen dues tipologies de mètodes de selecció d'inversions: estàtics i dinàmics.

Els mètodes estàtics es basen en el fet de que els valor dels diners al llarg del temps és constant. Els mètodes dinàmics tenen en compte que el valor dels diners varia segons el moment en que es produeixen els fluxos de caixa.

El mètode estàtic més utilitzat és el *pay-back* o termini de recuperació consistent en calcular quant de temps triga en recuperar-se una inversió.

El mètodes dinàmics més utilitzats són el VAN (valor actual net) i el TIR (taxa de rendiment intern).

VAN (valor actual net)

El VAN calcula el valor actual net dels fluxos de caixa generats pel projecte i mesura la rendibilitat de les inversions realitzades.

El VAN és la suma de valors positius (ingressos) i negatius (costos) que es produeixen en diferents moments i té en compte el valor del diner en el temps. Com que el valor del diner varia amb el temps és necessari descomptar de cada període un percentatge anual estimat com a valor perdut pel diner durant el període d'inversió. Una vegada descomptat aquest percentatge es poden sumar els fluxos positius i negatius.

Si el resultat del VAN és major de zero significa que el projecte és rendible. Si el resultat del VAN és menor de zero el projecte no és rendible.

TIR (taxa interna de rendibilitat)

La taxa interna de rendibilitat és el valor de la taxa d'interès o descompte que iguala el VAN a zero, és a dir, que iguala els fluxos econòmics futurs amb el valor de la inversió inicial.

Per tal que un projecte sigui rendible el $TIR > i$ sent i el tipus d'interès del passiu de l'empresa.

1.4.7 Balanç de situació

El balanç de situació expressa la situació patrimonial de l'empresa en un moment determinat de l'empresa en el temps i ve determinada per l'actiu, el passiu i el patrimoni net.

L'actiu agrupa els elements patrimonials que representen béns i drets de propietat de l'empresa.

El passiu està format pels elements patrimonials que representen deutes o obligacions pendents de pagament amb persones o entitats alienes.

El net patrimonial conté el valor dels fons que aporten la persona o les persones fundadores o els accionistes i els recursos generats no distribuïts.

$$\text{Actiu} = \text{Passiu} + \text{Net}$$

1.5 Elecció de la forma jurídica, tràmits administratius i gestió d'ajuts i subvencions

Una diferenciació que cal tenir present és la condició de persona que atribueix l'ordenament jurídic als éssers humans, però també a les organitzacions. D'aquesta manera, diferenciem entre *persona física* i *persona jurídica*.

Per **persona física** s'entén qualsevol persona que és susceptible d'adquirir drets i contreure obligacions. Per **persona jurídica** s'entén l'entitat a la qual l'ordenament jurídic atribueix la condició de persona de manera que té capacitat d'adquirir drets i contreure obligacions.

D'aquesta manera es poden dissociar les responsabilitats de la persona jurídica (empresa) i, per exemple, un propietari de l'empresa (persona física) que tingui accions. Així, doncs, quan l'empresa té personalitat jurídica pròpia -independent de les persones físiques que en són propietàries- pot limitar la responsabilitat que recau sobre els propietaris, que, segons el tipus de societat, poden no haver de respondre dels deutes originats per la companyia amb els seus patrimonis.

L'empresa és la unitat econòmica encarregada de combinar els factors o recursos productius (treball, capital i recursos naturals) per produir béns i serveis que després es venen en el mercat.

En la taula 1.1 es pot veure la classificació de les empreses des del punt de vista de la seva forma jurídica.

TAULA 1.1. Classificació jurídica de les empreses

Empresa individual					
Societats	Mercantils	Societat col·lectiva			
		Societat comanditària	Simple		
			Per accions		
		Societat de responsabilitat limitada			
		Societat limitada nova empresa			
		Societat anònima			
		Societat laboral			
		Societat cooperativa catalana			
		No mercantils	Comunitats de béns		
			Societat civil		

Legislació

El dia 3 de juliol de 2010 es va publicar al Butlletí Oficial de l'Estat el Reial Decret Legislatiu 1 / 2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de societats de capital. En l'article 1 d'aquesta llei s'estableix que "Són societats de capital: la societat de responsabilitat limitada, la societat anònima i la societat comanditària per accions".

El que hem exposat en aquesta unitat segueix sent vàlid.

La llei va entrar en vigor l'1 de setembre de 2010, i deroga a les quals fins ara han regit, en concret la secció 4a del títol I del llibre II del Codi de Comerç (relatiu a les societats comanditàries per accions), la Llei de Societats Anònimes i la Llei de Societats de Responsabilitat Limitada.

En la taula 2.2 es pot veure un quadre comparatiu de les societats mercantils i les societats mercantils especials.

TAULA 1.2. Quadre comparatiu de les formes jurídiques de les empreses.

Forma jurídica	Socis mínims	Capital mínim (€)	Responsabilitat	Fiscalitat
SA, societat anònima	1	60.000	Limitada	IS, impost societats
SL o SRL, societat limitada, SL unipersonal	2 1	3.000	Limitada	IS, impost societats
Societat limitada nova empresa	1	3.000	Limitada	IS, impost societats
Societat col·lectiva	2	0	Il·limitada	IS, impost societats
Comanditària simple	1 col. 1 com.	0	Socis comanditaris: limitada socis col·lectius: il·limitada	IS, impost societats
			

TAULA 1.2 (continuació)

Forma jurídica	Socis mínims	Capital mínim (€)	Responsabilitat	Fiscalitat
Comanditària per accions	1 col. 1 com.	60.000	Socis comanditaris: limitada socis col·lectius: il·limitada	IS, impost societats
Societat cooperativa	3 treb.	Mínim fixat en els estatuts	Si s'indica	IS, impost societats
SAL, societat anònima laboral	3	60.000	Limitada	IS, impost societats
SLL, societat limitada laboral	3 treb.	3.000	Limitada	IS, impost societats
Societat de garantia recíproca	150	10.000.000	Limitada	IS, impost societats
Agrupació d'interès econòmic	2	0	Limitada	IS, impost societats
Societat d'inversió mobiliària		Mínim fixat en els estatuts	Limitada	IS, impost societats

1.5.1 Empresa individual

L'empresa individual és una organització de capital i treball encaminada a la producció de béns o serveis per al mercat, exercida per una persona en nom propi, o per mitjà d'un representant, i que exerceix una activitat constitutiva d'empresa.

El capital que ha d'aportar l'empresari individual no té un mínim legal. D'acord amb la nostra legislació, poden ser empresaris:

- Qualsevol persona major d'edat, amb lliure disposició dels seus béns.
- Els menors d'edat emancipats que tinguin lliure disposició dels seus béns.
- Els menors d'edat, mitjançant els seus representants legals.

L'empresari individual exerceix unes activitats econòmiques de les quals és responsable com a titular de l'empresa. Per aquest motiu, no hi ha separació entre el patrimoni de l'empresa i el patrimoni de l'empresari, és a dir, l'empresari respondrà amb tot el seu patrimoni present i futur de les obligacions que contregui amb l'empresa.

L'empresari individual no té l'obligació d'inscriure's al registre mercantil, per la qual cosa no existeix responsabilitat en aquest punt ja que la inscripció és voluntària.

Segons l'article 1911 del Codi civil, a l'empresa individual "Tothom respon amb el seus béns presents i futurs".

1.5.2 Societats

La societat és una alternativa a l'empresa individual ja que moltes vegades una empresa necessita una conjunció de voluntats per poder desenvolupar-se. Algunes societats poden presentar avantatges econòmics i legals que faciliten la constitució d'empreses noves. Aquests avantatges poden anar des de la separació del patrimoni personal i del patrimoni empresarial dels membres de la societat fins a una facilitat més gran per transmetre el capital de la societat. Les societats es classifiquen en dos grans grups: mercantils i no mercantils.

Societats mercantils

El **Codi de comerç** no dóna una definició de societat mercantil i defineix el **contracte de companyia** de la manera següent: “Dues o més persones s'obliguen a posar en fons comú béns, indústria o alguna d'aquestes coses per obtenir un lucre, i serà mercantil qualsevol que sigui la seva classe, sempre que s'hagi constituït d'acord amb les disposicions de l'esmentat codi.”

D'acord amb aquesta definició, podem dir que seran mercantils les societats que adoptin una de les formes previstes en el Codi de comerç o en les lleis especials.

La societat cooperativa catalana s'estudia en un altre apartat, com una societat mercantil amb característiques particulars.

1) Societat col·lectiva

En les **societats col·lectives** la personalitat del soci és l'avantatge principal i el caràcter de soci és intransmissible. No hi ha possibilitat de transmissió de la qualitat de soci sense el consentiment dels altres. L'activitat de la societat ha de ser necessàriament mercantil.

La legislació aplicable a les societats col·lectives s'estableix en els articles 125 al 144 del Codi de comerç.

Els socis, que han de ser un mínim de dos, participen dels beneficis de la manera que s'hagi establert en la constitució de la societat; la més habitual és participar en proporció a les aportacions fetes per cada soci.

1. **Característiques.** Les característiques principals de la societat col·lectiva són les següents:

- La societat col·lectiva ha de portar el nom de tots els seus socis, d'alguns o d'un de sol. En els dos últims casos, s'ha d'afegir “i cia.” al nom de la societat, i sempre s'haurà d'afegir l'abreviatura *SC* o les paraules *societat col·lectiva*.
- No existeix un mínim legal respecte a l'aportació de capital social.
- La responsabilitat de cada soci pels deutes que puguin considerar-se deutes de la societat és personal, il·limitada i solidària de tots els socis. Aquesta norma no pot ser alterada per un pacte entre els socis.
- A més, tots els socis poden participar en la gestió social amb determinades condicions. Qualsevol soci pot ser, en principi, administrador de

la societat, però només podran representar la societat aquells que han estat autoritzats per usar la signatura social mitjançant el nomenament o poder corresponent.

2. **Classes de socis.** En una societat col·lectiva els socis poden ser de dues menes: col·lectius i industrials.

- **Socis col·lectius:** els socis col·lectius són els socis capitalistes, és a dir, que aporten treball i capital, gestionen la societat i participen en els guanys.
- **Socis industrials:** els socis industrials només aporten el treball personal. No poden participar en la gestió de la societat, excepte pacte en contra. Participen en els guanys de la societat. No participen en les pèrdues, excepte pacte exprés, segons allò que estableix el Codi de comerç. Al soci industrial, se li assignaran els mateixos beneficis que al soci capitalista de menor participació en cas que el contracte social guardi silenci sobre aquest tema.

Responsabilitat personal

Responsabilitat personal vol dir que cada soci respon amb els seus béns dels deutes de la societat; il·limitada vol dir que el soci respon amb els seus béns presents i futurs; i solidària vol dir que cada soci respon del total del deute de la societat.

2) Societat comanditària

La societat comanditària és una forma intermèdia entre les societats personalistes i les societats capitalistes, la característica essencial de la qual és l'existència de dos tipus de socis: els socis col·lectius i els socis comanditaris. Els socis col·lectius responen amb tots els seus béns dels resultats de les operacions socials i els comanditaris responen només amb l'aportació de capital feta a l'empresa.

1. **Classes de socis.** En la societat comanditària el socis poden ser de dos tipus:

- **Socis col·lectius:** són aquells que aporten a la societat comanditària treball i capital. S'encarreguen de gestionar i administrar la societat. Els socis col·lectius queden obligats personalment i solidàriament a pagar els deutes de la societat i la seva responsabilitat és solidària, il·limitada i subsidiària.
- **Socis comanditaris:** aquests socis no s'encarreguen de la gestió de la societat. En la raó social no es poden incloure els noms dels socis comanditaris. La responsabilitat dels socis comanditaris envers les obligacions i pèrdues de la societat es limita als fons que aquests hi hagin aportat.

2. **Tipus de societats comanditàries.** Les societats comanditàries poden ser de dos tipus: simple i per accions. En la taula 1.3 es mostren les característiques principals d'aquests tipus de societats.

TAULA 1.3. Característiques de les societats comanditàries

	Societat comanditària simple	Societat comanditària per accions
Nom social	Està formada pels noms dels socis col·lectius o per una part d'ells. En aquest últim cas, s'ha d'afegir al nom "i companyia" i, en tots els casos, les paraules <i>societat en comandita</i> o la seva abreviatura <i>S, en c. o S. Com.</i>	Està formada pels noms dels socis col·lectius o per una part d'ells. En aquest últim cas, s'ha d'afegir al nom "i companyia" i, en tots els casos, les paraules <i>societat en comandita</i> o la seva abreviatura <i>S, en c. o S. Com. per accions.</i>
Nombre de socis	El nombre mínim de socis serà dos.	El nombre mínim de socis és dos.
Capital social	No s'exigeix cap capital mínim.	El capital social mínim és de 60.000 euros.
Responsabilitat dels socis	Els socis col·lectius responen il·limitadament i els socis comanditaris limitadament dels deutes de la societat.	Un dels socis que ha de ser col·lectiu respon de manera il·limitada.
Gestió	Només els socis col·lectius poden gestionar i administrar la societat. Si els socis comanditaris fessin aquesta tasca respondrien de manera il·limitada dels deutes i pèrdues socials.	Un dels socis almenys s'encarregarà de l'administració de la societat.

3) Societat de responsabilitat limitada

La **societat de responsabilitat limitada** és una societat mercantil amb un capital no inferior a 3.000 euros, totalment desemborsat, i dividit en participacions acumulables i indivisibles que no es poden incorporar a títols negociables ni anomenar-se accions. Els socis estan exempts de responsabilitat personal pels deutes socials.

Un exemple de societat que necessita capital per funcionar podria ser una societat de responsabilitat limitada.

1. **Característiques.** Les principals característiques de la societat de responsabilitat limitada són les següents:

- La seva denominació no podrà ser idèntica a la d'altres societats i amb el nom haurà de figurar la indicació de *societat de responsabilitat limitada* o *societat limitada* o les seves sigles SRL o SL.
- És una societat que té caràcter mercantil independentment del seu objecte social.
- La societat respon amb tot el seu patrimoni i el soci només arrisca l'import de la seva aportació a la societat.
- La transmissió de les participacions de la societat només és lliure entre els socis i els seus cònjuges i també entre els seus ascendents i descendents, i la transmissió a tercers està sotmesa a limitacions fixades en els estatuts o en la llei.

2. **Òrgans de govern.** La condició de soci en les societats de responsabilitat limitada depèn de la tinença de les participacions, que és una de les parts en què es divideix el capital social. Les participacions socials són acumulables i indivisibles. Hi pot haver un únic soci.

En una societat limitada hi pot haver els òrgans de govern següents:

- **Administradors.** L'administració de la societat es podrà confiar a un administrador únic, a diversos administradors que actuen de

Constitució i inscripció

La societat de responsabilitat limitada es constituirà mitjançant escriptura pública, que incorporarà els estatuts socials redactats pels partícips i que s'haurà d'inscriure en el Registre Mercantil. La societat de responsabilitat limitada adquireix personalitat jurídica amb la inscripció en el Registre Mercantil.

manera solidària o a un consell d'administració. Qualsevol acord de modificació en la manera d'organitzar l'administració de la societat implica la modificació dels estatuts i es consignarà en escriptura pública. Després s'inscriurà en el registre mercantil.

La competència per nomenar l'administrador correspon exclusivament a la junta general i per ser nomenat administrador no es requerirà la condició de soci.

- **Junta general.** Els socis, reunits en la junta general, decidiran per majoria els assumptes que exposi la junta. Els acords socials s'adoptaran per majoria de vots vàlidament emesos, sempre que representin, almenys, 1/3 dels vots corresponents a les participacions socials en què es divideix el capital social.

Podeu trobar més informació sobre els estatuts d'una societat limitada a la secció "Annexos" del web del crèdit.

Tots els socis queden sotmesos als acords de la junta general. Aquesta serà convocada pels administradors i, si escau, pels liquidadors de la societat. Tots els acords socials hauran de constar en acta. L'acta tindrà força executiva a partir de la data d'aprovació.

Llei 7/2003

La legislació vigent sobre societat limitada nova empresa és la Llei 7/2003, d'1 d'abril, de la societat limitada nova empresa.

4) Societat limitada nova empresa

La Llei 7/2003 de societat limitada nova empresa (SLNE) obre la possibilitat de crear societats en un dia, mitjançant un document únic electrònic, i amb una sola compareixença davant el notari, el qual inscriurà l'escriptura de constitució en el registre mercantil corresponent al domicili social mitjançant l'ús de la seva signatura electrònica, sense necessitat d'anar a cap oficina de l'Administració.

La reforma de la legislació mercantil té com a objectiu estimular la creació d'empreses de petita dimensió de manera ràpida i senzilla.

El nou tipus social es denomina **societat limitada nova empresa** i s'hi poden acollir microempreses i autònoms que, amb la simplificació dels tràmits, podran constituir-se emplenant només un únic formulari.

Règim jurídic de l'SLNE

El règim jurídic de l'SLNE està regulat per la Llei 2/1995, de 23 de març, de societats de responsabilitat limitada. A l'esmentada llei s'afegeix un nou capítol on es regulen les singularitats de la nova empresa. Si no hi ha regulació, s'aplica la Llei de societats de responsabilitat limitada.

El requisit necessari per adoptar la **societat limitada nova empresa** és que només poden ser socis les persones físiques, sense superar el nombre de cinc en el moment de la constitució. Si l'empresa està formada per un sol soci, aquest no podrà ser soci únic d'una altra societat limitada nova empresa.

La denominació social estarà formada pel nom i dos cognoms d'un dels socis fundadors, seguit d'un codi alfanumèric que permeti la identificació de la societat d'una manera única i inequívoca.

Denominació de l'SLNE

En la denominació de la companyia, haurà de figurar necessàriament la indicació *societat limitada nova empresa* o la sigla corresponent SLNE.

El capital social en aquest tipus de societat no haurà de ser inferior a 3.000 euros ni més gran de 120.000 euros i, en tot cas, la xifra del capital mínim indicat només podrà ser desemborsada mitjançant aportacions dineràries.

La societat nova empresa tindrà com a objecte social una sèrie d'activitats generals i en els estatuts es transcriurà literalment allò que correspongui. Aquest règim de determinació de l'objecte social s'estableix amb el propòsit de permetre una major fluïdesa de les activitats econòmiques i, d'aquesta manera, evitar les modificacions estatutàries contínues que són fruit del canvi constant que pateixen les petites empreses durant els seus inicis.

Comptabilitat de les SLNE

Respecte a l'aspecte comptable, la llei preveu una comptabilitat simplificada d'acord amb les característiques d'aquestes empreses, reunint només en un sol document tots els documents financers.

Una característica particular d'aquestes empreses són els beneficis fiscals als quals es poden acollir; per exemple, podran ajornar el pagament d'impostos durant els dos primers anys de la seva activitat. Així, l'empresa començarà a liquidar la factura acumulada a partir del tercer any d'activitat i de manera fraccionada, després d'haver negociat la manera de pagament amb l'Agència Tributària.

5) Societat anònima

La **societat anònima**, independentment del seu objecte, tindrà caràcter mercantil. El capital està dividit en accions i el mínim exigít per a la seva constitució és de 60.000 euros, i la responsabilitat dels socis està limitada per l'aportació que realitzen; per això els socis no responen dels deutes socials amb el seu patrimoni personal.

a) Característiques. La denominació és lliure, però no podrà ser idèntica a la d'altres societats inscrites, i amb el nom haurà de figurar la indicació de societat anònima o SA.

Les característiques més importants de les societats anònimes són:

- Són societats capitalistes i tenen caràcter mercantil, en les quals no importa la identitat dels socis sinó solament l'aportació realitzada a l'empresa.
- El capital de la societat està dividit en accions i haurà d'estar subscrit i desemborsat almenys en una quarta part, és a dir, en un 25% en el moment de la constitució. Els socis de la societat anònima no respondran amb el seu patrimoni personal dels deutes socials.
- La societat s'haurà de constituir mitjançant escriptura pública i inscriure's en el registre mercantil. Amb la inscripció en el registre, la societat adquirirà personalitat jurídica pròpia.

b) Aportacions a la societat. Les **aportacions a la societat anònima** podran ser dineràries i no dineràries. En els estatuts de la societat es podran establir prestacions diferents de les aportacions de capital sense que puguin integrar el capital de la societat. Les aportacions patrimonials de béns o drets seran susceptibles de valoració econòmica.

c) Les accions. L'**acció** confereix al seu titular la condició de soci i, amb aquesta, el dret a participar en el repartiment dels guanys socials i en el patrimoni que

La legislació aplicable....

... a la societat anònima està regulada en el Codi de comerç, en el Reial decret 1564/1989, en el Reial decret 1597/1989, en la Llei 19/1989 i en la Llei 2/1995.

Constitució i inscripció

La societat anònima haurà de constituir-se mitjançant escriptura pública i inscriure's en el Registre Mercantil en el termini de dos mesos des del seu atorgament. La seva constitució es publicarà en el *Bulletí Oficial del Registre Mercantil*. Les societats anònimes unipersonals estan obligades a fer constar el nom de l'únic accionista.

Aportacions no dineràries

Per les aportacions no dineràries s'exigeix un informe elaborat per experts independents, designats pel registrador mercantil, en què s'incorporin com a annex el valor, contingut, naturalesa i procediment pel qual s'han efectuat les aportacions. Aquest informe s'unirà a l'escriptura.

Accions nominatives

Seràn nominatives obligatòriament quan el seu import no hagi estat totalment desemborsat, hi hagi restriccions estatutàries per a la seva transmissibilitat, quan comportin prestacions accessòries o quan ho exigeixin disposicions especials.

Accions al portador

Les accions seran al portador quan no consti el nom del titular.

En aquest cas, el capital estarà totalment desemborsat. Els títols estaran numerats correlativament i s'estendran en llibres talonari.

Les juntes generals podran ser ordinàries o extraordinàries i hauran de ser convocades pels administradors de la societat.

Reunió ordinària de tots els accionistes d'una societat

Societat anònima europea

La societat anònima europea que tingui el seu domicili a Espanya es registrarà per allò que estableix el Reglament (CE) 2157/2001 del Consell, de 8 d'octubre de 2001; per les disposicions d'aquest capítol i per la llei que reguli la implicació dels treballadors en les societats anònimes europees.

La societat anònima europea haurà de fixar el seu domicili a Espanya quan la seva administració central es trobi dins del territori espanyol.

resulti de la liquidació, i també al dret de subscripció preferent en l'emissió de noves accions. La condició d'accionista implica, a més, el dret de participació en els beneficis. Aquesta participació es denomina *dividend*.

L'accionista també adquireix el dret a assistir i a ser informat, i el dret de compra preferent de noves accions en cas d'ampliació de la societat. Les accions estaran representades per títols que podran ser nominatius, al portador o sense vot.

d) Òrgans de govern. Els òrgans de govern de la societat anònima són:

- **Junta general.** Els accionistes constituïts en junta general decidiran per majoria els assumptes propis de la competència de la junta; és a dir, per prendre acords, els socis s'han de constituir en junta necessàriament.

Tots els socis queden sotmesos als acords de la junta general. Sempre s'aixecarà acta de la junta i els administradors poden requerir la presència del notari per donar fe dels acords de la junta. Els accionistes poden exercir el dret d'assistència i vot en les juntes per ells mateixos o per mitjà d'un representant.

- **Administradors.** El nomenament dels administradors i la determinació del seu nombre, quan els estatuts estableixin solament el màxim i el mínim, correspon a la junta general. La junta general, a més, podrà fixar les garanties que els administradors haurien de prestar o rellevarlos d'aquesta prestació, en cas que no hi hagi disposició estatutària.

Les funcions dels administradors són la gestió i representació de la societat. Per ser administrador no s'exigeix la qualitat d'accionista, excepte quan els estatuts ho requereixin.

- **Consell d'administració.** Quan l'administració es dona conjuntament a més de dues persones es constitueix el consell d'administració. Els membres del consell d'administració s'elegiran per votació i el seu nombre no serà inferior a tres persones.

Els acords del consell d'administració s'adopten per majoria absoluta dels membres del consell que assisteixen a la sessió, que haurà de ser convocada pel president o per aquella persona que faci les seves funcions.

6) Societat laboral

La finalitat de les **societats laborals** és aconseguir nous mètodes de creació d'ocupació, fomentant la participació dels treballadors en l'empresa, d'acord amb el mandat recollit en l'article 129.2 de la Constitució.

Art. 129.2 de la Constitució espanyola

“Els poders públics han de promoure eficaçment les diverses formes de participació a l'empresa i han de fomentar, mitjançant una legislació adequada, les societats cooperatives. També han d'establir els mitjans que facilitin l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció.”

Les societats laborals anònimes o de responsabilitat limitada són aquelles en les quals la majoria del capital social és propietat de treballadors que

presten serveis retribuïts en forma personal i directa i la relació de la qual és per temps indefinit; sota aquesta circumstància podran obtenir la qualificació de **societat laboral**.

Els socis només respondran dels deutes socials fins al límit de les seves aportacions.

1. **Característiques.** Les **societats laborals** són societats mercantils. En la denominació de la societat haurien de figurar la indicació *societat anònima laboral* o *societat de responsabilitat limitada laboral* o les seves sigles SAL o SLL, segons convingui.

El capital social estarà dividit en accions nominatives o en participacions socials. El seu funcionament es regula, en general, per allò que estableixen les lleis de societats anònimes i de societats de responsabilitat limitada.

El capital social mínim per constituir una societat laboral és de 3.000 euros si es tracta d'una societat limitada laboral. El capital social estarà dividit en participacions socials que s'hauran d'haver desemborsat totalment en el moment de la constitució de la societat.

Si es tracta d'una societat anònima laboral, el capital mínim és de 60.000 euros, estarà dividit en accions nominatives i s'haurà d'haver desemborsat almenys en un 25% en el moment de la constitució de la societat.

2. **Membres de la societat laboral.** Els membres de la societat laboral poden ser de tres tipus.

- **Socis treballadors:** són propietaris almenys del 51% del capital de la societat i hi estan vinculats mitjançant un contracte indefinit i a jornada completa.
- **Socis no treballadors:** són propietaris d'accions o participacions, però no estan vinculats a l'empresa mitjançant una relació laboral. Poden ser persones físiques o jurídiques.
- **Treballadors assalariats:** en les societats laborals hi pot haver, sense adquirir la condició de soci, treballadors assalariats per temps indefinit que no tinguin subscrietes i desemborsades accions o participacions socials de la societat.

El nombre d'hores per any treballades pels treballadors assalariats no podrà superar el 15% del total d'hores per any treballades pels socis treballadors. Si la societat té menys de 25 socis treballadors, aquest percentatge no podrà ser superior al 25% del total d'hores per any treballades pels socis treballadors.

En les societats laborals...

... cap soci no podrà tenir accions o participacions socials que representin més de la tercera part del capital social. No obstant aquest fet, podran participar en el capital fins a un 49% l'Estat, comunitats autònomes, entitats locals o les societats públiques participades per qualsevol d'aquestes institucions. Les associacions o entitats sense ànim de lucre podran tenir el mateix percentatge.

Pèrdua de la condició de societat laboral

Són causes de pèrdua de la condició de societat laboral el fet que els treballadors amb contracte indefinit treballin més del 15% d'hores respecte a les hores treballades per socis treballadors (25% si no són menys de 25 socis); el fet que algun soci excedeixi la seva participació en més d'una tercera part del capital social; la falta de dotació, la dotació insuficient o l'aplicació indeguda del fons especial de reserva.

La societat laboral haurà de constituir-se mitjançant escriptura pública i inscriure's en el registre mercantil. Des del moment de la seva inscripció tindrà personalitat jurídica pròpia.

Les societats laborals, a més de les reserves legals o estatutàries que corresponguin, estan obligades a constituir un fons especial de reserva dotat amb el 10% dels beneficis líquids de cada exercici. Aquest fons especial només es podrà destinar a la compensació de pèrdues en el cas que no hi hagi altres reserves disponibles suficients per a aquest fi.

Societat cooperativa catalana

La regulació de la societat cooperativa catalana...

... es basa en les normes següents:

- Llei del Parlament de Catalunya 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives.
- Decret 203/2003, d'1 d'agost, que regula l'estructura i el funcionament del Registre General de Cooperatives de Catalunya.

Logotip de la societat cooperativa catalana de consums i serveis de Vallpineda

Les **cooperatives** són societats, amb plena autonomia i sota els principis de lliure adhesió i baixa voluntària, amb capital variable i gestió democràtica, que associen persones físiques o jurídiques que tenen necessitats o interessos socioeconòmics comuns, amb el propòsit de millorar la situació econòmica i social dels seus components i de l'entorn comunitari, realitzant una activitat empresarial de base col·lectiva.

El servei mutu i l'aportació pecuniària dels seus membres permeten complir una funció que tendeix a millorar les relacions humanes i repartir els resultats econòmics als socis una vegada atesos els fons comunitaris, en funció de l'activitat cooperativitzada que duen a terme.

La denominació d'una societat cooperativa és lliure, però no podrà ser idèntica a la d'una altra societat cooperativa, i amb el nom haurà de figurar la indicació de **societat cooperativa catalana** o la sigla corresponent **SCC** o l'abreviatura **S. Coop. C.**; el règim de responsabilitat dels socis pot ser de responsabilitat il·limitada (SCCI) o limitada (SCCL). En tota la documentació s'han d'incloure les dades d'inscripció en el Registre.

a) Característiques. Les principals característiques de les societats cooperatives són les següents:

- El capital d'una cooperativa és variable i pot augmentar o disminuir segons el nombre de socis. Els socis no respondran personalment dels deutes socials.
- La societat cooperativa no pot dependre de cap organització política, religiosa o sindicat, únicament poden ser associats aquelles persones que hi treballen.

b) Classes. Les cooperatives es classifiquen en dos grups: cooperatives de primer grau i cooperatives de segon grau.

En les cooperatives de primer grau cada soci tindrà dret a un vot, amb independència de la seva aportació. En les cooperatives de segon grau els estatuts

Socis

En les cooperatives de primer grau poden ser socis les persones físiques o jurídiques, públiques o privades, sempre que l'objecte social d'aquestes no sigui incompatible amb el de la cooperativa ni amb els principis cooperatius. En les cooperatives de segon o ulterior grau poden ser socis les societats cooperatives i altres entitats socials.

podran establir un sistema de vot múltiple, proporcional al nombre de socis de cada cooperativa o en funció de la participació de la cooperativa de primer grau en les activitats de la de grau superior.

Art. 92. Classificació (Llei 182002, de 5 de juliol)

Les cooperatives de primer grau es classifiquen segons els tipus següents:

- agràries
- marítimes, fluvials i lacustres
- d'assegurances
- de consumidors i usuaris
- de crèdit
- d'ensenyament
- d'habitatges
- sanitàries
- de serveis
- de treball associat
- mixtes

c) Òrgans de govern de la societat cooperativa. Dins d'una societat cooperativa podem distingir quatre òrgans de govern. Els dos més importants són:

- **L'assemblea general.** L'assemblea general és l'òrgan suprem d'expressió de la voluntat social i la constitueix la reunió dels socis per deliberar i prendre acords. L'assemblea general pot debatre i decidir sobre qualsevol matèria de la cooperativa que no hagi estat atribuïda expressament a un altre òrgan social. Té competències per a la modificació dels estatuts i l'aprovació o modificació, si escau, dels reglaments del seu règim interior.

Els acords de l'assemblea obliguen tots els socis. L'assemblea adopta els acords per majoria simple del nombre de vots socials dels assistents, excepte en els assumptes en els quals els estatuts estableixin un altre tipus de majoria. Aquestes assemblees generals poden ser ordinàries o extraordinàries.

- **El consell rector.** El consell rector és l'òrgan de representació i govern de la societat que gestiona l'empresa i exerceix, quan convé, el control permanent i directe de la gestió de la direcció. Té competència per establir les directrius generals d'actuació, amb subordinació a la política fixada per l'assemblea general.

El nombre de membres titulars del consell rector no podrà ser inferior a tres i, en tot cas, hi haurà els càrrecs de president, vicepresident i secretari. Quan els estatuts ho prevegin hi podrà haver altres càrrecs.

Els interventors de comptes...

... també són òrgans de la societat cooperativa catalana. L'assemblea general ha de triar, entre els socis, d'un a tres interventors de comptes i, si ho regulen els estatuts, les persones suplents.

El comitè de recursos és un òrgan...

... que tramitarà i resoldrà els recursos contra les sancions als socis i assumirà altres funcions que els estatuts determinin.

Societats no mercantils

L'empresari individual es pot associar col·lectivament mitjançant societats civils i comunitats de béns. Aquestes formes d'associació es regulen en el Codi civil i no donen lloc a una personalitat jurídica diferent de la dels seus socis.

1) Comunitat de béns

La comunitat de béns està regulada en els articles 392 a 406 del Codi civil.

Hi ha **comunitat de béns** quan la propietat d'una cosa o un dret pertany proindivís a diverses persones.

a) Característiques. Les principals característiques de la comunitat de béns són les següents:

- Les comunitats de béns es regiran pel Codi civil i el seu objecte pot ser la posada en comú d'un patrimoni per crear una empresa i repartir les pèrdues i els guanys.
- La denominació de la comunitat no està regulada i per això podrà adoptar qualsevol nom acompanyat de les paraules *comunitat de béns* CB.
- No hi ha exigència d'una aportació mínima obligatòria a la comunitat.
- Els comuners respondran davant de tercers de manera il·limitada.
- Es constituirà mitjançant escriptura pública quan s'aportin béns immobles.

No té personalitat jurídica pròpia i les participacions corresponents als comuners es presumiran iguals mentre no es provi el contrari. Cada comuner participarà en les pèrdues i els guanys en proporció a les seves quotes de participació respectives.

b) Obligacions dels socis. Cada partícip es podrà servir de les coses comunes, sempre que en disposi d'acord amb la seva destinació i no perjudiqui l'interès de la comunitat i no impedeixi utilitzar-les als altres copartípcips.

Qualsevol copropietari pot obligar els altres copartípcips a contribuir a les despeses de la cosa comuna o del dret comú.

c) Responsabilitat. Els partípcips respondran davant la comunitat dels danys i perjudicis ocasionats amb culpa.

Respecte a terceres persones, la comunitat respondrà amb tots els seus béns i, si aquests no són suficients, els comuners respondran amb el seu patrimoni personal d'acord amb els pactes.

2) Societat civil

Article 1665 CC

“La societat civil és un contracte pel qual dues o més persones s'obliguen a posar en comú diners, béns o indústria, amb ànim de partir els guanys entre ells.”

Es pot nomenar un o diversos administradors de la comunitat de béns i, si no es fa, l'administració serà exercida per qualsevol dels partípcips.

La societat civil és un contracte personalíssim basat en la confiança. El Codi civil estableix que la societat civil es podrà constituir en qualsevol forma, amb l'excepció que s'hi aportin béns immobles o drets reals, situació en què serà necessari l'atorgament d'escriptura pública.

La denominació de la societat civil privada és lliure, seguida de *societat civil privada* o bé *SCP*.

1. **Tipus de societats civils.** D'acord amb l'aportació dels socis a la societat, podem distingir els tipus de societats civils següents:

- **Societats civils universals.** La societat civil universal pot ser de tots els béns o de tots els guanys.
- **Societat civil universal de béns.** És aquella societat en la qual les parts posen en comú tots els béns que en l'actualitat els pertanyen, amb ànim de posar-los a la disposició de la societat, i també tots els guanys que se n'obtinguin.
- **Societat civil universal de guanys.** Aquesta societat comprèn tot allò que adquireixin els socis per a l'activitat de l'empresa mentre la societat està vigent. Els béns de cada soci, mobles o immobles, continuen essent de domini privat de cada soci i la societat només en té l'usdefruit.
- **Societats civils particulars.** Aquestes societats tenen per objecte coses determinades, el seu ús, els seus fruits, una empresa concreta o l'exercici d'una professió o un art.

2. **Socis de la societat civil.** El nombre de socis no està regulat i, en conseqüència, s'entén que el nombre mínim per a la seva constitució serà de dues persones.

3. **Responsabilitat.** En la **societat civil**, la responsabilitat és personal, il·limitada, subsidiària i mancomunada. La societat respon amb tot el seu capital davant dels deutes socials i, si no se'n pot fer càrrec, responen els socis per la quota que els correspongui.

Responsabilitat mancomunada

La responsabilitat mancomunada implica que un tercer només pot demanar al soci, en cas de deute de la societat, la part corresponent o aportació social d'aquest.

Responsabilitat solidària

La responsabilitat solidària implica que els creditors puguin requerir el pagament dels deutes de la societat a qualsevol dels socis.

Si els pactes entre els socis no són públics, la responsabilitat que es genera és solidària.

1.6 Pla de màrqueting

Dins d'un pla d'empresa hi ha un pes molt específic de la part del pla de màrqueting ja que aquest apartat proporciona molta informació sobre el nostre negoci futur i tots els entrebancs que pot arribar a trobar.

El **pla de màrqueting** és un document que descriu els objectius comercials, els programes d'acció, els recursos necessaris i el calendari per portar a terme l'acció.

El pla de màrqueting té uns objectius relacionats amb l'anàlisi de l'entorn i les polítiques de màrqueting.

Els objectius relacionats amb l'anàlisi de l'entorn són:

- Es defineix la necessitat o necessitats que cobrirà el nostre producte o servei.
- Es descriuran les característiques més importants del nostre producte o servei.
- Es detallarà l'entorn general i el mercat en el qual l'empresa mantindrà l'activitat principal, així com els clients potencials i la competència.

Els objectius relacionats amb les polítiques de màrqueting són els següents:

- Proporciona la informació referent a la comercialització del producte o servei.
- Detalla des del punt de vista comercial quin producte/servei es vol vendre, com es donarà a conèixer, com ho farem arribar al client i a quin preu el vendrem, així com el servei prevenda i postvenda que es vol oferir, si fos el cas.
- Fa la previsió de les vendes.
- Indica l'estratègia general de màrqueting a seguir per assolir les previsions de venda marcades (combinació de les polítiques del màrqueting mixt) i el cost.

1.6.1 Elaboració del pla de màrqueting

L'elaboració del pla de màrqueting ha d'incloure nou apartats, que han d'estudiar i donar solucions sobre aspectes tan diversos com la identificació de les necessitats de les persones a les quals s'adreça el producte o servei; la descripció del producte, l'anàlisi de l'entorn i de la competència; les polítiques de producte, distribució, comunicació, preus i serveis associats que s'hi han d'aplicar per tenir una visió global de l'empresa i donar-la a conèixer.

1) Identificació, definició i justificació de les necessitats que satisfarà el nostre producte/servei . Per aconseguir aquest aspecte del pla d'empresa caldrà respondre a les preguntes següents:

- Quines són les necessitats dels clients als quals ens dirigirem?
- Existeix alguna evidència sobre les motivacions de compra del nostre producte per part dels clients potencials?
- Quines són les raons de la seva existència i quant temps es preveu que durin?

2) Descripció del producte/servei ofert i especificar-ne la seva utilitat . S'especificaran quines són les característiques distintives del nostre producte/servei que faran que sigui escollit per la clientela potencial en lloc d'altres productes/serveis oferts per la competència.

3) Anàlisi de l'entorn general: en aquest apartat s'exposa la situació de l'entorn en el qual ha de treballar l'empresa i les seves disponibilitats de tot tipus.

- Analitzar el mercat de treball: la disponibilitat de mà d'obra qualificada i tècnics especialistes en un camp determinat.
- Analitzar els factors econòmics com ara la conjuntura econòmica; els factors tecnològics com la política d'R+D; els factors politicolegals com la fiscalitat i els factors culturals com poden ser els usos específics.
- Analitzar canvis previstos de l'entorn en el futur.

4) Anàlisi del mercat. Estudi dels clients potencials i de la competència sobretot en allò que fa menció a:

- Zones geogràfiques on es preveu comercialitzar el producte/servei.
- Calcular el volum del mercat.
- Calcular la taxa de creixement del mercat.
- La quota de participació de la nostra empresa estimada en el pla d'empresa.
- Fase del cicle de vida del mercat en què es troben quan entra la nostra empresa.
- Anàlisi de les barreres d'entrada existents, els productes/serveis substitutius i les tendències futures previstes del mercat.

Respecte a la **competència** hem de descriure els aspectes més rellevants que defineixen els competidors directes, comparant-los amb nosaltres i destacant si ens trobem en una situació de feblesa o fortalesa respecte a aquestes empreses.

Respecte a la competència, hem de respondre les qüestions següents:

- Quins són els competidors directes actuals?
- On s'ubiquen?
- A quins clients es dirigeixen i on es troben?

Clients potencials

Definir els clients potencials de la manera més precisa possible i ferne el perfil professional una vegada es responen les preguntes següents:

- Quants són?
- On estan ubicats?
- Quin és el seu poder adquisitiu?
- Quines són les seves necessitats i motivacions de compra?
- Quins productes/serveis estan comprant actualment?
- Quins són els seus motius principals per comprar el nostre producte/servei?

Si es tracta d'una microempresa hi ha variables que poden ser irrelevantes en la primera etapa, com pot ser el volum del mercat o la quota estimada de participació.

- Quins productes/serveis comercialitzen es nostres competidors?
- Quines són les característiques més rellevants d'aquests productes/serveis?
- Quins són els productes/serveis substitutius?
- Quin producte pot ser competidor en el futur?
- Quins són els punts forts i febles dels competidors amb relació a la nostra empresa?

5) Política de producte/servei. Es definirà el producte/servei a comercialitzar tenint en compte:

- Nombre i tipus de variants.
- Qualitat.
- Marca.
- Envàs.
- Disseny.
- Aspectes innovadors.
- Fase del cicle de vida del producte.
- Altres.

6) Política de comunicació. S'escullen els mitjans més adients per a cada cas particular (premsa escrita tant local com nacional, ràdio, TV, Internet, fulletons) i les accions a través de les quals es dona a conèixer el nostre producte o servei ja que **la publicitat** no és l'única acció de comunicació que existeix, sinó que **la promoció de vendes** també es pot utilitzar en alguns productes o serveis.

7) Política de distribució. En aquest apartat:

- S'especificarà quin tipus de venda s'utilitzarà, si la venda directa o indirecta.
- Si s'escull la venda indirecta, es detallaran quins són els canals de distribució escollits per fer arribar el producte/servei al client final; és a dir, si és a través de majoristes, detallistes o s'utilitzen ambdues vies.
- Si escau, s'especificarà el paper dels intermediaris, com poden ser els agents, distribuïdors, representants, entre altres.

8) Política de preus. La política de preus és aquella parcel·la del negoci en la qual s'ha de veure quin és el preu fixat per a un producte o servei determinat i en aquest aspecte:

- S'ha de detallar l'estratègia de preus més adient per a la nostra empresa, amb la finalitat de fixar el preu de venda del producte o servei.

Fixació de preus

Per a la fixació de preus existeixen diversos mètodes:

- A partir dels costos fixos i variables.
- A partir de la demanda.
- A partir dels preus de la competència.

- Es concretarà el mètode seguit en la fixació de preus, el sistema de descomptes i de tarifes, el termini i la forma de pagament.

9) Política de serveis associats. Es concretarà el tipus de servei associat que l'empresa oferirà al client, abans de la compra, és a dir, el servei prevenda d'elaboració d'ofertes, assessorament del producte o servei, etc., com del servei postvenda fixant els manteniments i les garanties del producte, ja siguin aquelles a les quals estan obligats per llei com les que l'empresa vulgui afegir com un servei seu associat i propi.

1.7 Recerca d'ajuts i subvencions per a la creació d'una empresa

Els ajuts i subvencions que es poden aconseguir per finançar un projecte empresarial es poden localitzar per diferents mitjans i es poden modificar d'un moment a un altre. Per això és molt important que tinguem eines per localitzar els ajuts i subvencions i que, periòdicament, siguin consultades per saber si són les vigents.

Les eines que tenim per consultar aquests instruments de finançament són les eines de comunicació de les diferents administracions públiques o dels agents socials que tenen relació amb el món empresarial.

Des de l'**Administració central** existeixen organismes, com és el cas de l'ICO (Instituto de Crédito Oficial), organisme adscrit al Ministeri d'Economia i Hisenda, que té com a funció la creació, atorgament i seguiment de subvencions i ajuts.

Des de les **administracions autonòmiques** existeix un ventall d'ajuts i subvencions que han de ser consultades en cada cas. En el cas de la Generalitat de Catalunya i, a través del Departament de Treball, es pot accedir a les subvencions i ajuts que actualment estan vigents i també enllacen amb organismes com el CIDEM (Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial) i l'ACC (Agència Catalana de Competitivitat per l'empresa).

Des de l'**àmbit de les administracions locals**, els ajuntaments publiquen, dins del seu àmbit d'actuació, ajuts per a la creació d'empreses dins del seu territori.

Cambres de Comerç

Les Cambres de Comerç o entitats de caràcter privat relacionades amb el món empresarial tenen informació per accedir o crear ajuts i subvencions.

En la secció "Recursos de contingut" del web del mòdul hi ha un llistat de pàgines web on es poden localitzar els ajuts i subvencions.

2. Creació i posada en funcionament de l'empresa

Les diferents formes de constitució d'una empresa comporten unes obligacions a les persones que formen l'empresa que fan més o menys difícil la seva realització. Això ens porta a tenir en compte els avantatges i inconvenients que cada forma de constitució d'empresa té.

L'elecció de la forma jurídica de les empreses depèn dels avantatges i inconvenients de la regulació de cada forma jurídica. Això ens porta a veure quins són els avantatges i inconvenients de les diferents formes jurídiques d'empresa (taula 2.1).

TAULA 2.1. Avantatges i inconvenients de les formes jurídiques

Forma jurídica	Avantatges	Inconvenients
Empresari individual	Tràmits senzills de constitució. No existeix capital social mínim. Avantatges en l'IRPF. Ajuts públics per a la seva constitució.	Responsabilitat il·limitada per la qual cosa arisca tot el seu patrimoni.
Societat limitada	Responsabilitat limitada dels socis i el seu patrimoni no es veu compromès. Socis registrats. Òrgans de funcionament senzills.	Les participacions no es poden transmetre lliurement. No poden cotitzar en borsa. Auditories de comptes.
Societat anònima	Constitució i transmissió facilita l'acumulació de capital. Responsabilitat limitada dels socis i el seu patrimoni no es veu compromès. Fàcil transmissió de les accions.	Capital social mínim més elevat. Costos de constitució més elevats. Funcionament més complex. No es controla el capital per la facilitat en la transmissió d'accions. Auditoria de comptes.

2.1 Constitució de l'empresa

Per començar a treballar qualsevol empresa necessita complir una sèrie d'obligacions formals i burocràtiques que portaran a la seva plena integració dins del mercat en què es trobi. Aquestes obligacions consten d'uns tràmits de caràcter general per a tot tipus d'empresa i d'altres que són específics, depenent de la forma jurídica escollida pels seus integrants.

Els tràmits que les empreses han de complir per a la seva constitució comporten la formalització d'una documentació diversa. Aquesta documentació també difereix si l'empresa és individual o bé si és una societat i, dins d'aquesta, si és una societat mercantil o no. En tot cas, la documentació bàsica que es requereix per constituir l'empresa passa perquè l'empresa consti en els organismes que, per raó de les obligacions de l'empresa, han de conèixer de la seva existència. Una vegada l'empresa s'ha constituït, el Ministeri d'Economia i Hisenda ha de saber que hi ha una empresa que ha de complir les seves obligacions fiscals. També l'Ajuntament de la localitat, la Seguretat Social i el registre mercantil han de tenir coneixement de la seva existència.

2.2 Tràmits generals per posar en marxa l'empresa

Els primers tràmits per posar en marxa l'empresa es fan a l'Agència Tributària i serveixen perquè aquest organisme conegui l'empresa que s'ha constituït, aspecte que es compleix mitjançant la declaració censal, per saber quin tipus d'empresa és i quines obligacions fiscals tindrà en el seu exercici; un altre requisit que s'ha de complir és la declaració d'alta de l'IAE. L'Ajuntament regula l'empresa, bàsicament, en la seva vessant d'instal·lacions i també d'activitats, per la qual cosa ha de saber si l'empresa duu a terme algun tipus d'activitat que no està permesa a la localitat o necessita requisits específics. Tota la tramitació davant el Ministeri de Treball i Seguretat Social va referida a la inscripció i alta de l'empresa i els seus treballadors a la Seguretat Social per saber quines obligacions i drets tenen des del punt de vista sanitari i de prestacions de la Seguretat Social. Per acabar, el registre mercantil dóna informació de les empreses que s'hi han d'inscriure pel que fa a la manera en què estan constituïdes, la seva activitat i els seus resultats.

Hi ha la possibilitat de simplificar la gestió d'aquests tràmits mitjançant un servei de finestra única que porten a terme les cambres de comerç i que ajuda aquells empresaris que vulguin crear una societat limitada nova empresa a realitzar tots aquests tràmits a través de les oficines de les cambres de comerç.

En la taula 2.2 podem veure esquemàticament els diferents tipus de tràmits a efectuar segons l'organisme oficial que intervé.

TAULA 2.2. Tràmits de caràcter general per posar en marxa una empresa

Agència Tributària	Ajuntament	Ministeri de Treball i Afers Socials	Registre Mercantil
Declaració censal (model 036 o 037)	Llicència d'activitats i instal·lacions	Inscripció de l'empresa a la Seguretat Social	Documentació social
Declaració d'alta a l'impost sobre activitats econòmiques (IAE).	Llicència d'obres	Alta en el règim d'autònoms de la Seguretat Social	Documentació comptable
Presentació dels llibres a Hisenda		Alta en el règim general de la Seguretat Social Comunicació d'obertura del centre de treball	

Els tràmits que s'han de dur a terme per a la constitució d'una empresa no solament impliquen l'Administració central, sinó també l'Administració local, ja que aquesta té una actuació molt rellevant en la constitució de les empreses que s'instal·len al seu terme municipal.

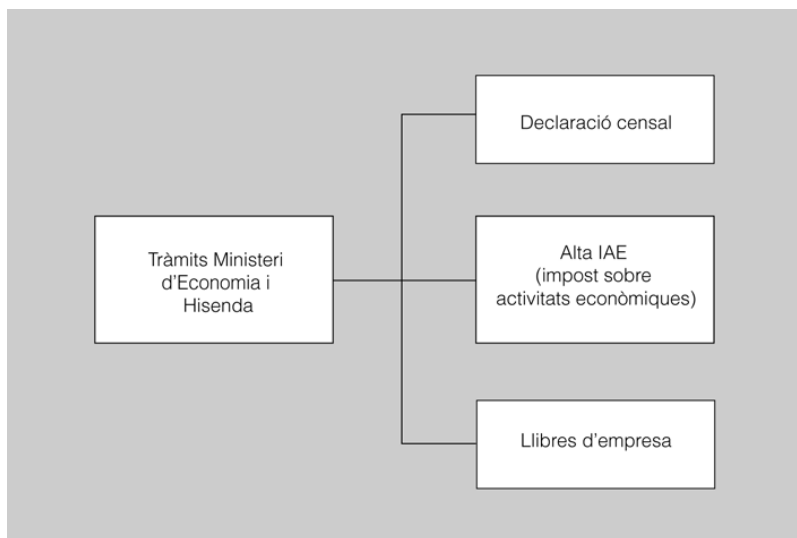
1) Tràmits al Ministeri d'Economia i Hisenda

La realització dels diferents tràmits en el Ministeri d'Economia i Hisenda per posar en marxa una empresa es poden fer en qualsevol de les delegacions territorials que té aquest organisme. Aquests tràmits consisteixen en la presentació de la declaració censal, de l'alta de l'impost sobre activitats econòmiques i de la presentació dels llibres a Hisenda i s'han d'aportar els documents següents (vegeu figura 2.1):

- **Declaració censal.** La declaració censal és un document on es fa un resum de l'empresa i de les seves obligacions fiscals. Es presenta a l'inici de l'activitat en el model 036 o 37 i s'aporta la fotocòpia del DNI, si és persona física, o CIF, si és persona jurídica, i l'alta de l'impost sobre activitats econòmiques.
- **Declaració d'alta a l'impost sobre activitats econòmiques (IAE).** L'impost sobre activitats econòmiques (IAE) és un tribut que grava l'exercici de les activitats empresarials, professionals o artístiques. La declaració d'alta de l'IAE s'ha d'efectuar en un termini de 10 dies hàbils abans de l'inici de l'activitat i s'ha d'emplenar el model 840 i aportar, si s'escau, el DNI o CIF.

Vegeu els models 036 i 037 a la secció "Annexos" del web del mòdul.

FIGURA 2.1. Tràmits al Ministeri d'Economia i Hisenda

2) Tràmits a l'Ajuntament

Els diferents tràmits a l'ajuntament de la localitat on s'ubica físicament l'empresa s'han de portar a terme en les seves dependències, normalment a la gerència municipal d'Urbanisme, on es tracta de totes les situacions relacionades amb l'edificació i instal·lació d'activitats empresarials i, d'altra banda, a la regidoria de Medi Ambient en aquells casos en què la instal·lació de l'empresa comporti riscos mediambientals.

En la majoria d'ajuntaments existeixen uns requisits específics per a la instal·lació d'empreses, sobretot en l'àmbit industrial, ja que aquestes només es poden instal·lar en zones establertes per a aquests fins, com ara els polígons industrials, i se'ls requereix una normativa estricta en temes de contaminació, soroll i emissió de gasos, per exemple.

Els tràmits que s'han de portar a terme a l'Ajuntament són la llicència d'activitats i instal·lacions i la llicència d'obres.

- **Llicència d'activitats i instal·lacions.** La llicència d'activitats i instal·lacions acredita que les instal·lacions de l'empresa compleixen la normativa urbanística vigent i, si s'escau, els reglaments tècnics que puguin ser

d'aplicació.

Les activitats i instal·lacions innòcues són aquelles que no produeixen molèsties ni dany.

El tràmit de la llicència d'activitats i instal·lacions innòcues requereix la presentació del següent:

- L'alta de l'IAE.
- Contracte d'arrendament o escriptura de propietat del local.
- DNI del sol·licitant o escriptura de societat i CIF.
- Memòria descriptiva de l'activitat i del local.
- Plànols del local.
- Plànol de la situació del local.
- Pressupost de les instal·lacions.

El tràmit de la llicència d'activitats i instal·lacions qualificades requereix la presentació de tots els documents que s'han de presentar per a la llicència d'activitats i instal·lacions innòcues, a més del següent:

- Projecte de les instal·lacions signat per un tècnic i visat pel col·legi professional corresponent que n'inclogui els plànols, el pressupost i la memòria.
- Relació de veïns afectats i continus a l'empresa.
- **Llicència d'obres.** La llicència d'obres és un document que necessita l'empresa en el cas que hagi de fer obres al local on desenvoluparan les seves activitats. Per demanar la llicència d'obres, l'empresa ha d'aportar la documentació següent:
 - Pressupost de les obres.
 - Plànol de l'estat actual i d'allò que es reforma.
 - Memòria descriptiva de les obres.
 - Plànol parcel·lari de la finca on es troba situat el local de l'empresa.
 - Si les obres afecten algun element estructural de la finca, caldrà la presentació d'un projecte visat pel col·legi professional corresponent.

3) Tràmits al Ministeri de Treball i Seguretat Social

Els tràmits davant del Ministeri de Treball i Seguretat Social s'han de portar a terme a la Tresoreria General de la Seguretat Social de la localitat corresponent i tenen a veure amb la inscripció de l'empresa i l'alta dels treballadors per compte aliè o per compte propi en els diferents règims de la Seguretat Social per poder tenir establertes quines són les obligacions i els drets de l'empresa i de les persones que hi treballen. Aquests tràmits s'han de realitzar abans de l'inici de l'activitat i si no es produeix aquesta tramitació, l'empresa incorre en responsabilitats davant la Seguretat Social.

Els tràmits a realitzar en el Ministeri de Treball i Seguretat Social són:

- **Inscripció de l'empresa en la Seguretat Social.** La inscripció de l'empresa en la Seguretat Social és obligatòria per a qualsevol empresari que hagi de fer contractacions. La inscripció s'ha de fer abans de l'inici de l'activitat que hagi de desenvolupar l'empresa.
- **Alta en el règim d'autònoms de la Seguretat Social.** És obligatòria per a empresaris individuals; socis de companyies col·lectives i comanditàries; socis de comunitats de béns i societats civils i socis administradors de societats mercantils.
- **Alta en el règim general de la Seguretat Social.** És obligatori per a treballadors per compte d'altri. S'ha d'efectuar abans de l'inici de l'activitat.
- **Comunicació d'obertura del centre de treball** en la conselleria de treball de la comunitat autònoma. És obligatori per a empreses que obrin un centre de treball.

4) Tràmits davant del registre mercantil

Els tràmits davant del registre mercantil es fan des de dues vessants: l'aportació de la documentació social per donar a conèixer quina és l'organització i l'activitat de l'empresa que s'inscriu en el registre i la documentació comptable per saber quins són els resultats de l'activitat empresarial d'aquestes empreses, informació important per a les persones que volen tenir relacions comercials amb aquestes empreses.

Es realitzen dos tipus de tràmits:

- La **documentació social**: s'aporten els llibres d'actes de totes les societats. Les societats limitades, anònimes i cooperatives aportaran els llibres específics que estiguin obligats a portar.
- La **documentació comptable**: les societats aportaran el llibre diari i el llibre d'inventaris i comptes anuals.

2.3 Tràmits específics per a la posada en marxa d'una empresa

Hi ha diferents tràmits per a la posada en marxa d'una empresa depenent del tipus de forma jurídica que tingui l'empresa. Les **obligacions específiques** tràmits que s'estableixen per a les diferents formes jurídiques són les següents:

- **Per a l'empresari individual.** Només es necessita el DNI de l'empresari individual.
- **Per a una comunitat de béns.** El DNI dels socis i el contracte de constitució.

- **Per a les societats mercantils.** Es necessita la documentació següent:
 - Certificació negativa de la denominació social.
 - Obertura del compte bancari.
 - Estatuts de la societat.
 - En les societats laboral i cooperativa, la sol·licitud de la qualificació del projecte d'estatuts.
 - Escriptura pública de constitució.
 - Pagament de l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.
 - Sol·licitud del codi d'identificació fiscal (CIF).
 - La inscripció en diversos registres.

Els tràmits que han de realitzar les societats mercantils són els següents:

1) Certificació negativa de la denominació social

La certificació negativa de la denominació social és un document que se sol·licita al registre corresponent i que ratifica que el nom que es vol posar a la societat no el porta cap altra societat.

La certificació negativa de la denominació social es demana al Registre Mercantil Central en el cas de les societats mercantils. Al Ministeri de Treball i Seguretat Social en el cas de les cooperatives.

La sol·licitud ha de contenir les dades personals del sol·licitant i un màxim de cinc noms diferents per a la societat que s'ha de constituir.

Requisits del nom de la societat

Pot estar format per les lletres de l'alfabet de qualsevol de les llengües oficials de l'Estat espanyol i pot incloure nombres.

El nom ha d'incloure l'abreviatura de la forma jurídica adoptada.

No s'autoritzen noms contraris a la llei, l'ordre públic o els bons costums.

La denominació no pot estar formada de manera exclusiva amb el nom d'Espanya, les seves institucions ni organismes de les administracions públiques.

Es prohibeixen les denominacions que puguin induir a error amb una altra que ja existeix en el món mercantil.

El Registre emet, en el termini d'una setmana, el certificat negatiu de denominació social i reserva el nom en l'ordre que s'hagi establert. Aquest certificat ha de ser renovat cada dos mesos (quatre en el cas de cooperatives) mentre no es constitueixi la societat i caduca definitivament als quinze mesos.

FIGURA 2.2. Model normalitzat de la certificació negativa del nom

El formulari està titulat "SOLICITUD DE CERTIFICACIÓN" i pertany al "REGISTRO MERCANTIL CENTRAL, SECCIÓN DE DENOMINACIONES, Pabellón de Verónica, s/n, 28006 MADRID". A la dreta hi ha el text "(Ver Notas al reverse)".

La part superior indica: "INTERESADO (Fundador o promotor de la sociedad o, si es cambio de denominación, la propia sociedad)." i està separada per una línia puntejada amb el número "(1)".

La secció principal està titulada "DENOMINACIONES SOLICITADAS (2)" i conté tres formularis numerats del 1.º al 3.º. Cada formulari té dos camps: "DENOMINACIÓN SOCIAL (3)" i "FORMA O TIPO (4)".

Al final del formulari hi ha dos camps per a: "Nombre y apellidos del solicitante:" i "En... a... de... de 20...".

2) Obertura del compte bancari

En determinades societats és necessari un capital mínim per constituir-se i aquest ha d'estar dipositat en un compte corrent.

Pot obrir el compte corrent la persona responsable de la societat. Si hi ha més d'un soci, és necessària la presència de tots ells o bé només d'un, sempre que es presenti per escrit la cessió de poders dels altres socis i la seva qualitat de representant.

Una vegada obert el compte bancari, el banc emet un certificat de dipòsit que es lliurarà al notari perquè es pugui atorgar l'escriptura.

3) Estatuts de la societat

Els estatuts de la societat són una part de l'escriptura on s'estableixen les normes que seran d'aplicació en la vida de la societat.

Els estatuts es redacten quan l'empresa coneix el local social on durà a terme les seves tasques perquè aquesta és una informació que ha de figurar en els estatuts. El contingut mínim dels estatuts és el següent:

- La denominació de la societat.

- L'objecte social que es proposa.
- La durada de la societat.
- La data en què comença la seva activitat empresarial.
- El domicili social.
- El capital social.
- La forma de divisió del capital social.
- La manera d'organitzar l'administració de la societat, el nom dels administradors i les seves funcions.

En la secció "Annexos" del web del mòdul trobareu un model d'estatuts socials d'una empresa.

4) Sol·licitud de qualificació del projecte d'estatuts. Aquest tràmit l'han de sol·licitar les societats laborals, societats anònimes laborals i les cooperatives. Es presenta la sol·licitud davant l'Administració central o, si és procedent, davant l'òrgan administratiu competent a la comunitat autònoma.

5) Atorgament d'escriptura pública de constitució

L'atorgament d'escriptura pública de constitució és un acte fet davant d'un notari en què els socis fundadors procedeixen a la signatura de l'escriptura pública de constitució de la societat.

El contingut de l'**escriptura de constitució de la societat** és el següent:

- La identitat del soci o socis.
- La voluntat de constituir una societat.
- Les aportacions que cada soci realitza.
- Els estatuts de la societat.
- La identitat de la persona o persones que s'encarreguin inicialment de l'administració i representació de la societat.
- Els pactes i condicions que els socis considerin convenients, si no s'oposen a les lleis ni contradiuen els principis configuradors de la forma social triada.
- Si en els estatuts es preveuen formes alternatives d'administració de la societat, l'escriptura estableix quina serà la primera que s'utilitzarà en la societat.

FIGURA 2.3. Imprès 600

REF: 6040001161914

Generalitat de Catalunya
Departament d'Economia i Finances
Direcció General de Tributs
Delegació d'Oficines liquidadores (1)

Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

600

CPR: 9057523

Espai reservat per a l'Administració

Subjecte passiu Total de subjectes: _____

(2) Data de la mercació: // / /

No subjecte: Exempt o subjecte bonificat: Present:

Codi: _____

Cognoms i nom o raó social: _____

Número Esc. Pte. Porta: _____

(3) Via pública: _____

Codi postal: _____ Municipi: _____ Província: _____ País: _____

(4) Data de naixement: // / /

Percentatge: _____ Testat: _____ Adreça electrònica: _____

Transmissent Total de transmissents: _____

NIF / CIF: _____ Cognoms i nom o raó social: _____

Via pública: _____ Número Esc. Pte. Porta: _____ Codi postal: _____ Municipi: _____

Província: _____ País: _____ Data de naixement: // / /

Percentatge: _____

Dades del document

Notarial Privat Notaríria o autoritat: _____ Número de protocol: _____ Data del document: // / /

Judicial Administratiu Descripció de l'operació: _____ Lloc d'atorgament: _____

Liquidació complementària Resum de l'autoliquidació

Núm. demana autoliquidació: _____ Codi de la tarifa: [B] _____

Data de presentació: // / /

Quota ingressada: [A] _____ Total a ingressar: [C] + [D] + [E] _____ 0,00

Presentador/a

NIF / CIF: _____ Cognoms i nom o raó social: _____

Via pública: _____ Número Esc. Pte. Porta: _____

Codi postal: _____ Municipi: _____ Província: _____ País: _____

Testat: _____ Adreça electrònica: _____

Signatura del subjecte passiu o presentador/a: _____

Ingrés

Ingrés efectuat a favor del Tresor de la Generalitat, compte restringit de captació de tributs de la Generalitat.

Caixa del Tresor / Oficina liquidadora: Estat col·laborador: en efectiu càrrec en compte

Codi compte client: _____ Eritat: _____ Sucursal: _____ D.C: _____ Número de compte: _____ Import: _____ 0,00

Exemplar per a l'Administració

El sol·licitant fa lliurement l'elecció del notari i la minuta s'estableix d'acord amb els mínims i màxims que determini el Col·legi de Notaris. No hi ha un termini definit per fer aquest tràmit; únicament s'ha de tenir en compte la caducitat de la certificació negativa de denominació social i la data del començament de les operacions de l'empresa.

6) Pagament de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

Aquest impost grava la constitució de la societat i la seva quantia és l'1% sobre l'import del capital social.

S'abona al Servei Territorial del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya abans d'un mes des de l'atorgament de l'escriptura pública.

S'ha de formalitzar mitjançant l'imprès 600.

7) Sol·licitud del codi d'identificació fiscal (CIF)

Aquest codi identifica la societat amb les seves relacions amb Hisenda.

Se sol·licita a l'Administració o delegació de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària corresponent.

S'ha d'emplenar l'imprès model 036 o 037 i s'ha d'aportar una còpia de l'escriptura de constitució i fotocòpia del DNI del sol·licitant i, en el cas de les cooperatives, s'ha d'adjuntar la sol·licitud de la qualificació-classificació fiscal.

8) Inscripció en registres

S'ha d'inscriure en el Registre Mercantil de la província.

S'ha de presentar l'original de l'escriptura de constitució després d'haver pagat l'impost de transmissions patrimonials. En el cas de les cooperatives, s'han de presentar tres còpies simples de l'escriptura de constitució i una d'autoritzada i la declaració de l'activitat que desenvoluparan. Les SAL i SLL han d'efectuar, prèviament, la inscripció en el Registre de la Direcció General de Cooperatives i Societats Laborals del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Quan s'hi hagi inscrit la societat, el Registre lliurarà l'escriptura en què constaran el tom, el foli i el full on ha quedat inscrita la societat en qüestió. Totes aquestes dades s'han de posar de manera obligatòria en tota la documentació comercial que emeti la societat.

El tràmit d'inscripció en el Registre s'haurà d'efectuar dins del mes següent a l'atorgament de l'escriptura, excepte les societats laborals i les cooperatives, que ho podran fer en el termini de dos mesos. La inscripció en el registre mercantil comporta el pagament de les despeses dels honoraris del registrador i la publicitat en el BORME (*Butlletí Oficial del Registre Mercantil*), on es fa pública la constitució de la societat i les seves dades més essencials.

2.3.1 Sistemes de tramitació per a la constitució d'empreses

Els tràmits per a la constitució d'una empresa poden ser complexos i llargs en el temps. Per aquest motiu, s'han implantat diferents sistemes per agilitar aquesta tramitació aprofitant l'ús creixent de les noves tecnologies i la possibilitat d'unificar la tramitació que s'ha de fer en diferents administracions per mitjà de la figura de la finestra única.

Finestra Única Empresarial

El concepte de finestra única es basa en un model integrat d'atenció ciutadana en l'àmbit territorial de Catalunya, amb l'objectiu que la ciutadania pugui presentar sol·licituds i comunicacions que s'adrecin a qualsevol organisme de l'Administració General de l'Estat, de la Generalitat de Catalunya o altres entitats públiques des de les Oficines d'Atenció Ciutadana de les administracions més properes, com ara els ajuntaments.

En la secció "Annexos" del web del mòdul podeu trobar l'imprès model 600.

Objectius de la finestra única

- Facilitar la tramitació en un únic espai físic.
- Informar i orientar l'emprenedor en altres aspectes a més de la tramitació.

La finestra única és una iniciativa de les administracions públiques (estatal, autonòmica i local) i les cambres de comerç per facilitar la constitució d'empreses.

El funcionament de la finestra única inclou tres àrees:

- **La informació i la direcció del servei a l'emprenedor.**
- **L'orientació i l'assessorament** sobre diferents aspectes del seu projecte d'empresa.
- **La tramitació** per a l'adopció de la personalitat jurídica de l'empresa i aquells tràmits generals per a la posada en marxa.

Oficina de Gestió Empresarial

L'OGE és l'oficina de la Generalitat de Catalunya que s'encarrega d'informar, assessorar, rebre, iniciar, gestionar i resoldre aquells tràmits per obrir, ampliar, modificar dades o traslladar activitats empresarials que afecten a diferents Departaments.

Constitució d'empreses per via telemàtica

Canal Empresa: Web de la Generalitat de Catalunya que permet informar-se i realitzar determinats tràmits telemàticament.

Centro de Información y Red de Creación de Empresas (CIRCE): és un sistema d'informació que permet realitzar telemàticament els tràmits de constituïció i posada en funcionament de determinades societats mercantils en Espanya.

Es poden crear a través de CIRCE:

- Societat Limitada Nova Empresa (SLNE)
- Societat de Responsabilitat Limitada (SRL o SL)
- Empresari Individual (Autònom)

El principal avantatge del CIRCE és que agilitza el procés de creació d'una empresa.

Gestió d'ajuts i subvencions

Les ajudes i subvencions són prestacions que proporcionen o faciliten l'obtenció de mitjans financers a l'empresa per part dels poders públics (taula 2.3) i, en alguns casos, privats.

Document únic electrònic

Inclou els tràmits següents:

- Reserva de denominació social (SLNE).
- Cita amb el notari.
- Recollida de dades per a l'escriptura.
- Sol·licitud de CIF provisional.
- Declaració censal.
- Liquidació d'ITP/AJD.
- Inscripció de la societat en el registre mercantil.
- Tràmits de la Seguretat Social.
- Sol·licitud de CIF definitiu.
- Inscripció de fitxers en l'APD i alta del domini a Internet.

La **subvenció** (taula 2.4) és tota aquella disposició dinerària realitzada per les administracions públiques a favor de persones privades o públiques i que reuneixen principalment tres requisits:

- El lliurament s’ha de fer sense contraprestació directa a favor de l’Administració.
- Els fons s’han de destinar a fomentar i finançar determinades activitats o comportaments del beneficiari.
- L’òrgan que concedeix la subvenció ha de considerar i acreditar que aquestes activitats o comportaments són d’interès general o d’utilitat pública.

TAULA 2.3. Ajudes o subvencions segons l'autoritat que les concedeix

Organismes	
Unió Europea	Destina quantitats de diners impulsant programes i serveis d'ajuda a l'activitat empresarial o bé subvencionant projectes empresarials, especialment si són innovadors.
Administració central	Són ajudes o subvencions que el Govern dona per a tot l'Estat espanyol i que poden ser finançades conjuntament amb la UE.
Comunitats autònomes	Tenen l'àmbit d'actuació de la CA i poden ser complement de les ajudes estatals o bé supleixen la carència en l'àmbit estatal d'algun supòsit.
Ajuntaments	Els ajuntaments poden constituir ajuts relacionats amb l'atorgament de llicències, gestió i tramitació de permisos.

TAULA 2.4. Ajudes i subvencions segons la forma que adoptin

Forma	Descripció
Subvencions financeres	Lliurament d'una quantitat per finançar algun element de l'empresa a fons perdut.
Préstecs	Finançament mitjançant un préstec a baix interès.
Bonificacions	En les quotes de la Seguretat Social, l'empresari pot obtenir una bonificació d'un percentatge en la cotització de determinats treballadors.
Descomptes	Rebaixes en el preu de determinats materials i equips.
Rebaixes o exempcions en impostos i tributs	S'estableixen reduccions o bé es declara que un empresari no pagarà determinats tributs o impostos segons determinades circumstàncies.
Cessió d'immobles o terrenys	Es donen terrenys o immobles a títol gratuït o en condicions molt favorables per afavorir l'establiment d'empreses.

2.4 Resum dels tràmits administratius per a la constitució d'una empresa

Qualsevol empresa, per començar a treballar, necessita complir una sèrie d'obligacions formals i burocràtiques que la portaran integrar-se plenament dins del mercat en què es trobi. Aquestes obligacions consten d'uns tràmits de caràcter general per

a tot tipus d'empresa i d'altres que són específics, depenent de la forma jurídica escollida pels integrants de l'empresa.

Els tràmits que les empreses han de complir per a la seva constitució comporten la formalització d'una documentació diversa. Aquesta documentació també difereix si l'empresa és individual o bé si és una societat: i si és una societat, i si és mercantil o no. En tot cas, la documentació bàsica que es requereix per constituir l'empresa passa perquè l'empresa consti en els organismes que, per raó de les obligacions de l'empresa, han de conèixer de la seva existència. Una vegada l'empresa s'ha constituït, el Ministeri d'Economia i Hisenda ha de saber que hi ha una empresa que ha de complir les seves obligacions fiscals. També l'ajuntament de la localitat, la Seguretat Social i el Registre Mercantil han de tenir coneixement de la seva existència.

En la taula 2.5, la taula 2.6, la taula 2.7, la taula 2.8 i la taula 2.9 trobareu un resum de tots els tràmits administratius necessaris per a la posada en marxa d'una empresa.

TAULA 2.5. Tràmits laborals per a la posada en marxa d'una empresa

Tràmits	Descripció	Tipus d'empresa
Afiliació i número de la Seguretat Social	Acte administratiu pel qual la Tresoreria General de la Seguretat Social reconeix a la persona física la inclusió per primera vegada en el sistema de la Seguretat Social.	Totes
Comunicació d'obertura del centre de trava	Empreses que inicien l'obertura del centre de treball o reprenen l'activitat.	Totes
Alta en el règim especial d'autònoms de la Seguretat Social	Règim obligatori per a empresaris individuals i comunitats de béns i opcional per a treballadors de cooperatives. L'afiliació i alta es faran dins dels 30 dies naturals següents a l'alta en l'IAE.	Persones físiques i opcional per a socis de cooperatives

TAULA 2.6. Tràmits fiscals per a la posada en marxa d'una empresa

Tràmits	Descripció	Tipus d'empresa
Alta en el règim general de la Seguretat Social	Règim general per a treballadors per compte aliè. L'afiliació i alta seran prèvies al començament de la relació laboral.	Totes
Alta en el cens	Declaració censal de començament, modificació o cessació d'activitat que han de presentar a efectes fiscals els empresaris individuals, els professionals i les societats. Totes llibre.	Totes

TAULA 2.7. Tràmits de llibre per a la posada en marxa d'una empresa

Tràmits	Descripció	Tipus d'empresa
Adquisició i legalització del llibre de visites	Llibre en què s'anoten les diligències que practiquen els inspectors de Treball després del resultat de les visites fetes a l'empresa.	Totes

La llei 23/2015 de 22 de juliol ordenadora del Sistema d'Inspecció de treball i seguretat social, ha modificat l'obligatorietat de tenir llibre de visites. En l'article 21.6 s'indica:

- Els funcionaris actuants han d'estendre diligència per escrit de cada actuació que realitzin amb motiu de les visites als centres de treball o de les comprovacions efectuades mitjançant compareixença del subjecte inspeccionat en dependències públiques.
- Mitjançant Ordre del titular del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social es determinen els fets i actes que s'hagin d'incorporar a les diligències, el seu format i la seva remissió als subjectes inspeccionats, tenint en compte que, en la mesura que sigui possible, s'han d'utilitzar mitjans electrònics i que no s'han d'imposar obligacions als interessats per adquirir o diligenciar qualsevol classe de llibres o formularis per dur a terme aquestes diligències.

TAULA 2.8. Tràmits de registre per a la posada en marxa d'una empresa

Tràmits	Descripció	Tipus d'empresa
Inscripció en el Registre de la Propietat Immobiliària	Inscripció o anotació dels actes i contractes relatius al domini i altres drets reals sobre béns immobles, és a dir, a títol enunciatiu, l'adquisició i la transmissió d'aquests béns i la constitució i la cancel·lació d'hipoteques sobre aquests béns.	Totes
Inscripció en el Registre Industrial	Inscripció de l'establiment en el Registre Industrial i autorització de la posada en marxa de l'activitat industrial.	Empreses industrials

TAULA 2.9. Tràmits de llicències municipals per a la posada en marxa d'una empresa

Tràmits	Descripció	Tipus d'empresa
Llicència municipal d'obres	Llicència necessària per fer qualsevol tipus d'obres en locals, naus, edificis, etc. dins d'un municipi.	Totes
Llicència municipal d'obertura	L'empresari que vulgui iniciar qualsevol activitat ha d'estar en possessió de la llicència municipal d'obertura corresponent. És l'ordre de comprovació que la sol·licitud de l'administrat és conforme a les normes d'ús previstes en els plans d'urbanisme.	

2.5 La forma empresarial del treball autònom

El treball autònom o per compte propi és la figura que molts emprenedors s'apliquen en el moment d'iniciar una activitat. Aquesta figura es troba regulada per la Llei 20/2007, d'11 de juliol de l'Estatut del treballador autònom.

Podem definir **els treballadors autònoms** com les persones físiques que realitzen de manera habitual, personal, directa, per compte propi i fora de l'àmbit de direcció i organització d'una altra persona, una activitat econòmica o professional a títol lucratiu, donin ocupació o no a treballadors per compte d'altri.

Els treballadors autònoms estan exclosos de la legislació laboral i amb la normativa actual s'han reconegut determinats drets que els acosten a la legislació del treballador per compte d'altri.

2.5.1 El treballador autònom econòmicament dependent

El treballador autònom econòmicament dependent és una nova figura jurídica regulada en la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treballador autònom.

El treballador autònom dependent, compta amb un règim jurídic propi i diferenciat, i que se situa a la frontera entre el treball autònom i el dependent, si bé, la llei fa una definició exhaustiva de la figura, i es té cura de recalcar que es tracta en tot cas d'un treballador autònom i per tant no li resulta d'aplicació la legislació laboral.

La seva característica que exclou l'aplicació del dret laboral amb els seus clients consisteix principalment en la **manca de dependència organitzativa** del seu treball, ja que no reben ordres sobre com, quan ni on treballar; encara que alguna de aquestes circumstàncies hauran de ser respectades si es pacten en un contracte mercantil.

Aquest autònom pot dependre econòmicament d'un únic client perquè en rep la majoria d'encàrrecs, i la seva situació pot ser difícil si el client abusa de la seva superioritat de fet; per tant, la seva situació s'assembla molt a la d'un treballador per compte d'altri.

Aquest professional està proliferant al nostre país, per la qual cosa ha estat necessari regular legalment aquesta figura per tal de donar-li cobertura jurídica.

Podem definir **els treballadors autònoms dependents** com les persones físiques que fan de manera habitual, personal, directa, per compte propi i fora de l'àmbit de direcció i organització d'una altra persona, una activitat econòmica o professional a títol lucratiu, donin ocupació o no a treballadors per compte d'altri, i que treballen per un client del que depenen econòmicament per percebre d'ell, almenys, el 75 per 100 dels seus ingressos per rendiments de treball i d'activitats econòmiques o professionals.

També és aplicable la definició de treballador autònom dependent a les feines, exercides de forma habitual, per familiars dels treballadors autònoms dependents que no tinguin la condició de treballadors per compte d'altri, conforme al que

El treballador autònom econòmicament dependent es coneix també com a *TRADE*.

Treballadors autònoms dependents

Tenim exemples de treballadors autònoms en els professionals d'activitats clàssiques com l'agricultura, els petits comerços de barri, els bars i restaurants, el consultori mèdic privat, la gestoria o els joves emprenedors que ideen serveis novíssims per a les empreses o les persones.

En la secció "Recursos de contingut" del web del mòdul podeu veure un model de contracte per al treballador autònom dependent.

estableix l'article 1.3.e) del text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març.

Per poder dir que un treballador és un treballador autònom econòmicament dependent ha de reunir totes les característiques que es mostren en la figura 2.4.

Altres característiques del treballador autònom econòmicament dependent són les següents:

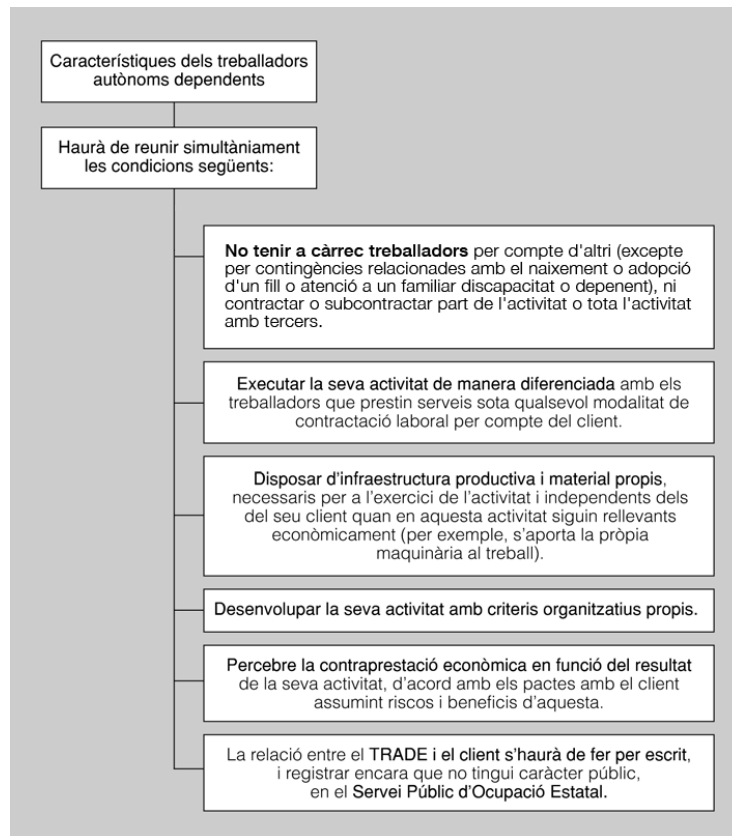
1) La jornada de l'activitat professional s'estableix en el contracte individual o en l'acord d'interès professional. Es determinarà el règim de descans setmanal i el corresponent als festius, la quantia màxima de la jornada d'activitat i, en cas que aquesta es computi per mes o any, la seva distribució setmanal.

Els acords d'interès professionals signats entre les associacions d'autònoms i els clients són semblants als convenis col·lectius, ja que contindran els mínims que s'haurà de respectar en la teva contractació, però amb una gran diferència, l'acord no s'aplicarà si no ets afiliat a l'associació signat. o el teu client no el va signar

Els autònoms del sector del transport, que tenen la majoria de característiques dels TRADE, podran comunicar a les seves empreses la situació particular en què es troben.

FIGURA 2.4. Característiques dels treballadors autònoms dependents

S'estableix un mínim de 18 dies de vacances no retribuïdes per al treballador autònom econòmicament dependent.

2) El treballador autònom econòmicament dependent té dret a una interrupció de la seva activitat anual de 18 dies hàbils, sense perjudici que es pugui millorar per les parts o mitjançant acords d'interès professional.

3) La realització d'hores extres és voluntària, i en tot cas no poden excedir l'increment màxim fixat per acord d'interès professional, si no existeix acord, del 30% del temps ordinari d'activitat individualment acordat.

4) Els jutjats del social són els competents per dilucidar els judicis per incompliments de les obligacions d'aquests professionals amb els clients.

Els òrgans jurisdiccionals de l'ordre social també són els competents per conèixer de totes les qüestions derivades de l'aplicació i la interpretació

dels acords d'interès professional, sense perjudici del que disposa la legislació de defensa de la competència.

Serà requisit previ l'intent de conciliació o mediació prèvia davant l'òrgan administratiu que assumeixi aquestes funcions. L'acordat en aquestes conciliacions tindrà força executiva i podrà dur-se a efecte pel tràmit de l'execució de sentències.

5) Aquests treballadors tenen reconeguts els drets col·lectius bàsics i d'associació professional, es poden afiliar a un sindicat o a una associació professional de la seva elecció.

6) Les causes d'extinció del contracte quan sigui per incompliment contractual de l'altra, aquest haurà d'indemnitzar pels danys i perjudicis ocasionats.

Si la resolució és per voluntat del client sense causa, el treballador té dret a la indemnització del paràgraf anterior, i en cas que es resolgui el contracte per voluntat del treballador, sense fundar-se en una causa, el client podrà ser indemnitzat quan l'extinció li produeixi un perjudici important o paralitzi o pertorbi la seva activitat.

Quan la part que tingui dret a la indemnització sigui el treballador autònom econòmicament dependent, la quantia de la indemnització serà la fixada en el contracte individual o en l'acord d'interès professional que resulti de aplicació. En els casos en què no estiguin regulats, als efectes de determinar la seva quantia es tindran en consideració, entre altres factors, el temps restant previst de durada del contracte, la gravetat de l'incompliment del client, les inversions i despeses anticipades pel treballador autònom econòmicament dependent vinculats a l'execució de l'activitat professional contractada i el termini de preavís atorgat pel client sobre la data d'extinció del contracte.

7) La protecció dels treballadors autònoms econòmicament dependents s'instrumenta a través del **Règim especial de la Seguretat Social** dels treballadors per compte propi o autònoms. No obstant això, alguns col·lectius específics de treballadors autònoms, per la seva pertinença a un determinat sector econòmic, estan enquadrats en altres règims de la Seguretat Social.

Els treballadors autònoms econòmicament dependents hauran d'incorporar obligatòriament, dins l'àmbit de l'acció protectora de la Seguretat Social, la cobertura de la incapacitat temporal i dels accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

L'acció protectora del règim públic de Seguretat Social dels treballadors autònoms tendeix a equiparar-se en aportacions, drets i prestacions amb l'existent per als treballadors per compte aliè en el Règim General de la Seguretat Social.

La llei podrà establir bases de cotització diferenciades per als treballadors autònoms econòmicament dependents

2.6 Finançament de l'empresa

L'empresa necessita invertir en l'adquisició de béns d'equips, en la compra de primeres matèries i en la contractació de mà d'obra, entre d'altres, per dur a

terme les seves activitats. Per poder fer aquestes inversions necessita fonts de finançament. La cerca d'aquestes fonts i l'anàlisi de quines són més adequades per a l'empresa en cada inversió que fa és una tasca que duu a terme el departament financer de l'empresa.

L'anàlisi de les dades que aporta la comptabilitat és útil per saber si l'empresa serà capaç de pagar els seus deutes, si l'empresa té suficient patrimoni per respondre del seu passiu, si l'estructura del seu finançament és adequada i si el seu endeutament està ben estructurat; en definitiva, per saber si la rendibilitat és òptima. Tradicionalment, aquestes qüestions s'han contestat analitzant les dades que aporten el balanç i el compte de pèrdues i guanys.

2.7 La funció financer

L'empresa necessita invertir en l'adquisició de béns -com edificis, maquinària, elements de transport, mà d'obra, matèries primeres, mercaderies...- per poder desenvolupar la seva activitat productiva i assolir el seu objectiu de treure el màxim benefici. L'activitat d'adquisició d'aquests béns es denomina **inversió**. Per poder invertir és necessari l'obtenció de recursos financers.

L'empresari necessita cercar les fonts de finançament més adequades per dur a terme els seus objectius empresarials.

La **funció financer** de l'empresa s'encarrega de l'obtenció, administració i control dels recursos financers que utilitza l'empresa. Posa en contacte l'obtenció i l'aplicació dels recursos financers.

2.7.1 Les fonts de finançament

Els recursos financers són les fonts originàries dels diners, els béns i drets a favor de l'empresa. Els diners, els béns i drets de l'empresa representen l'actiu del balanç de l'empresa i els recursos financers, el passiu.

Podem classificar les fonts de finançament segons la procedència en internes i externes. Les internes són recursos generats a l'interior de l'empresa, són l'autofinançament de l'empresa. Les externes són recursos que procedeixen de l'exterior.

Les classes de finançament

Les fonts de finançament es poden classificar de diferents maneres. Segons la titularitat:

1. Fonts de finançament pròpies.

La inversió és l'adquisició de béns per poder desenvolupar l'activitat empresarial.

El balanç és el document comptable que representa el patrimoni de l'empresa.

Recursos propietat dels socis de l'empresa. Són els aportats pels socis de l'empresa (capital), els generats per l'empresa i no repartits (reserves), i els aportats per tercers que no tenen l'obligació de devolució (subvencions). No són exigibles.

- Avantatges:
 - Llibertat d'aplicació a qualsevol tipus d'actiu, moment i forma.
- Inconvenients:
 - Riscos de pèrdua.
 - La remuneració és el dividend. El dividend és la part del benefici repartit que correspon a cada acció i varia en funció de la marxa de l'empresa.
 - L'existència de riscos suposa l'exigència per part dels propietaris de més dividend.

1. **Fonts de finançament alienes.** Recursos propietat de terceres persones. Han estat cedits per tercers de forma temporal amb unes dates de devolució i en alguns casos amb l'obligació de pagar un interès en concepte de remuneració.

- Avantatges:
 - Augmenta la rendibilitat del propietari, sense que el propietari faci noves aportacions.
 - Hi ha deduccions fiscals per als interessos.
 - El cost de capital aliè és menor que el capital propi.
- Inconvenients:
 - L'obligació de devolució fa necessària la generació de prou fonts per al pagament dels deutes.
 - Un endeutament elevat i concentrat en pocs creditors pot condicionar les decisions de l'empresa.

Una classificació clàssica fa referència a l'origen intern o extern:

1) Fonts de finançament internes o autofinançament. Són fonts obtingudes per l'activitat de l'empresa. Aquest finançament no té cost addicional i augmenta la capacitat d'endeutament de l'empresa.

- Són d'aquest tipus:
 - Les reserves.
 - Les amortitzacions.

La deducció fiscal és la despesa que genera una minoració en la quota a pagar d'un impost.

L'endeutament és el fons rebut per l'empresa que genera una obligació de devolució.

- Avantatges:
 - Proporciona més autonomia i estabilitat, ja que no depèn de l'obtenció externa de recursos i no té cost explícit.
 - Té efecte fiscal positiu. Les amortitzacions redueixen els beneficis i, per tant, els impostos a pagar.
 - És la solució per a les empreses, sobretot petites, que tenen dificultats en l'obtenció de finançament extern.
 - Estimula la inversió.

- Inconvenients:
 - La inexistència de cost explícit provoca inversions poc rendibles.
 - La no-coincidència entre propietat i gestió fa que els gestors facin un ús excessiu de l'autofinançament.
 - L'augment de l'autofinançament redueix els dividendes.
 - Pocs dividendes fan que el preu de les accions sigui més baix en el mercat secundari.

- Tipus:
 - Autofinançament de manteniment. Són les amortitzacions o detraccions dels ingressos per acumular els fons necessaris per a l'adquisició de nous actius quan s'acabi la vida útil dels vells.
 - Autofinançament d'enriquiment. Beneficis generats per l'activitat de l'empresa i no distribuïts entre els socis.

El dividend és la proporció del benefici repartit que pertoca al propietari d'una acció.

L'acció és el títol que representa la propietat d'una part proporcional d'una societat anònima.

2) Fonts de finançament externes. Són aportacions fetes des de fora de l'empresa:

- Aportacions dels propietaris. Constitució i ampliació de capital. Són els fons aportats pels socis o propietaris de l'empresa.
- Subvencions. Són aportacions a fons perdut -és a dir, no hi ha obligació de tornar-les- fetes per ens aliens a l'empresa com les administracions públiques o la Unió Europea.
- Crèdits i préstecs. Són diners cedits, normalment per caixes o bancs, pels quals es paga un interès i hi ha l'obligació de tornar-los.
- Emprèstits d'obligacions. Són préstecs d'un import molt gran que s'han dividit en petites parts per poder arribar als petits accionistes.
- Lísing. És el lloguer de béns amb l'opció d'adquirir-ne la propietat quan s'acaba el contracte pagant una quantitat denominada **opció de compra**.
- Descompte comercial. És l'avançament dels diners dels cobraments ajornats fet per bancs o caixes a canvi de comissions i interessos.

- Crèdits de proveïdors. Són l'ajornament dels pagaments als proveïdors.
- Facturatge o *factoring*. És la cessió de les factures a cobrar d'una empresa a una altra perquè en gestioni el cobrament; aquesta avança els diners a aquella.
- Hisenda pública creditora. Són els ajornaments de pagaments a la Hisenda pública.

Les reserves

Quan l'empresa té beneficis, pot decidir no repartir-ne una part. D'aquesta manera pot tenir finançament sense deure diners a terceres persones.

Les **reserves** són beneficis que l'empresa no reparteix entre els propietaris i es queden en l'empresa com a finançament.

Tipus de reserves:

- Reserva legal. La llei obliga a transformar part dels beneficis en reserves d'aquest tipus quan no s'arriba a un mínim.
- Reserva estatutària. Els estatuts de la societat poden obligar a destinar part dels beneficis a reserves.
- Reserva voluntària. Reserva que constitueix lliurement l'empresa.

Les reserves es poden destinar al següent:

- Transformar-se en capital.
- Compensar pèrdues.
- Repartir-se entre els socis.

El capital

Els socis de les empreses aporten diners i béns per a la creació, posada en marxa i funcionament de l'empresa.

El **capital** representa l'aportació dels socis, bàsicament en diners, a l'empresa per finançar-ne la constitució i el funcionament. Són els fons aportats pels propietaris de l'empresa i que formen part dels fons propis o no exigibles d'aquesta.

Les aportacions dels socis poden ser:

- Aportacions en diners.

Beneficis

Una societat pot decidir repartir els beneficis, no repartir-los o repartir-ne una part.

Els estatuts són les regles de funcionament de què es doten les societats.

Repartiment de beneficis

La junta general d'accionistes decideix cada any sobre el repartiment de beneficis.

- Aportacions no dineràries, és a dir, en qualsevol altre tipus de bé que no siguin diners.

Segons el tipus d'empresa, el capital es pot classificar en:

- Capital. Conjunt d'aportacions del propietari d'una empresa individual.
- Capital social. Valor nominal de les aportacions dels socis d'una societat mercantil.

Junta general d'accionistes

Reunió dels accionistes d'una societat anònima per a la presa de decisions sobre la marxa de l'empresa.

El capital social d'una societat anònima està format per accions. L'**acció** és la part proporcional del capital social. El posseïdor d'una o més accions té els drets inherents a ser soci.

Drets dels socis d'una societat anònima:

Drets dels accionistes

La majoria dels drets dels accionistes són proporcionals al nombre d'accions de què són propietaris. Exemple: el dret de vot.

- Dret a participar en el repartiment dels beneficis socials -és a dir, en els dividendes actius en el patrimoni resultant de la liquidació d'acord amb la seva participació en la societat. També es pot acordar no repartir els beneficis i acumular-los en forma de reserves.
- Dret preferent de subscripció en l'emissió de noves accions. En les ampliacions de capital, els accionistes tenen preferència a l'hora d'adquirir noves accions.
- Dret d'assistència i vot de les juntes. També hi ha la possibilitat d'accions sense dret de vot. El dret d'assistència està condicionat a un nombre mínim d'accions. En aquest cas hi ha la possibilitat de sindicació, és a dir, d'unir-se diversos accionistes per arribar al mínim exigít.
- Dret a impugnar els acords socials, en cas que siguin contraris a la llei o als estatuts de la societat.
- Dret d'informació sobre els assumptes per tractar en la junta d'accionistes per poder emetre el vot.

Els socis poden fer les aportacions en el moment de constituir-se la societat o en qualsevol moment posterior que creguin adequat per a la marxa de l'empresa. Quan es fa una ampliació de capital, els socis tenen preferència a l'hora d'adquirir noves accions.

Subvencions

Les administracions públiques aporten finançament a les empreses per fomentar determinats tipus d'empresa, fomentar el creixement econòmic i fomentar determinats hàbits com el respecte al medi ambient.

Les **subvencions** són aportacions, normalment d'administracions públiques, que són no reintegrables.

Les administracions públiques donen subvencions per fomentar l'aplicació de les noves tecnologies, el respecte al medi ambient, l'adquisició de maquinària, la contractació de treballadors, el sosteniment d'empreses, etc.

Aquestes aportacions són a fons perdut, per la qual cosa l'empresa no les ha de tornar.

Les subvencions poden ser:

- Subvencions en capital. Són les destinades a la compra d'actiu fix com edificis, maquinària, equips informàtics, programes informàtics, etc.
- Subvencions a l'explotació. Són les destinades al finançament del cicle d'explotació de l'empresa com compra de matèries primeres o contractació de mà d'obra.

L'Estat dona altres tipus d'ajuda que no són subvencions, com ara:

- Exempcions d'impostos i tributs.
- Préstecs a un tipus d'interès baix.
- Bonificacions en les quotes empresarials de la Seguretat Social.
- Cessió d'immobles o terrenys a títol gratuït o en condicions molt favorables.

Préstec

Demandar diners a un intermediari financer, caixa o banc, i pactar com tornar-los i quins interessos pagar és una de les operacions financeres més comunes a l'empresa.

Intermediari financer

Agent econòmic que rep diners de particulars a un tipus d'interès i els deixa a altres particulars a un tipus d'interès superior.

El **préstec** és una operació per la qual es lliura al prestatari o beneficiari una quantitat de diners, i el beneficiari té l'obligació, al cap d'un termini establert, de restituir aquesta quantitat (principal del préstec), més els interessos reportats.

Els elements més importants del préstec són:

- Prestador: qui lliura la quantitat de diners i té dret a la seva devolució més els interessos. Sol ser una entitat financera, sia caixa o banc.
- Prestatari: qui rep la suma de diners i té l'obligació de tornar-los amb els interessos corresponents.
- Principal: suma de diners que és objecte de lliurament.
- Interessos: quantitat que resulta d'aplicar un determinat tipus d'interès al principal.

Bé moble

Bé que es pot moure sense afectar-ne la funcionalitat.
Exemple: un ordinador.

El prestador pot demanar al prestatari garanties de la devolució del principal i del pagament dels interessos. Els principals tipus de garanties són:

- **Personal:** és la garantia lligada a la solvència moral i material de la persona.
- **Real:** quan un determinat bé garanteix la devolució del préstec i el pagament dels interessos; quan la garantia és un bé moble la figura jurídica és la penyora i quan la garantia és un bé immoble, és la hipoteca. Si el deutor no compleix amb les seves obligacions, el prestador té dret a vendre el bé per poder cobrar els seus drets.
- **Aval:** és la persona aliena al deutor que respon de la seva solvència i es compromet a pagar els deutes en cas que no ho faci el prestatari.

Bé immoble

Bé que és impossible de moure o, si es mou, en perd la funcionalitat. Exemples: un terreny, una casa.

Hi ha diferents formes d'amortitzar el préstec i pagar els interessos:

- Pagament del principal i els interessos en finalitzar el préstec.
- Pagament del principal en finalitzar el préstec i periòdicament els interessos.
- Pagament d'una quota constant que inclou una part destinada a la devolució parcial del principal i una altra part destinada a pagar els interessos meritats.

Avantatges del préstec:

- L'empresa pot disposar de fons a mitjà i llarg termini per dur a terme inversions en actius fixos que permetin generar un rendiment superior al cost efectiu del préstec.
- Totes les despeses, interessos i impostos originats pel préstec tenen la consideració de despesa fiscalment deduïble per l'empresa.

Passiu

Deutes de l'empresa.

Inconvenients del préstec:

- El préstec augmenta el nivell d'endeutament (passiu) de la societat i debilita la seva posició financera.
- L'empresa ha de pagar les quotes periòdiques, que inclouen la part d'amortització i la d'interessos pel total de l'import pendent de retornar, encara que l'empresa no utilitzi immediatament la totalitat dels fons prestats.

Crèdit

Aquest és un bon instrument per a necessitats de finançament puntuals. Les empreses que tenen necessitats de tresoreria per desfasaments temporals entre els pagaments i els cobraments l'utilitzen.

La tresoreria és la disponibilitat de diners a la caixa i en els comptes oberts en entitats financeres.

El **crèdit** és una operació financera que consisteix en el fet que una entitat financera atorga a l'empresa el dret a endeutar-se fins a una determinada quantitat i durant un període de temps fixat. D'aquesta manera, l'entitat posa a disposició de l'empresa certa quantitat de diners, de la qual podrà disposar fins a un cert límit, i aquesta només pagarà els interessos per les quanties efectivament disposades i no per la totalitat del crèdit concedit.

En la taula 2.10 trobareu les diferències entre crèdit i préstec.

TAULA 2.10. Diferències entre crèdit i préstec

Préstec	Crèdit
Es dona una quantitat fixa de diners, a retornar en una data també fixada per endavant.	Es posen a disposició del prestatari fons fins al límit concedit i per un temps determinat. El prestatari pot anar prenent diners a mesura que els vagi necessitant.
Té venciment en una data pactada.	Es pot renovar una vegada ha vençut.
Els interessos es paguen en funció del capital pendent d'amortització en cada moment.	Els interessos es paguen segons les quantitats realment disposades.
Devolució segons un quadre d'amortització fixat en el contracte.	Devolució successiva fins a amortitzar el total disposat.
El compte corrent associat només admet imposicions.	El compte corrent associat admet saldos creditors i deutors.
Només té obligacions el prestatari.	Les dues parts tenen obligacions.
Finalitat: adquisicions d'immobilitzat, necessitats fixes de capital, inversions a llarg termini o permanents.	Finalitat: necessitats variables de fons (cicle productiu o de tresoreria).

Les empreses utilitzen el crèdit per solucionar els problemes puntuals de tresoreria quan tenen deutes per pagar i cobraments pendents. O dit amb altres paraules, per fer front a les situacions de desequilibri de tresoreria en el curt termini.

El desequilibri de tresoreria són les situacions en les quals l'empresa no té diners per pagar els seus deutes.

Avantatges del crèdit:

- La flexibilitat, ja que s'adequa perfectament a les necessitats de fons de l'empresa. A diferència dels préstecs, l'empresa només ha de pagar els interessos de la quantitat utilitzada en cada moment.
- Arribat el venciment de la pòlissa, hi ha la possibilitat de renovar-la.

Inconvenients del crèdit:

- El pagament d'interès per la part del crèdit no utilitzada és una despesa en moments d'utilització baixa del crèdit.
- La necessitat de controlar la disposició del crèdit per evitar que l'empresa s'excedeixi del total disponible.

Lísing

Les empreses utilitzen cada vegada més aquest sistema de finançament de les adquisicions dels seus béns de caràcter durador com màquines, elements de transport, ordinadors, immobles, etc.

L'opció de compra és la quota que es paga al final del contracte de lísing i que dóna la propietat del bé.

El **lísing** és una operació financera per la qual una empresa (societat lísing) adquireix a un proveïdor un determinat bé, que cedeix a una altra empresa que l'utilitza a canvi del pagament d'una quota d'arrendament. L'empresa que utilitza el bé quan acaba el contracte té la possibilitat de convertir-se en propietària del bé si paga una quota extra (opció de compra).

Avantatges del lísing:

- És un instrument eficaç i flexible per a l'obtenció de finançament destinat a l'adquisició de béns que es destinin al desenvolupament d'una activitat econòmica, ja que permet finançar el 100% de les inversions realitzades.
- Té un règim fiscal especial que permet deduir pràcticament la totalitat de les quotes d'arrendament financer meritedes.

Inconvenients del lísing:

- El pagament d'interessos que s'ha de suportar i que no es donaria en cas que es comprés el bé al comptat.
- Els tipus d'interès acostumen a estar per sobre dels que s'apliquen als préstecs hipotecaris.
- La duració del contracte d'arrendament financer és irrevocable.

Tipus de lísing:

- Lísing operatiu. Contracte la finalitat principal del qual no és obtenir finançament per a l'adquisició del bé per part de l'arrendatari, sinó exclusivament la cessió de l'ús del bé durant un període de temps determinat.
- Lísing financer. Contracte pel qual l'arrendador s'obliga a cedir l'ús d'un bé de la seva propietat a l'arrendatari a canvi d'una renda periòdica, incorporant una opció de compra que l'arrendatari podrà exercir al final del període de vigència del contracte.
- Lísing mobiliari. L'objecte del contracte són béns mobles (maquinària, vehicles, material informàtic, equips mèdics, etc.).
- Lísing immobiliari. Finançament d'immobles acabats, nous, utilitzats o en construcció, destinats a usos empresarials, com ara naus industrials, locals comercials, oficines, centres logístics, hotels, etc.

L'arrendador és el propietari que cedeix l'ús d'un bé a canvi d'una quota d'arrendament.

- **Líasing normal.** El proveïdor, l'empresa de líasing i l'arrendatari són persones diferents.
- **Lease-back.** L'empresa ven a l'entitat financera uns actius patrimonials, habitualment solars i edificis, i tot seguit els lloga mitjançant un contracte de líasing, és a dir, incorporant una opció de compra.

L'arrendatari és qui usa un bé cedit per un arrendador a canvi del pagament d'una quota d'arrendament.

Rènting

Moltes vegades el fet de llogar un bé amb el manteniment, les assegurances i serveis similars inclosos és una bona opció.

El **rènting** es dona quan l'empresa lloga a una entitat de rènting un bé durant un període de temps prefixat, amb la particularitat que el lloguer (quota de rènting) inclou el manteniment i les reparacions del bé durant el termini de l'operació, així com altres despeses relacionades amb la seva utilització, com ara assegurances o impostos.

És una operació que no té la finalitat que el bé passi a ser propietat de l'empresa al venciment del lloguer, ja que en finalitzar el contracte de rènting l'empresa haurà de retornar el bé, encara que el contracte es pot prorrogar.

En la taula 2.11, veureu les diferències entre rènting i líasing.

TAULA 2.11. Diferències entre rènting i líasing

Rènting	Líasing financer
L'arrendador es fa càrrec de totes les despeses de manteniment del bé.	L'arrendatari queda obligat a conservar el bé i a assumir les despeses de manteniment.
El contracte no pot incorporar l'opció de compra del bé al venciment.	Sempre incorpora una opció de compra en finalitzar el contracte.
L'arrendador (el propietari que cedeix l'ús del bé) suporta tot el risc de la inversió.	El contracte és irrevocable.
Excepte en alguns casos, es comptabilitza com un arrendament ordinari: totes les quotes meritades constitueixen despesa de l'exercici.	L'arrendatari (qui utilitza el bé) suporta el risc sobre el bé objecte de la inversió.
Totes les quotes meritades durant l'exercici són fiscalment deduïbles.	Es comptabilitza reconeixent en el passiu un deute i en l'actiu un immobilitzat immaterial i uns interessos diferits.

El rènting de cotxes creix a un ritme de l'11% anual.

L'actiu és el conjunt de béns i drets propietat de l'empresa.

L'immobilitzat és la part de l'actiu que representa els béns que tenen una permanència llarga a l'empresa.

Avantatges del rènting:

- L'empresa pot disposar dels béns sense necessitat d'utilitzar fons propis o finançament aliè per a la seva adquisició.
- La uniformitat dels pagaments en el temps. La utilització del rènting permet convertir un cost variable i incert (avaries, manteniments, augment de les tarifes d'assegurances, impostos, etc.) en un cost fix i constant, integrat dins la quota mensual de rènting.

- La possibilitat de contractar un bé substitutiu durant el temps que durin les reparacions del bé objecte del contracte.
- Un ritme més elevat de renovació dels béns que utilitza l'empresa. En finalitzar el contracte original, l'empresa pot contractar un altre rènting amb els models i tecnologies més actuals, sense els problemes que presenta la revenda de béns obsolets.
- L'import de les quotes és íntegrament deduïble als efectes de l'impost sobre societats.

Inconvenients del rènting:

- No és una compra, l'empresa no adquireix la propietat del bé.
- L'empresa ha de lliurar una fiança com a garantia dels possibles danys que pugui patir el bé.
- Hi ha uns límits d'utilització del bé que, en cas que l'empresa els superi, poden representar un cost addicional. Per exemple, els cotxes tenen un límit de quilòmetres per sobre dels quals cal pagar quotes extres.
- L'obligatorietat de fer el manteniment, la reparació i la conservació del bé en les empreses (tallers oficials, concessionaris, etc.) designades per l'entitat de rènting.

Obligacions de la societat rènting:

- Lliurar els béns objecte del contracte.
- Posar en funcionament els béns en els locals de l'empresa arrendatària.
- Mantenir en perfecte estat de funcionament els béns i sotmetre'ls a les revisions periòdiques necessàries.

Obligacions de l'empresa arrendatària:

- Pagar les quotes pactades com a preu de l'arrendament.
- Lliurar una determinada quantitat de diners en concepte de garantia del compliment de les obligacions concretes.
- No destinar els béns a un ús diferent de l'especificat.
- No cedir a tercers la utilització del bé sense l'autorització prèvia per escrit de l'arrendador.
- Tenir cura del bé sense abusar del seu ús.
- Comunicar a l'arrendador qualsevol deficiència en el funcionament del bé i no efectuar reparacions pel seu compte.
- Facilitar la inspecció i comprovació de l'ús per part de la societat de rènting.

La societat arrendatària és l'empresa que usa el bé cedit per la societat rènting.

La societat rènting és l'empresa propietària del bé cedit en un contracte de rènting.

Tipus de rënting:

- Béns immobles, com per exemple, oficines, naus industrials, magatzems, etc.
- Béns mobles tangibles, com per exemple, vehicles, ordinadors, equips de telefonia i equipaments d'oficina i maquinària.
- Béns mobles intangibles, com per exemple, programari informàtic, llicències o patents.

Facturatge

El facturatge és una bona opció per a les empreses que no volen gestionar el cobrament als seus clients i no volen esperar al venciment de les factures per cobrar.

El **facturatge** és l'operació per la qual l'empresa cedeix el cobrament de les factures dels clients a una societat denominada *factor*. Aquesta societat fa bestretes a l'empresa per l'import de les factures cedides.

Hi ha dos tipus de facturatge segons qui assumeixi els riscos de l'impagament de les factures:

- Facturatge amb recurs: la cessió porta implícita una venda del crèdit condicionada a la bona fi de l'operació. Això vol dir que si al venciment el deutor no paga, l'entitat de facturatge tornarà el rebut a l'empresa i li cobrarà el nominal. La mecànica és similar a la del descompte bancari.
- Facturatge sense recurs: es tracta d'una venda pura i simple del crèdit, en la qual l'entitat de facturatge assumeix tot el risc d'insolvència del deutor contra qui haurà d'actuar judicialment si aquest no paga al seu venciment, sense cap mena de responsabilitat cap a l'empresa.

Els serveis que ofereix una empresa de facturatge són:

- Anàlisi de la solvència dels deutors.
- Gestió del cobrament de les factures cedides, respectant els mitjans de pagament que l'empresa hagi acordat amb el comprador.
- Comptabilització i, si escau, reclamació judicial.
- Opció de preveure la cobertura del risc d'insolvència dels deutors.
- Possibilitat d'obtenir anticipadament l'import dels crèdits cedits.

La solvència és la capacitat del deutor de pagar els deutes.

Avantatges del facturatge:

- Reducció dels costos de gestió i control de clients, ja que és l'entitat de facturatge la que s'encarrega de la gestió del cobrament i de les reclamacions d'impagats.
- Simplificació d'estructura de l'empresa, perquè no necessita un departament de cobrament.
- La liquiditat és l'existència de diners en la tresoreria de l'empresa.
- Millora de la liquiditat de l'empresa.
- Millora del flux de caixa, ja que permet passar comptes de realitzable a disponible.
- En el cas d'un facturatge sense recurs, el client té la cobertura del risc d'insolvència del deutor.
- Més fiabilitat dels pressupostos de tresoreria en no tenir risc d'insolvència.

Reducció dels costos derivats de la sol·licitud d'informes comercials.

El pressupost de tresoreria és el document que recull la previsió de cobraments i pagaments d'una empresa.

Inconvenients del facturatge:

- El cost elevat que té, en comparació amb d'altres instruments financers o de gestió de cobrament. El tipus d'interès aplicat és més elevat que el del descompte comercial o el d'una pòlissa de crèdit.
- Només es pot accedir a deutors que ofereixin suficients garanties de cobrament. El factor pot no acceptar algun dels crèdits cedits o exigir que el facturatge sigui *amb recurs*.
- L'entitat de facturatge pot impugnar la cobertura de risc en cas que hi hagi reclamacions de tipus comercial.
- Falta de confidencialitat dels clients d'una empresa, atès que l'empresa ha de lliurar una llista de clients al factor.

Descompte comercial

El descompte comercial és la modalitat de finançament del circulat tradicionalment utilitzada per les empreses per anticipar el cobrament de les seves vendes a crèdit (vendes amb cobrament ajornat).

Una venda a crèdit incorpora un dret de cobrament d'un import determinat en el futur per al venedor, representat per un rebut o una lletra de canvi.

El venciment d'un crèdit és la data en la qual es té dret a cobrar una quantitat de diners.

La figura del **descompte** consisteix que en una data prèvia al venciment del crèdit, l'empresa cedeix a una entitat financera el seu dret de cobrament i n'obté l'import del crèdit minorat pels interessos corresponents al termini del finançament i les comissions i despeses aplicables.

La lletra de canvi és el document més emprat en el descompte bancari, encara que també s'utilitzen altres documents, tant canviaris com no canviaris.

Avantatges del descompte comercial:

- Facilitat d'ús. Una vegada formalitzat el contracte de descompte amb l'entitat bancària, només cal presentar-ne a l'entitat financera una relació perquè de manera pràcticament immediata el banc aboni a l'empresa l'import nominal dels efectes descomptats menys els interessos i les despeses.
- L'entitat financera s'encarregarà de la gestió de cobrament de cada efecte, de manera que elimina la càrrega administrativa de reclamar el cobrament al seu venciment.

Inconvenients del descompte comercial:

- El descompte bancari és un instrument car, perquè els tipus d'interès aplicats són alts.
- Els interessos es dedueixen de l'import nominal que l'empresa porta a descomptar.
- Si els drets de cobrament s'instrumenten en lletres de canvi i pagarés, s'haurà de pagar l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentals (timbrat de l'efecte).
- L'entitat financera considera l'operació "condicionada a la bona fi". Això vol dir que si al venciment el deutor no paga, l'entitat abonarà a l'empresa l'import nominal de l'efecte més les comissions i despeses que ocasioni l'impagament.
- L'entitat financera es reserva el dret de no descomptar aquells efectes d'una remesa que consideri que poden resultar impagats.

En cas d'impagament d'un efecte comercial que ha de pagar el deutor, respon l'empresa que ha descomptat.

Crèdits de proveïdors i altres deutes a curt termini

Aquesta és la manera més econòmica que té l'empresa per aconseguir finançament. És adequada per a l'adquisició de béns amb una vida curta a l'empresa i d'existències i serveis com ara matèries primeres, comunicacions, assegurances, etc.

Considerem **crèdits dels proveïdors** els ajornaments que concedeixen aquests a l'empresa en els pagaments dels seus drets de cobrament; normalment són a 30 dies.

Aquest ajornament té moltes vegades un cost financer implícit per la noaplicació d'un descompte per pagament immediat. L'avantatge principal d'aquest tipus de finançament és la seva "espontaneïtat": es concedeix de manera ràpida, àgil i

sense tràmits. Tanmateix, si es paga al comptat, el cost financer implícit per la no-aplicació d'un descompte per pagament immediat fa que aquest finançament resulti car.

**Descompte per pagament
immediat**

Descompte que fa el venedor al comprador per pagar al comptat en el moment de la venda o en una data propera a aquesta.

Gestió empresarial i fiscalitat

Manuel Martínez Jiménez i Maria Teresa Montoliu Monfort

Empresa i iniciativa emprendedora

Índex

Introducció	5
Resultats d'aprenentatge	7
1 Gestió empresarial	9
1.1 Comptabilitat	9
1.1.1 Masses patrimonials	9
1.1.2 Usuaris de la comptabilitat	12
1.2 Anàlisi patrimonial i econòmica de l'empresa mitjançant els comptes anuals	12
1.2.1 Els comptes anuals. Comptes del Pla general de comptabilitat	13
1.2.2 Anàlisi patrimonial	14
1.2.3 Anàlisi economicofinancera	19
1.3 Pressupost de tresoreria	23
2 Fiscalitat i documentació bàsica	27
2.1 Els documents mercantils	27
2.1.1 La comanda	28
2.1.2 L'albarà	30
2.1.3 La factura	32
2.1.4 El rebut	34
2.1.5 La lletra de canvi	35
2.1.6 El xec	37
2.1.7 El pagaré	38
2.2 Les obligacions fiscals	40
2.2.1 Els impostos	40
2.3 La fiscalitat directa de les empreses	40
2.3.1 L'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF)	40
2.3.2 L'impost sobre societats	42
2.3.3 L'impost sobre successions i donacions	47
2.4 Estudi dels impostos indirectes i dels tributs municipals en les empreses	48
2.4.1 L'impost sobre el valor afegit (IVA)	48
2.4.2 L'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats	54
2.4.3 Els impostos especials	57
2.4.4 Els impostos municipals	58
2.4.5 L'impost sobre activitats econòmiques (IAE)	58

Introducció

L'empresa és una unitat econòmica que organitza la producció de béns i serveis. És una unitat bàsica de producció que contracta la compra de factors de producció per a l'elaboració dels seus productes i que ven els seus béns i serveis. Això fa que es relacioni amb els diferents agents econòmics en el mercat de factors, en el mercat de compravenda de béns i serveis produïts. També es relaciona amb diferents estaments de l'Administració pública com la Hisenda pública, la Seguretat Social i els ajuntaments, entre d'altres. Els documents mercantils reflecteixen els diferents tipus de relacions de l'empresa amb els seus proveïdors i clients. L'empresa està obligada a pagar impostos i a col·laborar amb la Hisenda pública.

En la unitat "Gestió empresarial i fiscalitat" treballarem els principals documents mercantils i fiscals que utilitza l'empresa en la seva relació amb els diferents agents econòmics. Tant aquells documents que tenen a veure amb la comptabilitat a l'empresa, com els documents relacionats amb l'activitat de gestió i els comercials de compravenda.

També introduïm els conceptes bàsics de la comptabilitat financera, com ara el registre de les transaccions mercantils en els llibres de comptabilitat i la presentació dels comptes anuals i l'anàlisi econòmica i financera d'aquests comptes anuals.

L'empresa i els agents econòmics que interactuen amb l'empresa, com ara clients, proveïdors, la Hisenda pública, la Seguretat Social, els bancs i d'altres, necessiten un sistema d'informació útil per a la presa de decisions. La comptabilitat és una eina perquè aquests agents prenguin les decisions d'una manera racional. La informació bàsica que necessiten els usuaris de la informació comptable es refereix a la situació patrimonial, econòmica i financera.

En aquesta unitat didàctica es pretén oferir un coneixement de la gestió empresarial, i també que obtingueu un coneixement general, però alhora concret, de la importància i la transcendència que tenen els tributs en la vida d'una empresa i de la societat en general.

Al principi és possible que trobeu alguns problemes pel que fa a termes que no heu sentit mai, o dels quals, tot i haver-los sentit, no sabeu el significat amb precisió. És molt important que domineu el significat d'aquests termes abans d'afrontar l'estudi en particular dels diferents impostos.

Resultats d'aprenentatge

En acabar la unitat, heu de ser capaços del següent:

1. Realitza activitats per a la constitució i posada en marxa d'una microempresa, seleccionant-ne la forma jurídica i identificant-ne les obligacions legals associades.
2. Realitza activitats de gestió administrativa i financera d'una microempresa, identificant-ne les obligacions comptables i fiscals principals i coneixent-ne la documentació.

1. Gestió empresarial

El conjunt de mitjans que necessita una persona física o jurídica per desenvolupar una activitat empresarial és el que anomenarem, genèricament **patrimoni**.

Patrimoni és el conjunt de béns, drets i obligacions, quantificables, que pertanyen a una persona física o jurídica.

Els **béns** són tot allò que serveix per satisfer una necessitat o per desenvolupar una activitat.

Els **drets** són el conjunt de crèdits a favor de la persona física o jurídica titular de l'empresa.

Les **obligacions** estan formades pel conjunt de deutes que l'empresa ha contret amb terceres persones.

Patrimoni net = béns + drets - obligacions

1.1 Comptabilitat

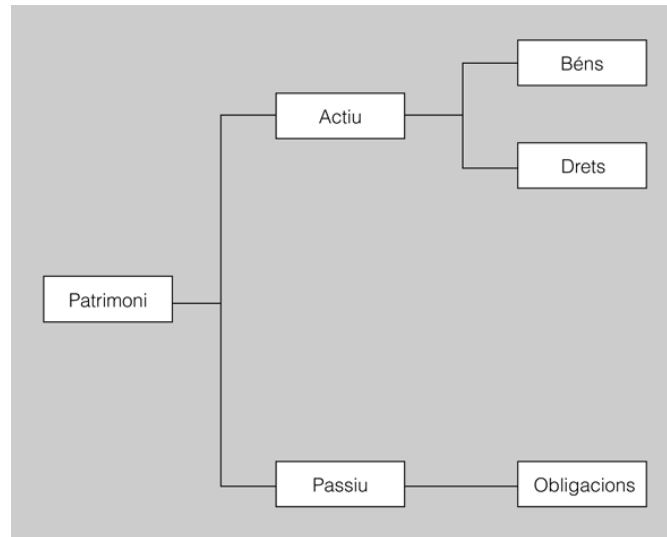
La **comptabilitat** és la ciència que estudia el patrimoni empresarial tant de forma estàtica (en un moment determinat del temps) com de forma dinàmica (estudi de les variacions al llarg del temps).

1.1.1 Masses patrimonials

La **massa patrimonial** és el conjunt d'elements patrimonials que són homogenis, és a dir, que tenen la mateixa significació econòmica o financera.

Com es mostra en la figura 1.1, en comptabilitat els béns i els drets de cobrament s'agrupen sota la denominació d'**actiu**, mentre que les obligacions constitueixen el **passiu exigible**.

FIGURA 1.1. Composició del patrimoni empresarial

L'equació fonamental de la comptabilitat és:
 Total actiu = total passiu
 Passiu total = patrimoni net + passiu exigible

El patrimoni net habitualment s'anomena *net patrimonial* o simplement *net*.

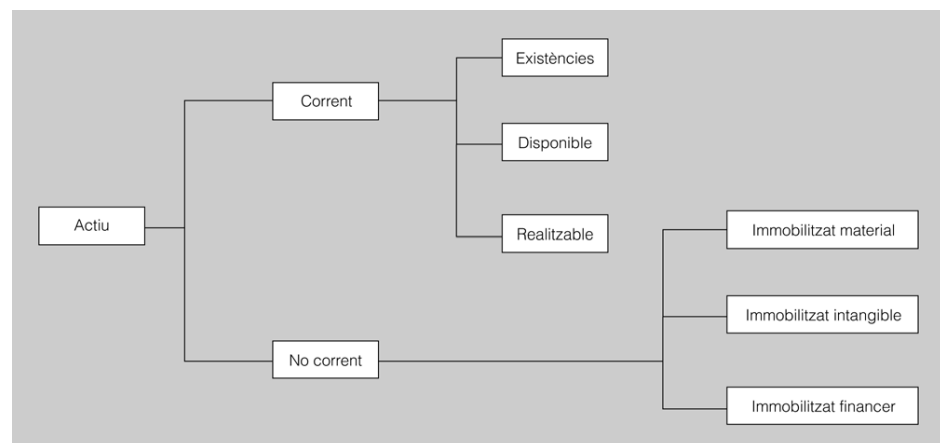
Actiu

Les empreses necessiten...

... tenir existències al magatzem que satisfan les seves necessitats organitzatives i econòmiques. Les seves principals funcions són: 1. Protegeixen l'empresa enfront de les variacions de preus. 2. Serveixen per aprofitar economies d'escala: si l'empresa compra quantitats elevades de productes, es pot beneficiar de reduccions de preus o costos. 3. Ajuden a organitzar la producció en empreses amb demanda estacional. Una empresa pot produir productes abans de necessitar-los i guardar-ne existències. 4. Proporcionen seguretat enfront de la incertesa del mercat.

L'actiu és el conjunt de béns tangibles i intangibles i drets que té una empresa i reflecteix les inversions o estructura econòmica de l'empresa. El passiu és l'origen dels fons o estructura financera de l'empresa (figura 1.2).

FIGURA 1.2. Composició de l'actiu

- **Actiu corrent.** L'actiu corrent comprendrà aquells elements que l'empresa espera vendre, consumir o realitzar en el transcurs del cycle normal d'explo-tació, aquells altres el venciment, alienació o realització dels quals s'espera que es produeixi en el termini d'un any, els classificats com a mantinguts per negociar. L'actiu corrent es divideix en:

- **Existències.** Actius propietat de l'empresa destinats a ser venuts sense transformació o bé transformats per l'empresa com ara mercaderies, matèries primeres, embalatges, envasos, material d'oficina o combustibles.
 - **Deutors comercials (Realitzable).** Drets de cobrament que es cobraran en un termini inferior a l'any com per exemple deutes de clients i deutors.
 - **Efectiu i altres actius (Disponible).** Diners a la caixa de l'empresa i en els saldos de comptes bancaris a curt termini.
- **Actiu no corrent.** Està compostat pels elements que possibiliten l'activitat productiva de l'empresa. Tenen caràcter de permanència. L'actiu no corrent es classifica en:
 - **Immobilitzat material.** Són el conjunt d'elements d'ús durador que no estan destinats a la venda ni a ser transformats en altres productes, sinó a ser utilitzats per desenvolupar la seva activitat. Per exemple: terrenys i béns naturals, construccions, elements de transport, mobiliari, etc.
 - **Immobilitzat intangible.** Són el conjunt d'elements intangibles constituïts pels drets susceptibles de valoració econòmica. Per exemple: patents, marques comercials, formes especials de fabricació, drets de traspàs, programes informàtics, etc.
 - **Immobilitzat financer.** Està format per les inversions permanents en altres empreses.

Existències

Són els béns que posseeix una empresa per vendre'ls en la realització de la seva activitat ordinària d'explotació, o bé transformar-los o per incorporar-los al procés productiu.

El magatzem és l'espai físic on es guarden les existències per garantir la fluïdesa del procés productiu.

Passiu

El passiu està format pel conjunt de recursos financers obtinguts per l'empresa per al desenvolupament de les seves funcions i reflecteix l'origen dels fons o estructura financera de l'empresa. El passiu es classifica en:

- **Passiu no corrent.** Deutes amb un venciment superior a l'any. Per exemple: deutes amb proveïdors d'immobilitzat a llarg termini, préstecs rebuts amb un termini de devolució superior a l'any.
- **Passiu corrent.** Deutes amb un venciment inferior a l'any. Per exemple: deutes amb proveïdors d'immobilitzat a curt termini, préstecs rebuts amb un termini inferior a l'any, deutes amb proveïdors d'existències, subministraments i serveis amb un venciment inferior a l'any, deutes amb la Seguretat Social i amb la Hisenda pública.
- **Net patrimonial.** Són els recursos propis que té l'empresa. El Net patrimonial inclou comptes com Romanent, Capital, Reserves...

1.1.2 Usuaris de la comptabilitat

Un dels objectius de la comptabilitat és proporcionar informació econòmica als diferents usuaris.

Els usuaris interessats a conèixer la comptabilitat i l'anàlisi patrimonial i econòmic d'una empresa poden ser de molt diversa índole com per exemple altres empreses, socis, treballadors o administradors de l'empresa, clients, bancs, proveïdors, administracions públiques o altres empreses competidores.

Els socis de l'empresa utilitzen aquesta anàlisi per conèixer la marxa de l'empresa, decidir la política de repartiment de beneficis, esbrinar si és adient invertir o desinvertir en l'empresa i en quina mesura.

Als administradors els ajuda a conèixer el grau d'assoliment dels objectius de l'empresa.

Als clients els serveix per saber la capacitat de l'empresa per complir els seus compromisos pel que fa al lliurament dels subministraments.

Als bancs i als proveïdors els pot fer decidir la conveniència o no de concedir crèdits a les empreses, i als inversors, la conveniència o no de fer inversions en l'empresa.

Desinvertir és retirar fons invertits en una empresa.

1.2 Anàlisi patrimonial i econòmica de l'empresa mitjançant els comptes anuals

Les empreses analitzen la seva situació patrimonial, financera i econòmica per conèixer-ne la viabilitat, detectar els problemes i cercar solucions.

Pel que fa als problemes, principalment tenen a veure amb el següent: una estructura financera inadequada i una rendibilitat insuficient. L'estructura financera està formada pels diferents recursos que utilitza l'empresa per a l'adquisició dels béns que empra en la seva activitat. Els problemes més habituals són la falta de fons per fer front als deutes a curt

termini, una relació inadequada entre els diferents tipus de finançament i una garantia escassa dels seus deutes. Respecte a la rendibilitat, els problemes poden ser la proporció escassa de beneficis respecte al volum de vendes i al volum de fons propis (aportacions dels socis).

Quan es fa l'anàlisi cal tenir en compte el següent:

- a) La marxa de l'economia en el seu conjunt.
- b) El tipus de mercat en què opera: grau de competència.

El patrimoni és el conjunt de béns, drets i obligacions d'una persona o empresa.

- c) La marxa de les empreses del sector.
- d) Els objectius que es proposa l'empresa.

1.2.1 Els comptes anuals. Comptes del Pla general de comptabilitat

Les empreses necessiten sistemes d'informació per prendre decisions de manera racional. Un d'aquests sistemes d'informació és la comptabilitat.

La **comptabilitat financera** és una branca de la comptabilitat que informa de la situació patrimonial, econòmica i financera de l'empresa.

Aquesta informació ha de ser fiable, rellevant, comparable i clara perquè sigui útil per avaluar els successos passats, presents i futurs. Aquests requisits s'aconsegueixen amb la normalització comptable, és a dir, donant unes normes que regulen la informació comptable. A Espanya la normalització comptable està recollida en el **Reial decret 1514/2007, de 16 novembre, pel qual s'aprova el Pla general de comptabilitat**.

Al tancament de l'exercici la comptabilitat financera presenta una informació síntesi de la situació financera, econòmica i patrimonial de l'empresa. Aquesta informació es denomina **comptes anuals**.

Segons el Pla general de comptabilitat, els comptes anuals són:

- **Balanç.** Informa de la situació patrimonial de l'empresa al tancament de l'exercici comptable.
- **Compte de pèrdues i guanys.** Informa del resultat obtingut durant un període i com s'ha originat.
- **Estat de canvis en el patrimoni net.** Informa de les variacions en el patrimoni net.
- **Estat de fluxos de tresoreria.** Informa de l'origen i utilització dels actius monetaris representatius d'efectiu i altres actius líquids equivalents.
- **Memòria.** Aquest compte completa, amplia i comenta la informació recollida en els altres comptes anuals.

El patrimoni net és la diferència entre els béns i drets i les obligacions d'una persona.

A l'hora de fer l'anàlisi patrimonial i econòmica, tindrem en compte el següent:

- a) Només utilitzarem els comptes de balanç i pèrdues i guanys.
- b) Adoptarem els models de balanç i comptes anuals que tradicionalment s'utilitzen per fer l'anàlisi.

1.2.2 Anàlisi patrimonial

L'empresari ha de mantenir l'equilibri entre el que li mana el cor i el que li mana el seny.

L'**anàlisi patrimonial** té com a objectiu general l'estudi de l'estructura dels béns, drets, obligacions i net patrimonial de l'empresa. El compte anual que recull aquesta informació és el balanç. Segons el dret, el patrimoni és el conjunt de béns, drets i obligacions d'una persona.

Per fer l'anàlisi patrimonial, tradicionalment s'ha utilitzat el model de balanç que es mostra en la figura 1.3.

FIGURA 1.3. Model de balanç

ACTIU	PASSIU
Actiu no corrent	Net patrimonial
material	
intangible	Passiu no corrent
financer	
Actiu corrent	Passiu corrent
existències	
deutors comercials <small>(realitzable)</small>	
efectiu i altres actius <small>(disponible)</small>	
TOTAL ACTIU	TOTAL PASSIU

Els béns tangibles són els béns que es poden tocar.
Exemple: una cadira.

Els béns intangibles són béns que no es poden tocar, però són susceptibles de valoració econòmica.

Exemple d'anàlisi patrimonial

Una empresa presenta els saldos de patrimoni següents:

TAULA 1.1.

Construccions	19.000
Elements de transport	7.000
Mobiliari	2.000
Equips processos informació (ordinadors)	482
Aplicacions informàtiques (programes)	70
Capital	10.000
Reserves	3.235
Resultat exercici	3.662
Existències	2.300
Clients	1.700

Proveïdors immobilitzat a llarg termini	7.045
Deutes entitats crèdits a llarg termini	6.853
Deutes entitats crèdit a curt termini	2.000
Caixa	390
Bancs	1.000
Proveïdors	1.147

La presentació segons el model tradicional de balanç és el següent:

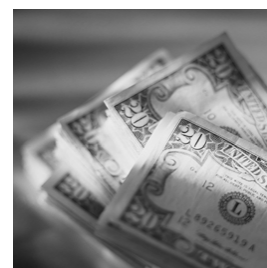
TAULA 1.2.

ACTIU NO CORRENT	28.552	NET PATRIMONIAL	16.897
Material	28.482	Capital	10.000
Construccions	19.000	Reserves	3.235
Elements de transport	7.000	Resultat exercici	3.662
Mobiliari	2.000		
Equip processos informació	482		
Intangible	70	PASSIU NO CORRENT	13.898
Aplicacions informàtiques	70	Proveïdors immobilitzats a llarg termini	7.045
ACTIU CORRENT	5.390	Deutes entitats crèdit a llarg termini	6.853
Existències	2.300	PASSIU CORRENT	3.147
Deutors comercials (Realitzable)	1.700	Deutes entitats crèdit a CT	2.000
Clients	1.700	Proveïdors	1.147
Efectiu i altres actius (Disponible)	1.390		
Caixa	390		
Bancs	1.000		
TOTAL ACTIU	33.942	TOTAL PASSIU	33.942

Finalitat de l'anàlisi patrimonial

La finalitat de l'anàlisi patrimonial és saber el següent:

- Si l'empresa pot pagar els seus deutes a curt termini que es recullen en el passiu corrent amb els recursos monetaris generats per l'actiu corrent. Els diners que s'han de pagar a curt termini es generen a curt termini. Una empresa que té un valor superior dels pagaments que els cobraments a curt termini tindria problemes.

És molt important que les empreses generin diners per poder pagar els seus deutes.

- Si l'empresa és solvent. Té suficients béns en l'actiu per garantir els deutes. Una empresa pot tenir problemes per pagar els seus deutes, però pot tenir béns suficients per respondre.
- Si la proporció entre les aportacions dels socis i els deutes és l'adient.
- Si la proporcionalitat entre deutes a curt termini i deutes a llarg termini és adient. Una empresa que té més deutes a curt termini que a llarg termini té un deute mal estructurat en el temps.

La solvència és l'existència de béns que garanteixen el pagament d'un deute.

Instruments d'anàlisi patrimonial

Estructura dels recursos que té l'empresa per finançar les seves inversions. Està representada en el passiu del balanç.

Si s'utilitzen diferències i les proporcions entre les diferents masses patrimonials es poden analitzar els balanços per esbrinar les qüestions anteriors. Els diferents instruments són:

1) El fons de maniobra ens dona informació sobre el grau d'adequació de l'estructura financera i les inversions fetes per l'empresa, ja que ens informa de la capacitat que té el passiu fix per finançar íntegrament l'actiu no corrent o immobilitzat (o fix) o, alternativament, de la capacitat que té l'actiu corrent per fer front a tots els deutes a curt termini de l'empresa.

Formes de calcular:

Actiu corrent (AC) - passiu corrent (PC)

Passiu no corrent (PNC) + Net patrimonial(Net)- actiu no corrent (ANC)

Quan $FM > 0$, l'empresa està equilibrada financerament.

Situacions del fons de maniobra:

a) Situació normal: fons de maniobra positiu (figura 1.4).

FIGURA 1.4. Fons de maniobra positiu

Actiu no corrent	Patrimoni net
Fons de maniobra (FM+)	Passiu no corrent
Actiu corrent	Passiu corrent

L'empresa està equilibrada financerament, té capacitat per tornar els deutes a curt termini amb la tresoreria i el cobrament que tindrà a curt termini.

b) Fons de maniobra negatiu: possible concurs de creditors (figura 1.5).

FIGURA 1.5. Fons de maniobra negatiu

Actiu no corrent	Patrimoni net
	Passiu no corrent
----- Fons de maniobra (FM-)	
Actiu corrent	Passiu corrent

L'empresa haurà de tornar a curt termini més diners que els que pot tornar en el mateix període, situació que es defineix com a suspensió de pagaments. Aquesta situació suposa la impossibilitat de tornar els deutes a curt termini.

c) Situació de fallida. L'empresa no pot fer front als seus deutes, fins i tot encara que vengui tots els béns que formen el seu actiu. El seu passiu exigible (deutes a llarg i curt termini) és superior al valor del seu actiu.

Suspensió de pagaments o concurs de creditors

Incapacitat de pagar els deutes amb la tresoreria fins i tot amb una situació patrimonial solvent.

Si recollim el balanç de l'exemple anterior:

Fons de maniobra = actiu corrent - passiu corrent

Fons de maniobra = 5.390 - 3.147 = 2243

Fons de maniobra = passiu no corrent + net patrimonial - actiu no corrent = 16.897 + 13.898 - 28.552 = 2.243

Aquesta empresa té equilibri financer. El fons de maniobra positiu demostra que pot pagar els seus deutes a curt termini amb els diners que té a tresoreria i amb els cobraments que tindrà a curt termini.

2) Ràtio de disponibilitat. Aquesta ràtio relaciona la tresoreria amb els deutes a curt termini.

Càlcul: Efectiu i altres actius líquids / passiu corrent

Interpretació: com més petita és aquesta ràtio, més problemes tindrà l'empresa a l'hora de fer els pagaments. Si és molt gran, no tindrà massa problemes pels deutes a pagar a curt termini. En tot cas, cal que la ràtio sigui menor que 1.

Continuem amb l'exemple:

Ràtio de disponibilitat:

RD = Efectiu i altres actius líquids / passiu corrent = 1.390 / 3.147 = 0,44

3) Ràtio de tresoreria (acid test). Aquesta ràtio relaciona la tresoreria amb els deutes a curt termini.

Càlcul: (Efectiu i altres actius líquids + deutors comercials) / passiu corrent

Interpretació: els valors ideals estan entre 0,8 i 1

Ràtio: És un quocient entre magnituds que tenen relació i que, per tant, poden ser comparades, ja siguin en tant per 1, o percentatges (%)

Continuem amb l'exemple:

Ràtio de tresoreria:

$$RT = (\text{Efectiu i altres actius líquids} + \text{deutors comercials}) / \text{passiu corrent} = (1.390 + 1.700) / 3.147 = 0,98$$

4) Ràtio de liquiditat. Aquesta ràtio recull el concepte de fons de maniobra en forma de quocient.

Càlcul: **actiu corrent / passiu corrent**

Interpretació: cal que sigui superior a 1; el valor ideal s'acostuma a situar entre 1,7 i 1,9.

Continuem amb l'exemple:

Ràtio de liquiditat:

$$RL = \text{actiu corrent} / \text{passiu corrent} = 5.390 / 3.147 = 1,71$$

5) Ràtio de solvència (o garantia). Capacitat real de l'empresa per satisfer els seus deutes, ja que la ràtio ens relaciona el valor dels béns i drets reals de l'empresa amb el seu exigible. Indica si l'empresa té patrimoni suficient per cobrir els seus deutes en cas que no els pugui pagar.

Càlcul: **actiu / passiu corrent + passiu no corrent**

Interpretació: cal que sigui superior a 1; un valor inferior indica una situació de fallida. Com més gran d'1 sigui, més garantia de cobrament tenen els creditors.

Continuem amb l'exemple:

Ràtio de solvència:

$$RS = \text{actiu} / \text{passiu corrent} + \text{passiu no corrent} = 33.942 / (13.898 + 3.147) = 1,99$$

El passiu exigible és la part del passiu que representa deutes.

6) Ràtio d'endeutament. Relaciona l'exigible total amb el passiu total. Calcula quina proporció hi ha entre els fons demanats a l'exterior i els fons aportats pels socis.

Càlcul: **passiu corrent + passiu no corrent / passiu corrent + passiu no corrent + net**

Interpretació: el valor d'aquesta ràtio no pot ser superior a 0,6; si ho és, l'empresa tindrà excés de deutes. Si és igual a 0,6 la situació és correcta. Si és menor que 0,6 no hi ha excés de deutes i l'empresa té massa fons propis.

Continuem amb l'exemple:

Ràtio d'endeutament

$$RE = \text{passiu corrent} + \text{passiu no corrent} / \text{passiu corrent} + \text{passiu no corrent} + \text{net} =$$

$$= (3.147 + 13.898) / 3.147 + 13.898 + 16.897 = 0,50$$

7) Ràtio d'estructura del deute. Calcula la composició del deute, indicant la proporció que representa el deute a curt termini respecte al total del deute.

Càlcul: passiu corrent / passiu corrent + passiu no corrent

Interpretació: com més petita és la ràtio, la qualitat del deute és millor. El deute a curt termini es considera de poca qualitat, ja que cal tornar-lo abans que el de llarg termini. Si la ràtio és elevada, el deute és de baixa qualitat, ja que domina el deute a curt termini.

Continuem amb l'exemple:

Ràtio d'estructura del deute:

$$RED = \text{passiu corrent} / \text{passiu corrent} + \text{passiu no corrent} =$$

$$= 3.147 / (13.898 + 3.147) = 0,18$$

1.2.3 Anàlisi economicofinancera

L'anàlisi econòmica té com a objectiu general l'estudi del resultat de l'empresa, la quantia, l'estructura, l'origen, l'evolució i les rendibilitats. El compte anual que recull aquesta informació és el compte de pèrdues i guanys. Aquest compte recull el resultat d'una empresa en un exercici comptable.

Per fer l'anàlisi econòmica utilitzarem el compte de pèrdues i guanys de Pla general de comptabilitat de 2008. En la figura 1.6 en podeu veure un model.

Exercici comptable

Cicle de l'elaboració de la informació comptable. Normalment coincideix amb l'any natural.

FIGURA 1.6. Model del compte de pèrdues i guanys

Compte de pèrdues i guanys abreujat corresponent a l'exercici acabat de 200x			
	Nota	(Deure) Haver	
		200X	200X - 1
1. Import net de la xifra de negocis			
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs de fabricació			
3. Treballs fets per l'empresa pel seu immobilitzat			
4. Aprovisionaments			
5. Altres ingressos d'explotació			
6. Despeses de personal			
7. Altres despeses d'explotació			
8. Amortització de l'immobilitzat			
9. Imputació de subvencions de l'immobilitzat no financer i altres			
10. Excés de provisions			
11. Deteriorament i resultat per alienacions de l'immobilitzat			
A) RESULTAT D'EXPLOTACIÓ (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10 + 11)			
12. Ingressos financers			
13. Despeses financeres			
14. Variació del valor raonable dels instruments financers			
15. Diferències de canvi			
16. Deteriorament i resultat per alienacions d'instruments financers			
B) RESULTAT FINANCER (12 + 13 + 14 + 15 + 16)			
C) RESULTAT ABANS IMPOSTOS (A + B)			
17. Impostos sobre beneficis			
D) RESULTAT EXERCICI			

Amortització

Imputació al resultat de l'exercici de les deprecacions dels béns de l'actiu no corrent per l'ús, el pas del temps o l'obsolescència.

Definicions de la terminologia del model de pèrdues i guanys:

- Import net de la xifra de negoci. Valor de les vendes de béns i serveis després de deduir-ne descomptes i devolucions.
- Variació d'existències de mercaderies, productes acabats i en curs de fabricació. Recull l'augment o disminució de les existències a l'acabament de l'exercici comptable respecte a la situació que hi havia a l'inici de l'exercici.
- Treballs fets per l'empresa al seu immobilitzat. Recull el valor dels immobilitzats fabricats per la mateixa empresa.
- Aprovisionaments. Recull les despeses per adquisicions d'existències.
- Despeses de personal. Retribucions al personal, quotes a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa i altres despeses de caràcter social.
- Altres despeses d'exploració. Despeses no incloses en apartats anteriors.
- Amortització de l'immobilitzat. Valor de les deprecacions dels elements de l'immobilitzat durant l'exercici.
- Deteriorament i resultat per alienacions de l'immobilitzat. Pèrdues de valor no definitives de l'immobilitzat i beneficis o pèrdues en vendes de l'immobilitzat.
- Resultat d'exploració. És el benefici o pèrdua pels ingressos i pèrdues descrits anteriorment.
- Ingressos financers. Retribucions rebudes per cessions de fons monetaris a tercers en forma de dividends o interessos per participacions en el capital d'altres empreses o préstecs fets.
- Despeses financeres. Retribucions a tercers en forma d'interessos per préstecs rebuts.
- Resultat financer. És la diferència entre els ingressos i les despeses financeres.
- Resultat abans impostos. És la suma del resultat d'exploració més el resultat financer.
- Impostos sobre beneficis. És la quota de l'impost sobre societats.
- Resultat de l'exercici. És igual al resultat abans d'impostos menys l'impost sobre societats.

Finalitat de l'anàlisi economicofinancera

De totes les finalitats de l'anàlisi econòmica, només tractarem:

- L'anàlisi de la rendibilitat econòmica. Esbrina quina és la rendibilitat obtinguda pels béns propietat de l'empresa.

- L'anàlisi de la rendibilitat financera. Esbrina quina és la rendibilitat obtinguda pels fons propis de l'empresa.
- L'anàlisi de la rendibilitat de les vendes. Esbrina quina part de l'import de les vendes és resultat.

Instruments d'anàlisi economicofinancera

Per fer l'anàlisi econòmicofinancer s'utilitzen ràtios que relacionen diferents tipus de resultats amb diferents dades de l'activitat de l'empresa. Els principals instruments són:

1) Ràtio de rendibilitat econòmica. Informa sobre la rendibilitat de les inversions de l'empresa relacionant els resultats abans d'impostos i interessos amb l'actiu. Considerem que el benefici abans d'impostos i interessos coincideix amb el resultat d'exploració.

La rendibilitat econòmica es refereix al rendiment dels actius d'una empresa amb independència del finançament dels actius en un determinat període de temps. La rendibilitat econòmica es un indicador bàsic per jutjar la eficiència en la gestió empresarial, perquè és el comportament dels actius, amb independència del seu finançament, el que determina amb caràcter general que una empresa sigui o no rendible en termes econòmics. A banda, al no tenir en compte la manera com han estat finançats els actius, permetrà determinar si una empresa no rendible ho és per problemes en el desenvolupament de la seva activitat econòmica o per una deficient política de finançament.

Normalment és coneix amb el nom de ROA(return on assets).

Càlcul: benefici abans d'impostos i interessos (BAII) / actiu

Interpretació: aquesta ràtio relaciona la rendibilitat de les inversions en béns i serveis que ha fet l'empresa amb el resultat abans d'impostos i interessos. Cal que sigui positiva i com més gran millor. És molt important comparar l'evolució d'aquesta ràtio en el temps.

2) Ràtio de rendibilitat financera. Informa de la relació entre el benefici net i els fons propis o net patrimonial. Mesura el rendiment obtingut pels fons propis amb independència de la distribució del resultat. Per tant, es considera una mesura de rendibilitat més propera als accions o propietaris de l'empresa que la rendibilitat econòmica. Normalment és coneix amb el nom de ROE(return on equity). Considerem que els fons propis són el no exigible.

Càlcul: benefici net / patrimoni net

Interpretació : aquesta ràtio relaciona la rendibilitat de les aportacions dels socis amb el benefici net. Cal que sigui positiva i com més gran millor. És molt important comparar l'evolució d'aquesta ràtio en el temps.

Una rendibilitat financera insuficient suposa una doble limitació per l'accés a nous fons propis. Primer, perquè aquest baix nivell de rendibilitat financera és indicatiu

dels fons generados internament per l'empresa; i segon, perquè pot restringir el finançament extern

3) Ràtio de rendibilitat de les vendes. Informa de la relació entre els beneficis abans d'impostos i interessos amb les vendes de l'empresa en béns i serveis. És a dir, mesura la relació entre els beneficis i les vendes generades per l'empresa. Considerem que els beneficis abans d'impostos i d'interessos són el resultat d'explotació i les vendes, l'import net de la xifra de negoci.

Càlcul: benefici abans impostos i interessos (BAII) / vendes

Interpretació: aquesta ràtio relaciona el resultat d'explotació amb les vendes de l'empresa i cal que sigui positiva. És important la comparació amb altres empreses del mateix sector. Així com també un estudi de la seva evolució al llarg del temps.

Exemple d'anàlisi econòmica

Una empresa presenta l'anàlisi econòmica següent:

TAULA 1.3.

	Any 1	Any 2
Benefici abans impostos i interessos (BAII)	2.588	3.120
Benefici net	2.320	2.650
Actiu	33.942	34.520
Vendes	75.320	82.000
Patrimoni net o fons propis	16.897	17.250
Rendibilitat econòmica = BAI / actiu =	7,62%	9,04%
Rendibilitat financera = Benefici net / net patrimonial =	13,73%	15,36%
Rendibilitat vendes = BAI / vendes =	3,44%	3,80%

Suposem que els socis poden fer una inversió en deute públic sense risc el primer any amb una rendibilitat assegurada del 9% i el segon del 8%. La rendibilitat mitjana de les vendes del sector en que opera esta empresa és del 3.3%.

Interpretació:

- Rendibilitat econòmica: ha estat positiva en els dos exercicis i ha augmentat en el segon. Es pot dir que en termes econòmics aquesta empresa és rendible.
- Rendibilitat financera: els socis tant el primer com el segon any han tingut una rendibilitat superior a una inversió sense risc. Aquesta rendibilitat dels fons propis ha incrementat el segon any.
- Rendibilitat de vendes: ha augmentat molt poc el segon any. La rendibilitat de les vendes d'aquesta empresa està situada en la mitjana el primer any i una mica per sobre de la mitjana el segon any.

1.3 Pressupost de tresoreria

L'empresa necessita conèixer la previsió dels cobraments i pagaments que haurà d'efectuar en el curt termini. A partir de l'estudi de la previsió de cobraments i de pagaments l'empresa podrà saber les seves necessitats de finançament i el saldo de caixa previst.

El pressupost de tresoreria determina anticipadament la situació de liquiditat de l'empresa i per tant li permet anticipar-se als possibles problemes i buscar les fonts de finançament adients en cas necessari.

En el pressupost de tresoreria es tenen en compte els pagaments i cobraments estimats en el curt termini.

En la taula 1.4 teniu un exemple de pressupost de tresoreria mensual amb diferents dades. L'empresa pot modificar i adaptar les dades que consideri necessàries, ja que no es tracta d'un document amb format oficial.

No heu de confondre cobrament amb ingrés ni pagament amb despesa.

TAULA 1.4. Exemple de pressupost de tresoreria

	Mes 1	Mes 2	Mes 3
Cobraments			
Vendes			
Crèdits sol·licitats			
Interessos al compte bancari			
Subvencions			
Aportacions de l'empresari			
Altres ingressos			
Pagaments			
Compres			
Lloguer			
Despeses diverses			
Subministraments			
Impostos			
Sous i salaris			
Seguretat Social			
Flux net de caixa			
Saldo al començament de mes			
Saldo al final de mes			

Exemple comentat d'elaboració d'un pressupost de tresoreria

L'empresa MONPA, SA, ubicada a Castelló, es dedica a la comercialització de material per a la construcció. Aquesta empresa sap per les seves dades històriques que el 50% de les vendes es cobren en el mateix mes en què s'efectuen, i el 50% restant es cobra al

mes següent. El preu al qual compra les seves mercaderies és el 50% del preu de venda d'aquestes. El temps mitjà que transcorre entre la compra i la venda és 1 mes i l'empresa fa els seus pagaments un mes després de les compres.

La previsió de vendes és la que es mostra en la taula 1.5

TAULA 1.5. Previsió de vendes

	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre
	10.000	20.000	20.000	20.000	20.000

A l'abril les vendes van ser de 20.000 €.

El local on fa la seva activitat habitual és propietat de l'empresa i paga una hipoteca mensual de 1.500 €.

L'evolució prevista per a les despeses dels pròxims 3 mesos és la mostrada en la taula 1.6

TAULA 1.6. Evolució prevista per a les despeses

Sous	6.000	6.000	6.000
Despeses vàries	1.000	2.000	1.000

El saldo actual de tresoreria al final d'abril és de 10.000 €.

L'empresa MONPA, SA vol elaborar un pressupost de tresoreria per als mesos de maig, juny i juliol. Aquesta empresa ha fet un estudi estimatiu dels seus cobraments i pagaments per als mesos de maig, juny i juliol. Els cobraments i pagaments previstos per a aquestos mesos es mostren en la taula 1.7.

TAULA 1.7. Cobraments i pagaments previstos

	Maig	Juny	Juliol
Cobraments	15.000	15.000	20.000
Vendes abril	10.000		
Vendes maig	5.000	5.000	
Vendes juny		10.000	10.000
Vendes juliol			10.000
Pagaments	13.500	19.500	18.500
Compres	5.000	10.000	10.000
Hipoteca	1.500	1.500	1.500
Despeses diverses	1.000	2.000	1.000
Sous i salaris	6.000	6.000	6.000
Flux net de caixa	1.500	-4.500	1.500
Saldo al començament de mes	10.000	11.500	7.000
Saldo al final de mes	11.500	7.000	8.500

El primer que s'ha de fer és adaptar la plantilla del pressupost de tresoreria als mesos que es demana i després, escriure dins de cobraments i pagaments els conceptes que corresponen a l'empresa objecte de l'estudi.

Maig

Si el temps que transcorre entre la venda i la compra és d'un mes, això vol dir que les

mercaderies que es venen al maig es van comprar a l'abril.

Com que l'empresa fa els pagaments un mes després de les compres, les mercaderies comprades a l'abril (i que es venen al maig) es pagaran al maig.

El preu al què es compren les mercaderies és un 50% del preu de venda. Si per al maig hi ha una previsió de venda de 10.000 €, la previsió de compra de l'abril serà per valor de 5.000 €, que es pagaran al maig.

En la casella de previsió de pagament de compra del maig es posa 5.000 €.

Al mes de maig l'empresa també pagarà la hipoteca de 1.500 € mensuals i els sous del mes de maig, que són de 6.000 €.

Se sumen aquests tres conceptes i la previsió de pagaments del mes de maig és de 13.500 €.

Els cobraments previstos per al mes de maig seran el 50% de les vendes previstes per al maig, és a dir, el 50% de 10.000, que són 5.000 €. El 50% de les vendes de l'abril, que es cobren al mes següent (maig), això és, el 50% de 20.000, que són 10.000 €.

El total de cobraments previstos per al maig és de 15.000 €.

El flux net de caixa és la diferència entre els cobraments i els pagaments. Per tant, per al maig és de 1.500 €. Els pagaments han estat inferiors als cobraments.

L'empresa, al començament de maig, tenia un saldo a la caixa de 10.000 €; com que el flux net és de 1.500 €, el saldo que resta a la caixa al final de mes és de 11.500 €.

Juny

Si el temps que transcorre entre la venda i la compra és d'un mes, això vol dir que les mercaderies que es venen al juny es van comprar al maig.

Com l'empresa realitza els seus pagaments un mes després de les compres, les mercaderies comprades al maig es pagaran al juny.

El preu al qual es compren les mercaderies és un 50% del preu de venda. Si per al juny hi ha una previsió de venda de 20.000 €, la previsió de compra del maig serà per valor de 10.000 €, que es pagaran al juny.

A la casella de previsió de pagament de compra de juny es posa 10.000 €.

Al mes de juny l'empresa també pagarà l'hipoteca de 1.500 € mensuals. Així com els sous del mes de juny, que són de 6.000 €.

Se sumen aquests tres conceptes i la previsió de pagaments del mes de juny és de 19.500 €.

Els cobraments previstos per al mes de juny seran el 50% de les vendes previstes per al juny, és a dir, 50% de 20.000, que són 10.000 €. El 50% de les vendes de maig, que es cobren al mes següent, això és 50% de 10.000 que són 5.000 €.

El total de cobraments previstos per al juny és de 15.000 €.

El flux net de caixa per al juny és de -4.500 €. Els pagaments han estat molt superiors als cobraments.

L'empresa a començament de juny tenia un saldo a la caixa d'11.500 €, que és el saldo que quedava a final de maig. Com que el flux net és de -4.500 €, la previsió del saldo que quedarà a la caixa a fi de mes és de 7.000 €.

Això vol dir que l'empresa tindrà suficients diners a la caixa per fer front als pagaments del mes de juny.

Com que l'empresa ha fet un pressupost de tresoreria, s'ha anticipat que el flux de caixa del juny és negatiu, però que es compensa amb els diners a la caixa.

Si el saldo a fi de mes hagués estat negatiu l'avantatge d'haver fet el pressupost de tresoreria és que disposa de temps per buscar una solució, que pot ser intentar reduir despeses o incrementar ingressos, una font de finançament aliena (crèdits bancaris, etc.),

posposar pagaments, etc.

Per al mes de juliol els càlculs es fan seguint el mateix procediment que s'ha fet als mesos anteriors.

2. Fiscalitat i documentació bàsica

La creació d'una empresa implica fer tota una sèrie de tràmits i documents. També cal conèixer els principals impostos que afecten les empreses que duen a terme la seva activitat a Espanya i la documentació bàsica empresarial necessària per a la gestió diària de l'empresa.

2.1 Els documents mercantils

L'empresa empra tota una sèrie de documents en les relacions que té amb els socis, altres empreses i els organismes de l'Estat. La documentació bàsica s'utilitzarà en les operacions mercantils amb proveïdors i clients, i amb la Hisenda pública per a la liquidació i el pagament d'impostos.

La documentació mercantil utilitzada per l'empresa serveix per comunicar-se amb la resta dels agents econòmics (proveïdors, clients, Administració pública) i com a sistema de prova de la realització de les seves transaccions amb l'exterior.

Cada document mercantil reflecteix les diferents circumstàncies de la transacció que conté.

L'empresa, quan es relaciona amb els proveïdors, els clients o els bancs, utilitza tota una sèrie de documents anomenats *mercantils*. L'operació més utilitzada per l'empresa en el tràfic mercantil és la compravenda.

La **compravenda** és un contracte en el qual el venedor s'obliga a entregar una cosa a un comprador a canvi del pagament d'un preu.

Les fases bàsiques del procés de la compravenda són:

1. El comprador fa la comanda.
2. El proveïdor lliura la mercaderia.
3. El proveïdor comunica la quantitat a pagar.
4. El client paga la factura.
5. El client rep un justificant del pagament.

Com a conseqüència d'aquest procés, apareixen uns documents mercantils. Els més utilitzats són:

- Comanda.

Factor de producció

Recurs utilitzat per a la producció de béns com matèries primeres, maquinària o mà d'obra.

El client és el comprador de béns de l'empresa.

El proveïdor és el subministrador de béns a l'empresa.

- Albarà.
- Factura.
- Rebut.
- Lletra de canvi.
- Xec.
- Pagaré.

NIF

Número de vuit dígits que coincideixen amb el document nacional d'identitat de l'individu, seguit d'una lletra, que es dona a cada contribuent per controlar les seves activitats econòmiques.

2.1.1 La comanda

El departament de compres és l'encarregat de gestionar i controlar les comandes i el responsable d'aconseguir les millors condicions de compra per a l'empresa. Les comandes es poden fer amb un imprès del comprador, un imprès del venedor, una carta comercial de comanda, telèfon, fax, NIF, Internet.

La **comanda** és la petició de compra que fa un client a un proveïdor per tal que aquest li subministri els béns i serveis demanats.

FIGURA 2.1. Model de comanda

Número de comanda:

Nom comprador: DNI/NIF:

Adreça: Població: CP:

Telèfon:

Nom proveïdor: DNI/CIF:

Adreça: Població: CP:

Telèfon:

Condicions de pagament:

Data de lliurament:

Adreça de lliurament:

Quantitat	Article	Preu unitari	Total
TOTAL			

Pagament de despeses i assegurances de transport:

Signatura

.....

d..... de

En la figura 2.1 teniu un exemple de model de comanda. La comanda no és un model oficial i, per tant, l'empresa pot utilitzar el model que cregui més adient en funció de les característiques de l'entorn, les mercaderies que compri i de les seves necessitats.

Cada model de comanda ha d'incloure com a mínim les dades següents:

- Dades del comprador.
- Dades del venedor.
- Productes demanats (quantitat i tipus d'article).
- Número de referència de la comanda.

Exemple de comanda

L'empresa KLIPPAN, que es dedica a la compravenda de mobiliari d'oficina, fa una comanda de taules al seu proveïdor, l'empresa IRAN.

Dades de KLIPPAN:

- NIF: A-574938750
- Adreça: carrer Maura, 7, 08003 Barcelona
- Telèfon: 93.456.33.45

Dades d'IRAN:

- NIF: A-89335353
- Adreça: carrer Roure, 23, 08009 Barcelona
- Telèfon: 93.345.34.78

Comanda:

- 10 taules PILBO a 120 euros/taula
- 15 taules RIAN a 100 euros/taula
- IVA tipus 21%

El pagament es farà a 30 dies. Els costos de transport són a càrrec del venedor. Es lliurarà a l'adreça que consti com a domicili social de l'empresa. Data de la comanda: 13.02.XX. Data de lliurament: 27.02.XX. Número de comanda: 4532.

En la figura 2.1 es mostra el model de comanda i en la figura 2.2 la comanda que l'empresa KLIPPAN envia al seu proveïdor.

FIGURA 2.2. Comanda de l'empresa KLIPPAN al seu proveïdor

Número de comanda:.....4532.....

Nom comprador: KLIPPAN DNI/NIF: A-574938750

Adreça: carrer Maura, 7 Població: Barcelona CP: 08003

Telèfon: 93.456.33.45

Nom proveïdor: IRAN DNI/CIF: A-89335353

Adreça: carrer Roure, 23 CP: 08009

Telèfon: 93.345.34.78

Condicions de pagament: a 30 dies des de la recepció del gènere

Data de lliurament: 27.02.XX

Adreça de lliurament: la mateixa

Quantitat	Article	Preu unitari	Total
10	PILBO	120	1.200
15	RIAN	100	1.500
TOTAL			2.700

Pagament despeses i assegurances de transport: a càrrec del venedor

Signatura

Barcelona, 13 de febrer de 20XX

2.1.2 L'albarà

Quan el transportista lliura les mercaderies al comprador, fa entrega d'un document on detalla la quantitat i tipus d'articles. D'aquesta manera, el comprador pot verificar la correspondència entre el que ha demanat i el que li han lliurat. També serveix per indicar el treballador o treballadora que s'ha fet càrrec del gènere lliurat.

L'**albarà** és un document que elabora el venedor on detalla el gènere lliurat. Encara que no sigui un document mercantil obligatori, és un document molt habitual en les compravendes.

L'albarà s'utilitza com a document acreditatiu del lliurament de les existències als clients. Podem trobar diferents tipus d'albarà:

- **Valorat.** Descriu el gènere lliurat, els preus, descomptes, imports i impostos.

- **Sense valorar.** Només hi consta la quantitat de gènere i la descripció de la mercaderia.

Valorar és donar valor en diners.

En la figura 2.3 teniu un exemple de model d'albarà. No és un model oficial i, en conseqüència, l'empresa pot utilitzar el que cregui més adient en funció de les característiques de les mercaderies que ven.

FIGURA 2.3. Model d'albarà

Número d'albarà:.....

Nom comprador: DNI/NIF:

Adreça: Població: CP:

Telèfon:

Nom proveïdor:

Adreça: Població:

Telèfon:

Adreça de lliurament:

Quantitat	Article	Preu unitari	Total

Signatura client

.....

d..... de

Les empreses fan descomptes pel volum de compres i pel pagament immediat.

Cada model d'albarà ha de contenir com a mínim les dades següents:

- Dades del comprador.
- Dades del venedor.
- Productes lliurats (quantitat i tipus d'article).
- Número de referència de l'albarà.
- Signatura del responsable que rep els articles.

Exemple d'albarà

L'empresa KLIPPAN rep de l'empresa IRAN la comanda, que coincideix exactament amb el que havia demanat; el proveïdor lliura també l'albarà (figura 2.4).

FIGURA 2.4. Albarà de l'empresa IRAN

Número d'albarà:.....4562.....

Nom comprador: KLIPPAN DNI/NIF: A-574938750

Adreça: carrer Maura, 7 Població: Barcelona CP: 08003

Telèfon: 93.456.33.45

Nom proveïdor: IRAN DNI/CIF: A_89335353

Adreça: carrer Roure, 23 CP: 08009

Telèfon: 93.345.34.78

Adreça de lliurament: la mateixa

Quantitat	Article	Preu unitari	Total
10	PILBO	120	1.200
15	RIAN	100	1.500
TOTAL			2.700

Signatura client

Barcelona, 27 de febrer de 20XX

2.1.3 La factura

La factura és el document mercantil més important, ja que serveix de justificant i garantia legal de les compravendes. Els venedors estan obligats a emetre les factures quan fan les compravendes. La llei regula la forma de les factures.

La **factura** és un document expedit pel proveïdor i que rep el client en una operació de venda de gènere que recull la quantitat, els preus i les condicions de pagament de les mercaderies subministrades.

Totes les factures han de recollir com a mínim les dades següents:

- Número. Les factures s’han de numerar de manera correlativa.
- Nom i cognom o raó social de l’emissor, adreça i número d’identificació social.
- Nom i cognom o raó social del receptor, adreça i número d’identificació social.

- Descripció dels béns o serveis objecte de la factura.
- Contraprestació total de la transacció.
- IVA. Base imposable. Tipus. Quota.
- Lloc i data de l'emissió.
- Les societats han d'indicar les dades identificatives del Registre Mercantil.

El model de factura és lliure, sempre que hi constin les dades mínimes (vegeu-ne un model en la figura 2.5).

FIGURA 2.5. Model de factura

Número de factura:.....

Nom comprador: DNI/CIF:

Adreça: : Població: CP:

Telèfon:

Nom proveïdor: DNI/CIF:

Adreça: Població: CP:

Telèfon:

Quantitat	Article	Preu unitari	Tipus IVA	Total
Base imposable				
Tipus IVA				
Quota IVA				
TOTAL				

.....,

dde

La quota és la base imposable per al tipus impositiu.

La base imposable és la suma de valor total dels béns sense incloure l'IVA.

Registrar és anotar una operació mercantil en un llibre.

Els empresaris estan obligats per la normativa que regula l'impost sobre el valor afegit a portar un llibre de registre de les factures emeses i un altre de les factures rebudes.

Exemple de factura

KLIPPAN, després de rebre els articles, rep la factura del seu proveïdor IRAN (figura 2.6). Totes les condicions pactades són respectades. Data de la factura: 01.03.10. Número de la factura: 56743.

FIGURA 2.6. Factura de l'empresa IRAN

Número de factura:.....56743.....

Nom comprador: KLIPPAN DNI/CIF: A-574938750

Adreça: : carrer Maura, 7 Població: Barcelona CP: 08003

Telèfon: 93.456.33.45

Nom proveïdor: IRAN DNI/CIF: A_89335353

Adreça: carrer Roure, 23 CP: 08009

Telèfon: 93.345.34.78

Quantitat	Article	Preu unitari	Tipus IVA	Total
10	PILBO	120	21%	1.200
15	RIAN	100	21%	1.500
			Base imposable	2.700
			Tipus IVA	21%
			Quota IVA	567 €
			TOTAL	3.267 €

Signatura

Barcelona, 01 de març de 20XX

2.1.4 El rebut

Hi ha diferents sistemes de justificar el pagament d'una factura com, per exemple, el justificant del pagament bancari, la constància del pagament en la factura i el rebut.

Segons el que s'acordi entre venedor i comprador, el pagament pot ser al comptat o ajornat. Els clients necessiten un document que justifiqui el pagament del seu deute; el document que fa aquesta funció és el rebut. El rebut és el document mercantil justificatiu del lliurament de diners com a pagament d'una factura o acompte sobre una futura compra.

Acompte és el lliurament de diners per compres futures.

El **rebut** és el document que dóna fe del valor, les condicions i les circumstàncies en què un pagament s'ha fet.

El rebut consta de diferents parts:

- El rebut consta de diferents parts:

- Capçalera: dades identificatives de l'emissor.
- Número.
- Identificació de qui fa el lliurament.
- Import expressat en lletres.
- Concepte pel qual es reben els diners.
- Lloc i data d'expedició.
- Signatura i segell de qui rep els diners.
- Import expressat en lletres i números.

La figura 2.7 representa un possible model de rebut. Cada empresa adaptarà el model de rebut a les seves necessitats.

FIGURA 2.7. Model de rebut

Número.....	Número.....
He rebut de.....	He rebut de.....
.....	
La quantitat de	La quantitat de:.....euros
.....euros	Per.....
Per.....de.....de.....
.....	Són.....euros
.....,	
de.....de.....	Segell i signatura

Aquest model de rebut va en un talonari. La part de l'esquerra és la matriu que queda al talonari i la part de la dreta es lliura al pagador.

2.1.5 La lletra de canvi

El venedor pot acordar amb el comprador l'ajornament del pagament de la factura. Un sistema de documentar aquest pagament és la lletra de canvi.

La **lletra de canvi** és un document mercantil pel qual una persona (lliurador) ordena a una altra (lliurat) el pagament d'una determinada quantitat de diners en una data i un lloc determinats.

El pagament de la lletra es pot fer a un tercer (prenedor), a qui el lliurador ha transmès la lletra de canvi.

Parts que intervenen en la lletra de canvi:

- **El lliurador:** és la persona creditora del deute que fa l'emissió de la lletra de canvi perquè el lliurat (deutor) l'accepti i es faci càrrec de pagar-la.
- **El lliurat:** és el deutor que ha de pagar el deute quan arribi la data del venciment. El lliurat pot acceptar o no l'ordre de pagament. Si l'accepta, quedarà obligat al pagament.
- **El prenedor:** és la persona que té en poder seu la lletra de canvi i que té el dret de cobrament. El prenedor també rep el nom de tenidor.
- **L'endossador:** és la persona que endossa una lletra a un tercer.
- **L'endossatari:** és la persona a favor de la qual s'endossa la lletra de canvi.
- **L'avalador:** és la persona que respon del pagament de la lletra.

El deutor és la persona que té una obligació de pagament pendent.

El creditor és la persona que encara no ha cobrat un dret de cobrament.

Els tràmits i les gestions més usuals amb una lletra de canvi són els següents:

- **Acceptació de la lletra de canvi:** declaració del lliurat (deutor) per la qual assumeix l'obligació de pagar a qui tingui la lletra quan es compleixi el venciment. Per aquesta declaració el lliurat es converteix en acceptant.
- **Endossament:** declaració continguda en la lletra de canvi per la qual el lliurador (endossador) transmet el dret de cobrament a una altra persona (endossatari o prenedor). Aquesta adquireix els mateixos drets que tenia el lliurador. L'endossador respon del pagament davant de tots els que vagin adquirint la lletra amb posterioritat.
- **L'aval:** és la declaració per la qual una persona avaladora respon del pagament de la lletra de canvi si el lliurat no paga. Després, l'avalador en pot exigir el pagament al lliurat.
- **El protest:** és un acte notarial que serveix per acreditar que s'ha produït la falta d'acceptació o de pagament de la lletra de canvi.
- **Descompte de la lletra de canvi:** un banc pot avançar al prenedor de la lletra de canvi el dret de cobrament després de descomptar uns interessos en funció del temps que falta fins al venciment i unes comissions.

L'avalador és la persona que s'obliga al pagament d'un deute si el deutor no paga.

La lletra de canvi ha de complir uns requisits, que són els següents:

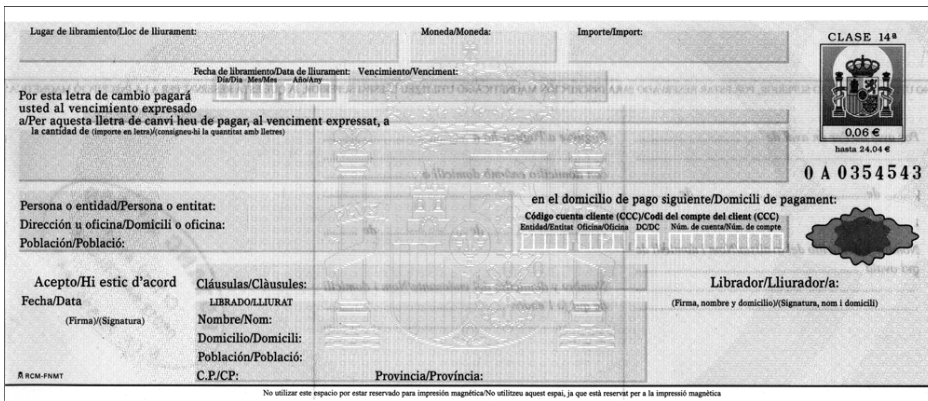
- La denominació de *lletra de canvi* en el mateix text del títol i expressat en el mateix idioma emprat en la redacció del document.
- L'ordre de pagar una suma determinada. Si la quantitat expressada en lletres és diferent de la quantitat expressada en nombres, prevaldrà la quantitat que està en lletres.
- Nom, cognom i adreça de qui ha de pagar.

- La data de venciment. Si no hi està indicada, se suposa a la vista.
- Lloc on s’ha d’efectuar el pagament.
- Nom i cognoms de la persona a qui s’ha de fer el pagament.
- Lloc i data d’emissió de la lletra de canvi.
- Signatura de qui emet la lletra de canvi.
- Signatura de qui accepta la lletra de canvi.

La lletra de canvi ha de tenir una forma específica: s’ha d’expedir en un imprès oficial o timbre emès per l’Estat. L’import estarà en proporció a la quantia del dret de cobrament.

La figura 2.8 representa el model oficial de lletra de canvi. Aquestes lletres són emeses per l’Estat i impreses per la Fàbrica Nacional de Moneda i Timbre.

FIGURA 2.8. Model de lletra de canvi

Venciment

Venciment és la data en què el deutor ha de pagar el nominal de la lletra. Si es paga en la data que es presenta per cobrar es diu que és venciment a la vista.

2.1.6 El xec

Un client pot pagar un deute amb els diners que té dipositats en el compte corrent d’un banc. El xec serveix perquè el deutor indiqui al banc que pagui a una persona una quantitat de diners.

El **xec** és un document mercantil pel qual un banc o entitat de crèdit s’obliga al pagament d’una determinada quantitat per l’ordre d’un dels seus clients i amb càrrec al compte bancari del client.

El xec ha de complir els requisits formals següents:

- La denominació de *xec* en el títol.
- El nom de qui ha de pagar o lliurat, que necessàriament haurà de ser un banc o entitat financera.

- Quantitat a pagar, que pot aparèixer expressada en euros o en moneda estrangera convertible admesa a cotització oficial. Si la quantitat expressada en lletres i la quantitat expressada en nombres no coincideixen, prevaldrà la quantitat escrita en lletres.
- Lloc de pagament.
- Data i lloc d'emissió.
- Signatura del lliurador.

El xec es pot cobrar des del moment en què es rep.

El banc o caixa pagarà el xec sempre que hi hagi fons en el compte del lliurador. Si no hi ha saldo suficient, el banc pot pagar parcialment amb el lí-

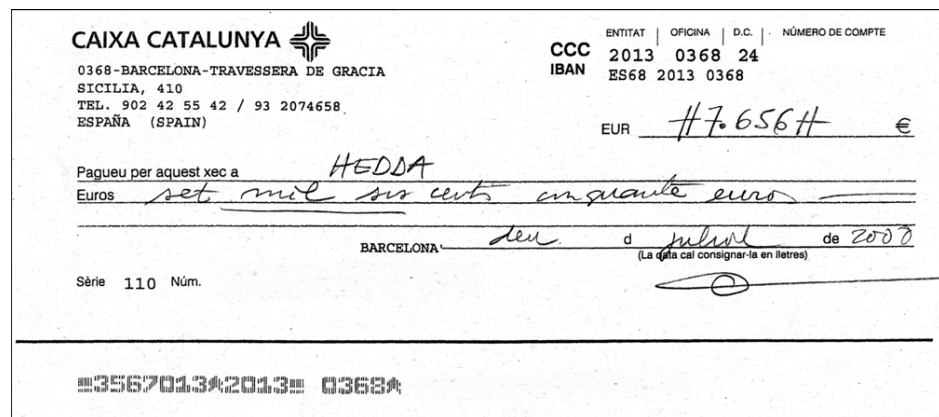
mit del saldo existent en el compte bancari. Els diferents tipus de xecs que hi ha són els següents:

- Xec conformat: el banc garanteix l'autenticitat de la signatura del lliurador i l'existència de fons en la quantia indicada en el xec.
- Xec barrat: el xec només pot ser abonat en el compte del beneficiari del xec.
- Xec nominatiu a favor d'una persona determinada: s'identifica el beneficiari amb el seu nom i cognom.
- Xec emès al portador: qualsevol persona pot cobrar el xec.

El xec es paga quan es presenta al banc per cobrar-lo.

En la figura 2.9 podeu observar un model de xec. Cada entitat bancària emet els seus propis xecs.

FIGURA 2.9. Model de xec

2.1.7 El pagaré

Un client que vulgui pagar un deute amb càrrec en un compte corrent en una data futura amb la seguretat que fins llavors no se'n farà el càrrec pot lliurar al proveïdor un pagaré.

El **pagaré** és un document escrit amb el qual una persona es compromet a pagar a una altra una determinada quantitat de diners en una data acordada amb càrrec en un compte corrent.

El pagaré és un títol valor similar a la lletra de canvi. El creditor lliura la lletra de canvi i el deutor lliura el pagaré. Els pagarés poden ser al portador o endossables; és a dir, que es poden transmetre a un tercer i ser emesos per particulars, empreses o l’Estat.

El pagaré es paga en la data indicada en el pagaré.

Les parts que intervenen en el pagaré són les següents:

- **El lliurat:** és qui es compromet a pagar la suma de diners a la vista o en una data futura fixa o determinable. La figura del lliurat coincideix amb la del lliurador, que és aquell que emet el pagaré.
- **El beneficiari o tenidor:** és aquell a l’ordre de qui s’ha de fer el pagament de la suma de diners estipulada en el pagaré.
- **L’avalador:** és la persona que garanteix el pagament del pagaré.

L’avalador pot ser una persona o una entitat financera.

El pagaré ha de tenir els requisits següents (figura 2.10):

- La denominació de *pagaré*.
- El venciment o la data en la qual s’haurà d’abonar.
- L’import de la quantitat a abonar.
- El lloc en el qual cal efectuar el pagament.
- El nom de la persona a la qual cal efectuar el pagament.
- El lloc i la data de lliurament.
- La signatura del deutor.

FIGURA 2.10. Model de pagaré

Banco Santander C/ Azorín, 3	Codi compte client (CCC)			
	Entitat	Oficina	DC	Núm. de compte
	0001	0001	22	0000000002
	Euros	#2.000#		€
Per aquest pagaré em comprometo a pagar el dia de venciment a Pedro Pastor Pastor				
Euros DOS MIL euros				
ALACANT , U de GNER de DOS MIL DEU				
(Lloc i data d'emissió en lletra)				
SÈRIE	NÚM.	0.000	Jose Ripoll Ripoll	

2.2 Les obligacions fiscals

Els estats necessiten recaptar diners per poder finançar els serveis que donen als seus ciutadans. La forma més important d'aconseguir ingressos és obligar particulars i empreses a pagar impostos.

Logo de l'Agència Tributària espanyola

Un **impost** és una obligació de pagar determinades quantitats de diners que posa l'Estat a les persones per la realització de determinats fets econòmics i així obté ingressos per poder finançar la despesa pública.

2.2.1 Els impostos

Els impostos són els tributs mitjançant els quals les administracions públiques aconsegueixen la major part dels seus ingressos. Els impostos que tenen més incidència en l'empresa i que tractarem són:

- Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF).
- Impost sobre societats (IS).
- Impost sobre el valor afegit (IVA).
- Impost sobre activitats econòmiques (IAE).

2.3 La fiscalitat directa de les empreses

Els impostos directes són impostos que graven l'obtenció d'una renda per part d'una persona concreta, ja sigui una persona física o una persona jurídica. En tenim quatre de diferents: l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF); l'impost sobre societats; l'impost sobre el patrimoni i l'impost sobre successions i donacions.

2.3.1 L'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF)

El més conegut dels impostos del sistema tributari espanyol és l'impost sobre la renda de les persones físiques.

Un impost directe grava l'obtenció de rendes o la possessió de rendes.

L'impost sobre la renda de les persones físiques és un impost directe, personal -és a dir, té en compte les circumstàncies personals de cada subjecte passiu progressiu. Grava els rendiments nets obtinguts pels subjectes passius durant l'exercici, així com els guanys i les pèrdues patrimonials.

Article 1 de la Llei de l'IRPF

L'impost sobre la renda de les persones físiques és un tribut de caràcter personal i directe que grava, segons els principis d'igualtat, generalitat i progressivitat, la renda de les persones físiques d'acord amb la seva naturalesa i circumstàncies personals i familiars.

L'impost progressiu és el que incrementa la tarifa de l'impost en augmentar la base imposable.

Fet imposable

El fet imposable de l'IRPF és l'obtenció de renda per part del subjecte passiu. Alguns empresaris estan obligats a pagar pels seus beneficis empresarials a través de l'IRPF. Les rendes subjectes a aquest impost són:

El fet imposable és la conducta que obliga a pagar un impost.

- Rendiments del treball personal.
- Rendiments del capital immobiliari.
- Rendiments del capital mobiliari.
- Rendiments d'activitats econòmiques.
- Guanys i pèrdues patrimonials.

Subjecte passiu

Es consideren subjectes passius de l'impost les persones físiques que tenen la seva residència habitual al territori espanyol. L'IRPF grava la totalitat de la renda obtinguda pel subjecte passiu, amb independència del lloc on s'hagi produït. Per tant, es grava la renda mundial del contribuent, independentment que sigui espanyol o estranger. Les empreses subjectes a l'IRPF són:

El subjecte passiu és la persona física o jurídica obligada al pagament d'un impost.

- L'empresari o empresària individual.
- La societat civil privada.
- La societat civil pública.

Període d'imposició

El període impositiu coincideix amb l'any natural. En cas de mort del contribuent, el període impositiu finalitza el dia de la mort.

Components de la base imposable

- **Rendiments del treball:** són tots aquells rendiments íntegres -dineraris o en espècie- fruit del treball personal -sia mitjançant relació laboral o estatutària- que no puguin ser considerats com a rendiments d'activitats econòmiques.
- **Rendiments del capital immobiliari:** són tots aquells rendiments procedents de la propietat d'immoble que es derivin de lloguers.
- **Rendiments del capital mobiliari:** són tots aquells rendiments procedents d'elements patrimonials mobiliaris com interessos de comptes corrents, dividends de participacions en empreses, etc.
- **Rendiments d'activitats econòmiques:** són tots aquells rendiments que procedeixen del treball personal i/o del capital, sempre que suposin l'ordenació pròpia dels mitjans de producció i dels recursos humans, amb la finalitat de produir o distribuir un bé o servei.
- **Guanys i pèrdues patrimonials:** són totes les variacions del valor del patrimoni del subjecte passiu que produeixin una alteració en la composició d'aquest com a conseqüència d'una transmissió onerosa o lucrativa o de la incorporació de béns o drets al patrimoni del contribuent. En termes generals, s'integren a la base de l'estalvi les que provenen de la transmissió d'elements patrimonials.

Rendiment en espècie

El rendiment en espècie són retribucions que no són en diners com l'habitatge, el cotxe, les assegurances de vida, el xec menjador, etc.

2.3.2 L'impost sobre societats

La majoria de les empreses que tenen forma de societat tributen pels beneficis que obtenen per l'impost sobre societats.

L'impost sobre societats és l'equivalent a l'impost de la renda de les persones físiques per a les empreses.

L'impost sobre societats és un tribut de caràcter directe (és a dir, grava l'obtenció de renda), naturalesa personal (té en consideració les circumstàncies del subjecte passiu) i sintètic (no diferencia, en principi, segons la font o origen de la renda) que grava la renda de les societats i altres entitats jurídiques.

Com es desprèn de la seva definició, l'impost sobre societats grava l'obtenció de renda pel subjecte passiu, sigui quina sigui la seva font o origen.

El fet imposable

Com que aquest impost grava la renda de les societats i altres entitats jurídiques, el seu fet imposable és **l'obtenció de renda per part d'aquests subjectes**, sigui

quin sigui el seu origen. A més la renda és gravada tant si s'obté en diners com en espècie.

Subjecte passiu

Els subjectes passius de l'impost sobre societats són les persones jurídiques, excepte les societats civils i les comunitats de béns. No han de presentar declaració de l'impost sobre societats les administracions públiques i algunes fundacions.

Tributaran per aquest impost **totes les persones jurídiques** excepte les societats civils residents en territori espanyol, independentment del lloc on obtinguin les seves rendes, a més d'altres entitats reconegudes en l'article 7 de la llei de l'impost de societats.

També tributaran per l'impost de societats les empreses estrangeres que hagin obtingut rendes dins del territori espanyol.

La llei fixa tota una sèrie de persones jurídiques exemptes de tributar totalment o parcialment.

Persones jurídiques exemptes de l'impost de societats

- L'Estat, les comunitats autònomes i les entitats locals; com també els seus organismes autònoms.
- El Banc d'Espanya, els fons de garantia de dipòsits i els fons de garanties d'inversions.
- Les entitats públiques de la Seguretat Social.
- L'Institut d'Espanya i les institucions de les comunitats autònomes amb finalitats similars.

Persones jurídiques exemptes parcialment de l'impost de societats

- Les fundacions, els establiments, les institucions i les associacions amb caràcter no lucratiu.
- Les unions, les federacions i les confederacions de cooperatives.
- Els col·legis professionals, les associacions empresarials, les cambres oficials, els sindicats de treballadors i els partits polítics.
- Els fons de promoció de l'ocupació.
- Les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

Base imposable

La base imposable es calcula a partir del resultat comptable, és a dir, com a diferència entre els ingressos i les despeses registrats en els llibres de comptabilitat de l'empresa. S'aplica uns ajustos al resultat comptable perquè els criteris de reconeixement d'ingressos i despeses són diferents de l'impost sobre societats i de les normes comptables.

- **Quota íntegra.** La quota íntegra resulta d'aplicar a la base imposable el tipus de l'impost sobre societats.

Normativa de l'IS

L'impost de societats es regula per:

- RD legislatiu 4/2004, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'impost de societats.
- RD 1777/2004, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost de societats.
- Llei 35/2006, de modificació parcial de l'impost de societats.

Subjectes passius

Són:

- Les persones jurídiques, excepte les societats civils.
- Els fons d'inversió.
- Les unions temporals d'empreses.
- Els fons de capital risc.
- Els fons de pensions.

Es consideren residents en territori espanyol...

... les entitats següents:

- Les constituïdes conforme a les lleis espanyoles.
- Les que tenen el domicili al territori espanyol.
- Les que tenen la direcció efectiva al territori espanyol.

Libres de comptabilitat

Els llibres de comptabilitat són:

- Llibre diari.
- Llibre major.
- Llibre d'actes.
- Llibre d'inventaris i comptes anuals.

Base imposable \times tipus = quota íntegra

- **Quota líquida.** La quota líquida resulta de restar determinades deduccions a la quota íntegra.

Quota íntegra - deduccions = quota líquida

- **Quota diferencial.** La quota diferencial resulta de restar les retencions, els pagaments a compte i els pagaments fraccionats a la quota líquida. És la quantitat de diners que l'empresa ha de pagar quan fa la declaració; si és negativa, la Hisenda pública li tornarà diners. El càlcul de la quota diferencial s'obté de la manera següent:

Deduccions

Les deduccions minoren la quota íntegra per diferents motius com la contractació de determinats tipus de treballadors o fer determinades inversions.

Quota líquida

- Retencions
 - Pagaments a compte
 - Pagaments fraccionats
- = Quota diferencial a ingressar o retornar

Liquidació de l'impost sobre societats

Per al càlcul de la liquidació de l'impost sobre societats, s'han de fer les operacions següents:

Resultat comptable

- +/- Ajustos extracomptables (positius i negatius)
- Exempcions per evitar la doble imposició internacional
- Deducció de fons de comerç financer internacional
- Deducció per inversions per a la implantació d'empreses a l'estranger
- Compensació de BI negatives procedents d'exercicis anteriors

= **Base imposable x tipus gravamen = quota íntegra**

- Deduccions per doble imposició interna de dividends
- Deducció per doble imposició internacional
- Bonificacions

= **Quota íntegra ajustada positiva**

- Deducció per inversions i creació d'ocupació

= Quota líquida

- Retencions i ingressos a compte
- Quota de l'exercici (a ingressar o retornar)
- Pagaments fraccionats

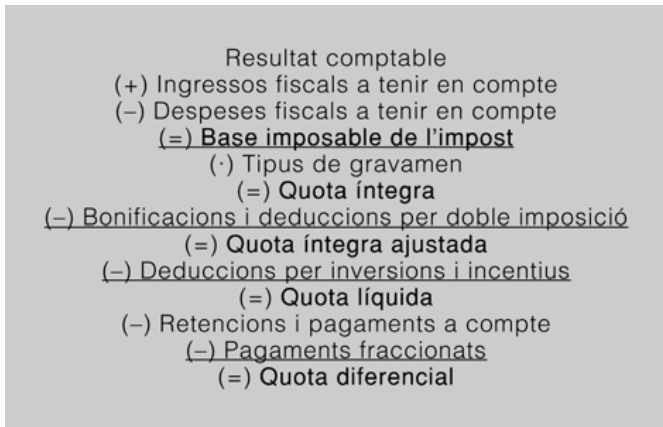
= Quota diferencial

- + Incrementos per pèrdua de beneficis fiscals gaudits en exercicis anteriors
- + Interessos de demora

= Líquid a ingressar o retornar

En la figura 2.11 podem apreciar l'esquema general de l'impost de societats, des que l'empresa recull tota la informació comptable fins que es determina, si és el cas, la quota a ingressar en l'Administració tributària.

FIGURA 2.11. Esquema general de la liquidació de l'impost de societats

Els tipus impositius

Hi ha diversos tipus impositius, encara que el **general** és el tipus impositiu del **30%**.

El **regim de la petita i mitjana empresa** (pime), és a dir, d'aquelles empreses amb facturació inferior a vuit milions d'euros, queda fixat en un **25%**, que s'aplicarà als primers 120.202,41 € de la seva base imposable, mentre que la part excedent tributarà al tipus general del 30%.

El tipus de gravamen de les entitats dedicades a l'exploració, investigació i explotació d'hidrocarburs és del 35%.

Bonificacions i deduccions

La política fiscal d'un país és un instrument que permet als seus governants influir en diversos aspectes per incentivar l'economia del país. En aquest sentit, les bonificacions que regula la llei de l'impost de societats són uns incentius

Període impositiu

En l'impost de societats, el període impositiu no ha de coincidir necessàriament amb l'any natural, com passa en altres impostos. Estarà en funció de l'exercici econòmic de l'entitat. Si bé no podrà ser superior a 12 mesos.

Ceuta i Melilla

La part de quota íntegra que correspongui a rendes obtingudes per empreses que operen a Ceuta i Melilla disposen d'una bonificació del 50%.

econòmics que l'Administració promou per tal que les empreses afavoreixin l'economia del país.

Així es creen bonificacions perquè les empreses inverteixin en determinades zones, com és el cas de Ceuta i Melilla.

També es creen bonificacions que afavoreixen l'activitat exportadora de determinades àrees de l'activitat productiva.

En la mateixa línia d'incentivar o protegir uns sectors determinats trobem les deduccions.

Deduccions previstes en la Llei de l'impost de societats

La llei preveu deduccions per incentivar la realització de determinades activitats, com són:

- Les activitats d'investigació.
- La internacionalització de les empreses, és a dir, que aquestes obrin oficines o representacions a l'exterior.
- Les inversions en béns culturals.
- Les inversions en formació professional.
- La creació de llocs de treball per a disminuïts.

La llei també té en compte i preveu la possibilitat que el subjecte passiu hagi de tributar pel mateix concepte més d'una vegada, tant en l'àmbit intern del país com respecte a d'altres estats. És el que anomena **deduccions per doble imposició**.

Terminis pagament fraccionat

Excepcionalment el Govern pot modificar els terminis de pagament. Així l'any 2008 es va ampliar el termini per efectuar el primer pagament fraccionat per tal de facilitar el compliment de les obligacions fiscals als contribuents afectats per l'entrada en vigor en el mateix any de la nova normativa comptable (reials decrets 1514 i 1515/2007), fins al dia 5 de maig.

Pagament fraccionat

Els primers 20 dies naturals d'abril, octubre i desembre les empreses han d'efectuar un pagament fraccionat a compte de la liquidació del període impositiu de l'impost.

Hi ha dues fórmules per fer els càlculs del pagament fraccionat:

1) Es pren com a referència l'últim pagament efectuat per l'empresa en el mateix mes però de l'any anterior. S'aplica el 18 % a la seva base a la vegada que es minoren les deduccions, bonificacions, retencions i ingressos a compte.

2) S'utilitza una fórmula progressiva:

- Pagament fraccionat d'abril (PFa) = 5/7 tipus de gravamen base imposable
- Pagament fraccionat d'octubre (PFo) = 5/7 tipus de gravamen base imposable - Pfa
- Pagament fraccionat d'octubre (PFo) = 5/7 tipus de gravamen base imposable - (PFa + PFo)

Amb l'aplicació de la reforma per al 2008, els subjectes passius poden escollir el mètode de càlcul i fer el pagament per qualsevol de les dues fórmules anteriors, amb independència que siguin considerats o no grans empreses, i de l'opció que prèviament hagin pogut exercitar, com es feia abans de la reforma.

2.3.3 L'impost sobre successions i donacions

L'impost sobre successions i donacions és un impost que no té tan sols relació amb l'herència. Recull tres figures impositives ben diferenciades:

- La transmissió de béns o drets per herència o qualsevol mena de títol successori.
- L'adquisició de béns per donacions o de manera gratuïta i en actes *in-ter vivos*.
- La percepció de quantitats per contractes d'assegurances de vida.

1) El fet imposable. Està format pels béns o drets que formen l'herència o la donació subjecta a tributació. També pot estar format per les quantitats percebudes a partir de contractes d'assegurances de vida.

El termini de presentació de l'impost en el cas d'herències o de llegats és de sis mesos, a comptar des de la data de la defunció. El termini de presentació de l'impost a les donacions és d'un mes des de la data de l'acte.

2) El subjecte passiu. En les adquisicions *mortis causa* seran els beneficiaris; en les donacions i transmissions lucratives *inter vivos* són qui rep el bé o el dret; i, en les assegurances de vida, *els beneficiaris*.

3) La base imposable. En el cas de les successions és el resultat de minorar a tots els béns i drets del difunt les despeses efectuades amb motiu de la mort i les deduccions practicables. Es calcula segons la fórmula descrita.

Base imposable (massa hereditària neta) = massa hereditària - despeses - deduccions + assegurances de vida

Massa hereditària = valor real dels béns i drets que constitueixen l'herència + 3% de la suma dels béns declarats (= l'aixovar domèstic del difunt) - 3% del valor cadastral de l'habitatge habitual (només si n'hi ha cònjuge sobrevivent) - (si n'hi ha) despeses pel litigi de l'herència, despeses de l'última malaltia, enterrament, funeral - càrregues o deutes del difunt (hipoteques, pensions...) + (si n'hi ha) assegurances de vida.

La base imposable en el cas de donacions és el valor net dels béns i drets adquirits. S'obté de minorar al valor real dels béns i drets adquirits, les càrregues i deutes que siguin deduïbles.

Pròrroga del pagament en successions

Si en els primers cinc mesos, després de la defunció, es presenta una sol·licitud de pròrroga, s'amplia el termini de presentació de l'impost fins a sis mesos més. De tota manera, s'han d'abonar interessos pel període prorrogat.

Base imposable en el cas d'assegurances

Si es perceben quantitats procedents de contractes d'assegurances sobre la vida, la base imposable es correspon amb la quantitat total percebuda. Si el que es percep és una renda, la base és el valor actual de la pensió. El beneficiari pot sol·licitar el fraccionament del pagament en tants anys com percebi la pensió, si és temporal, o bé en quinze anys, si és vitalícia.

Múltiples donacions

Quan un donant fa diverses donacions a la mateixa persona dins el termini de tres anys, l'import de les donacions anteriors s'acumula a la que s'estigui liquidant per tal de calcular el tipus mitjà de gravamen de la donació.

4) La base liquidable. És el resultat d'aplicar a la base imposable les reduccions establertes en la Llei de l'impost.

5) La quota íntegra i la quota líquida. La quota íntegra es calcula a partir de la base liquidable, a la qual s'aplica l'escala de l'impost que sigui vigent. Per calcular la quota líquida es tenen en compte dos factors:

- La quantia del patrimoni preexistent.
- El tipus de parentiu que tingui la persona que hereta amb el difunt.

A partir d'aquestes dades s'aplica sobre la quota íntegra el coeficient multiplicador que correspongui.

2.4 Estudi dels impostos indirectes i dels tributs municipals en les empreses

Els impostos indirectes són els impostos que recauen sobre el consum, sia el consum d'un bé en particular o el consum de béns en general.

L'impost indirecte més important per a les empreses és l'impost sobre el valor afegit (IVA); darrere seu hi ha l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

Són també importants en el trànsit mercantil els impostos municipals i un conjunt d'impostos especials que graven el consum en particular d'uns béns determinats.

2.4.1 L'impost sobre el valor afegit (IVA)

Una de les condicions per a l'entrada d'Espanya a la Unió Europea l'any 1986 va ser la introducció en el sistema fiscal de l'impost sobre el valor afegit (IVA).

Aquest tribut és neutral per a l'empresa, perquè no li suposa ni un ingrés ni una despesa. L'empresa paga l'impost quan compra béns i serveis i cobra l'impost quan ven béns i serveis. Cada trimestre paga a la Hisenda pública la diferència entre les quotes d'IVA repercutit i les quotes d'IVA suportat.

L'IVA és un tribut general de naturalesa indirecta que grava el consum de béns i serveis produïts o comercialitzats en el desenvolupament de les activitats empresarials o professionals.

Les característiques de l'impost sobre el valor afegit són les següents:

- És general perquè grava totes les fases del procés de producció i distribució de béns i serveis i, a més, perquè afecta tots els sectors econòmics.
- És indirecte perquè grava el consum. L'IVA és un impost sobre el consum, ja que afecta els particulars no pel que posseeixen ni pels ingressos que obtenen, sinó pel que gasten consumint.
- No té en compte la situació personal o familiar de la persona.
- És neutral perquè no suposa cap despesa ni ingrés per a l'empresari. L'empresari suporta un IVA per totes les adquisicions de béns i serveis. Quan l'empresari ven els productes, repercuteix un IVA.
- Està harmonitzat en l'àmbit comunitari. La normativa que regula l'IVA és similar a tota la Unió Europea.

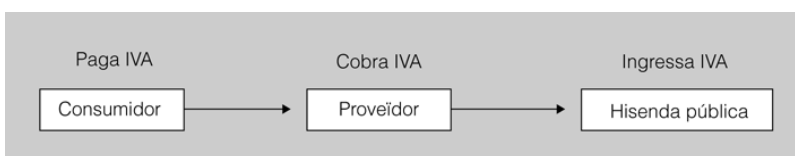
L'impost sobre el valor afegit (IVA) és un impost indirecte que grava el consum en general.

El territori d'aplicació de l'impost és tot l'Estat espanyol, excepte les Canàries, Ceuta i Melilla.

Paguem l'impost a la persona que ens ven el producte o que ens presta el servei. Aquesta persona únicament fa de recaptador de l'impost o d'intermediari ja que després estarà obligada a ingressar l'import de l'impost que li hem pagat a la Hisenda pública, com es pot apreciar en l'esquema de la figura 2.12.

Cal assenyalar que la persona que ens ven el producte o que ens presta el servei també ha suportat algun IVA quan ha comprat les matèries per elaborar el producte o per poder prestar el servei.

FIGURA 2.12. Esquema de la liquidació de l'impost sobre el valor afegit (IVA)

Exemple d'IVA

L'empresa Margarida perfums, SA calcula que el cost total de cada pot de perfum de 50 ml que fabrica és de 4,5 €. També ha calculat que per obtenir els beneficis anuals que tenia previst per al primer trimestre de l'any necessita incrementar el preu en un 20% (0,90 €), és a dir, el preu del pot de perfum de 50 ml serà de 5,4 € .

Però el preu de venda al públic de cada pot de perfum és de 6.53 € . La diferència entre el preu fixat pel fabricant i el preu de venda al públic rau en l'impost que està obligat a aplicar-li, que en aquest cas és un IVA del 21%: 1.13 €.

Les normes comunitàries prohibeixen l'existència de tributs sobre el total de negocis diferents de l'IVA, és a dir, està prohibida l'existència de tributs que es puguin recaptar en totes les fases del procés de producció i distribució dels productes, i només es grava el producte quan es consumeix.

Un impost està harmonitzat quan té característiques similars en diferents països.

Prestacions exemptes de pagar IVA

Són:

- L'assistència sanitària i les activitats d'assistència social, esportiva i cultural.
- L'educació en gairebé tots els seus àmbits.
- Algunes operacions financeres.
- Diverses operacions immobiliàries.
- Determinades exportacions.

Operacions subjectes a l'impost sobre el valor afegit

No totes les transaccions estan subjectes a l'impost sobre el valor afegit. Les transaccions subjectes a l'impost són:

- Els lliuraments de béns i les prestacions de serveis fets en l'àmbit d'aplicació de l'impost per empresaris o professionals a títol oneros, amb caràcter habitual ocasional, en el desenvolupament de la seva activitat empresarial o professional.
- Les adquisicions dins la Unió Europea.
- Les importacions de béns.

Exempcions de l'impost

Hi ha diverses situacions en què es té una exempció fiscal de l'impost sobre el valor afegit, és a dir, que no hi ha l'obligació de pagar aquest impost. Poden ser de dos tipus:

L'exempció fiscal és la situació en la qual no hi ha l'obligació de pagar un determinat impost.

- **Limitades:** el subjecte passiu no pot repercutir l'impost ni deduir-se les quotes d'IVA suportades en les adquisicions. Per exemple:
 - Serveis mèdics i sanitaris.
 - Serveis socials.
 - Educació.
 - Assegurances.
 - Operacions financeres.
- **Plenes:** el subjecte passiu no pot repercutir l'IVA, però es pot deduir les quotes suportades en les adquisicions.

Base imposable

La base imposable de l'impost sobre el valor afegit és l'import total de la contraprestació de les operacions subjectes. Està formada pels elements següents:

- Despeses generals com comissions, transports i assegurances.
- Tributs.
- Envasos i embalatges.

Tipus impositius

El tipus impositiu és el percentatge que s'aplica sobre la base imposable per calcular la quota.

Els tipus impositius -és a dir, el percentatge que s'aplica sobre la base imposable per calcular la quota en l'impost sobre el valor afegit són:

La llei d'IVA distingeix tres tipus (Llei 37/1992, de 28 de desembre, modificada a 1 de gener de 2009 i posteriorment actualitzada pel Reial Decret Llei 20/2012, de 13 de juliol): en termes generals, quan més bàsica és una necessitat, menor IVA s'aplica.

Els tipus d'IVA vigents són:

- **Tipus general:** 21%. És el tipus que s'aplica per defecte.
- **Tipus reduït:** 10%. Aquest tipus s'aplica en els casos següents:
 - Lliurament de béns: productes alimentaris, aigua, materials per a activitats agrícoles, forestals i ramaderes, medicaments per a ús veterinari, aparells i material sanitari.
 - Prestació de serveis: transport de viatgers; hostaleria i restaurants, activitats agrícoles, forestals i ramaderes; neteja urbana; assistència social; fires i exposicions comercials; certes obres de construcció i rehabilitació d'habitatges.
- **Tipus superreduït:** 4%. Aplicable fonamentalment a aliments de primera necessitat (formatges, fruites, llegums, llet, pa), llibres, diaris i revistes, especialitats farmacèutiques per a ús humà, pròtesis i vehicles per a minusvàlids, habitatges de protecció oficial, i serveis de reparacions i adaptació de vehicles de minusvàlids.

Quota de l'IVA

El càlcul de la quota de l'impost sobre el valor afegit es fa amb la fórmula següent:

$\text{Base imposable} \times \text{tipus impositiu} = \text{quota}$

Funcionament

L'empresari està obligat a portar uns llibres on registrarà les operacions subjectes a l'IVA. Els llibres registre de l'IVA són:

- Llibre registre de factures rebudes.
- Llibre registre de béns d'inversió.
- Llibre registre de factures emeses.

Llibres comptables. Un dels llibres comptables més importants són els de l'IVA.

FIGURA 2.13. Model de liquidació de l'IVA

Agencia Tributaria
Teléfono: 901 33 55 33
www.agenciatributaria.es

Impuesto sobre el Valor Añadido

AUTOLIQUIDACIÓN

Modelo
303

Identificación (1)

Espacio reservado para la etiqueta identificativa

Devengo (2) Ejercicio Período

NIF Apellidos y Nombre o Razón social

¿Está inscrito en el Registro de devolución mensual (Art. 30 RIVA)? SI NO

Liquidación (3)

IVA Devengado		Base imponible	Tipo %	Cuota
Régimen general	01		02	03
	04		05	06
	07		08	09
Recargo de equivalencia	10		11	12
	13		14	15
	16		17	18
Adquisiciones intracomunitarias ..	19		20	
Total cuota devengada (03 + 06 + 09 + 12 + 15 + 18 + 20)				21

IVA Deducible		Base	Cuota
Por cuotas soportadas en operaciones interiores corrientes	22		23
Por cuotas soportadas en operaciones interiores con bienes de inversión ..	24		25
Por cuotas devengadas en las importaciones de bienes corrientes	26		27
Por cuotas devengadas en las importaciones de bienes de inversión	28		29
En adquisiciones intracomunitarias de bienes corrientes	30		31
En adquisiciones intracomunitarias de bienes de inversión	32		33
Compensaciones Régimen Especial A.G. y P.			34
Regularización inversiones			35
Regularización por aplicación del porcentaje definitivo de prorata (sólo 4T o mes 12) ..			36
Total a deducir (23 + 25 + 27 + 29 + 31 + 33 + 34 + 35 + 36)			37

Diferencia (21 - 37)	38
Atribuible a la Administración del Estado	39 %
Cuotas a compensar de periodos anteriores	40
Entregas intracomunitarias	41
Exportaciones y operaciones asimiladas	42
Operaciones no sujetas o con inversión del sujeto pasivo que originan el derecho a deducción	43
Operaciones no sujetas o con inversión del sujeto pasivo que originan el derecho a deducción	44
Resultado (40 - 41 + 45)	46
A deducir (exclusivamente en caso de autoliquidación complementaria): Resultado de la anterior o anteriores declaraciones del mismo concepto, ejercicio y periodo	47
Resultado de la liquidación (46 - 47)	48

Exclusivamente para sujetos pasivos que tributan conjuntamente a la Administración del Estado y a las Diputaciones Forales. Resultado de la regularización anual.

A deducir (exclusivamente en caso de autoliquidación complementaria): Resultado de la anterior o anteriores declaraciones del mismo concepto, ejercicio y periodo

45 euros

Compensación (4)

Si resulta 48 negativa consignar el importe a compensar

49 C

Ingreso (7)

Ingreso efectuado a favor del Tesoro Público, cuenta restringida de colaboración en la recaudación de la AEAT de autoliquidaciones.

Importe:

Código Cuenta Cliente (CCC)

Entidad Sucursal DC Número de cuenta

Devolución (6)

Manifiesto a esa Delegación que el importe a devolver reseñado deseo me sea abonado mediante transferencia bancaria a la cuenta indicada de la que soy titular:

Importe: 50 D

Código Cuenta Cliente (CCC)

Entidad Sucursal DC Número de cuenta

Complementaria (8)

Si esta autoliquidación es complementaria de otra autoliquidación anterior correspondiente al mismo concepto, ejercicio y periodo, indíquelo marcando con una "X" esta casilla.

Autoliquidación complementaria

En este caso, consigne a continuación el número de justificante identificativo de la declaración anterior.

Nº. de justificante

Firma (9)

Lugar y fecha Firma

Ejemplar para el sujeto pasivo

Cada trimestre l'empresari calcula el total de l'IVA repercutit i el total de l'IVA suportat amb la informació dels llibres de l'IVA. Quan l'IVA repercutit és superior al suportat, paga la diferència a Hisenda. Quan l'IVA suportat és superior al repercutit, la diferència es compensa. Al final de l'any si l'empresa té saldo a favor seu, pot demanar-ne a Hisenda la devolució o bé compensar els trimestres següents. En la figura 2.13 teniu un model de liquidació trimestral de l'IVA.

IVA suportat i repercutit

L'IVA suportat són les quotes de l'IVA que l'empresa paga en les seves adquisicions. L'IVA repercutit són les quotes de l'IVA que l'empresa cobra en les seves vendes.

FIGURA 2.14. Exemple de liquidació de l'IVA

Agencia Tributaria
Teléfono: 901 33 55 33
www.agenciatributaria.es

Impuesto sobre el Valor Añadido

AUTOLIQUIDACIÓN

Modelo
303

Devengo (2) Ejercicio **2011** Periodo **3T**

Identificación (1) Espacio reservado para la etiqueta identificativa

NIF **A-458555555** Apellidos y Nombre o Razón social **BZPD, SA**

¿Está inscrito en el Registro de devolución mensual (Art. 30 RIVA)? SI NO

IVA Devengado

	Base imponible	Tipo %	Cuota
Régimen general	01 50000 00 02	21 03	04 10500 00 05
Recargo equivalencia	06	07	08 09
Adquisiciones intracomunitarias	10	11	12
	13	14	15
	16	17	18
	19		20
Total cuota devengada (03 + 06 + 09 + 12 + 15 + 18 + 20)			21 10500 00

IVA Deducible

	Base	Cuota
Por cuotas soportadas en operaciones interiores corrientes	22 15000 00	23 3150 00
Por cuotas soportadas en operaciones interiores con bienes de inversión	24	25
Por cuotas devengadas en las importaciones de bienes corrientes	26	27
Por cuotas devengadas en las importaciones de bienes de inversión	28	29
En adquisiciones intracomunitarias de bienes corrientes	30	31
En adquisiciones intracomunitarias de bienes de inversión	32	33
Compensaciones Régimen Especial A.G. y P.		34
Regularización inversiones		35
Regularización por aplicación del porcentaje definitivo de prorata (sólo 4T o mes 12)		36
Total a deducir (23 + 25 + 27 + 29 + 31 + 33 + 34 + 35 + 36)		37 3150 00

Diferencia (21 - 37)

Atribuible a la Administración del Estado	38	39 100 %	40 7350 00
Cuotas a compensar de periodos anteriores			41 1200 00
Entregas intracomunitarias	42		
Exportaciones y operaciones asimiladas	43		
Operaciones no sujetas o con inversión del sujeto pasivo que originan el derecho a deducción	44		

Exclusivamente para sujetos pasivos que tributan conjuntamente a la Administración del Estado y a las Diputaciones Forales. Resultado de la regularización anual.

Resultados (40 - 41 + 45)

Resultado de la liquidación (46 - 47)	46	47	48 6150 00
---	----	----	---------------------

Resultados de la liquidación (46 - 47)

Resultado de la liquidación (46 - 47)	48	6150 00
---	----	------------------

Compen-sación (4) Si resulta **48** negativa consignar el importe a compensar

49 **C**

Sin actividad (5) **Sin actividad -**

Ingreso (7) Ingreso efectuado a favor del Tesoro Público, cuenta restringida de colaboración en la recaudación de la AEAT de autoliquidaciones.

Importe: **I** **6150**

Código Cuenta Cliente (CCC)

Entidad Sucursal DC Número de cuenta

211103115310511234567891

Devolución (6) Manifiesto a esa Delegación que el importe a devolver reseñado deseo me sea abonado mediante transferencia bancaria a la cuenta indicada de la que soy titular:

Importe: **50** **D**

Código Cuenta Cliente (CCC)

Entidad Sucursal DC Número de cuenta

Complementaria (8) Si esta autoliquidación es complementaria de otra autoliquidación anterior correspondiente al mismo concepto, ejercicio y periodo, indíquelo marcando con una "X" esta casilla.

Autoliquidación complementaria

En este caso, consigne a continuación el número de justificante identificativo de la declaración anterior.

Nº. de justificante

Firma (9) Lugar y fecha **Barcelona, 9 d'octubre de 201X**

Firma

Ejemplar para el sujeto pasivo

Exemple de declaració de l'IVA

L'empresa BZPD, SA presenta el model 303 de l'IVA el tercer trimestre de 201X a l'administració de Sarrià - Sant Gervasi (08017) de la Delegació d'Hisenda de Barcelona.

Dades de BZPD, SA:

- NIF: A-45855555
- Adreça: Major de Sarrià, 45. 08017 Barcelona
- Telèfon: 93.205.xx.55
- IVA meritat: règim general
- Base imposable: 50.000 euros al tipus 21%
- IVA suportat en operacions interiors de d'IVA al 21%: 3.150 euros

- Quotes a compensar de períodes anteriors: 1.200 euros
- Paga carregant al compte 2105-1538-05-1236451525
- Presenta la declaració el 9 d'octubre

En la figura 2.14 podeu veure l'imprès de la declaració de l'IVA de l'empresa BPZD, SA.

2.4.2 L'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

Normativa de l'impost sobre transmissions

L'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats està regulat per:

- Reial decret legislatiu 1/1993, de 24 de setembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.
- Reial decret 828/1995, de 29 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

L'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (ITPAJD) és un impost puntual que s'estructura en tres blocs ben diferenciats.

- **Les transmissions patrimonials oneroses.** La llei de l'impost considera que queden subjectes a tributació les transmissions següents:
 - Les transmissions oneroses per actes *inter vius* de tot tipus de béns i de drets que integren el patrimoni de les persones físiques o jurídiques.
 - La constitució de drets reals, crèdits, fiances, arrendaments, pensions i concessions administratives, excepte quan aquestes últimes tinguin per objecte la cessió del dret a utilitzar immobles o instal·lacions en ports i aeroports.

Exempcions a l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

No estaran subjectes a aquest impost les operacions fetes per empresaris i professionals en l'exercici de la seva activitat empresarial o professional quan els béns o les prestacions de serveis estiguin subjectes a l'IVA.

- **Les operacions societàries.** És un impost que grava totes les operacions referides a les societats i equipara a societats les comunitats de béns i les societats civils particulars constituïdes per desenvolupar activitats empresarials, els contractes de compte en participació i la copropietat de vaixell.
- **Els actes jurídics documentats.** Es refereix als documents notarial, mercantils, administratius i judicials.

Contingut de l'IAJTPD

L'impost sobre actes jurídics documentals i transmissions patrimonials oneroses està format per:

- Transmissions patrimonials oneroses.
- Operacions societàries.
- Actes jurídics documentals.

1) El **fet imposable**. Si ens fixem en cadascun dels tres blocs que formen l'ITPAJD, podem observar de manera individual el seu fet imposable:

a) En les transmissions patrimonials oneroses:

- Les transmissions amb contraprestació, efectuades entre persones vives, de tota classe de béns o drets que integren el patrimoni d'una persona física.
- La constitució i l'ampliació de drets reals com el dret d'ús i habitació, o el dret de superfície, entre altres.

- La constitució i l'ampliació de préstecs, fiances, arrendaments i pensions.
- Les concessions administratives, excepte que tinguin per objecte la cessió del dret a utilitzar immobles o instal·lacions en ports o aeroports (cas en què tributen per l'IVA).
- Els actes que s'equiparen a les transmissions, com són els excessos d'adjudicació declarats o les actes de notorietat.

b) En les operacions societàries: la constitució d'una societat, l'augment i la disminució de capital, la fusió de societats, l'escissió de societats, les aportacions dels socis per reposar pèrdues de la societat, la dissolució de la societat amb liquidació i la reducció de capital amb repartiment als socis.

c) En els d'actes jurídics documentats està en relació amb els tres tipus de documents diferents que engloba:

- En els **documents notariais**, les escriptures i les actes notariais sempre que tinguin un contingut avaluable i puguin ser inscrits en algun registre oficial.
- En els **documents mercantils**, les lletres de canvi i els pagarés sempre que facin la funció de gir i que no hi consti la clàusula “no a l'ordre”.
- En els **documents judicials**, les anotacions preventives d'embargament i de demanda que es practiquin als registres, quan tinguin per objecte

una quantitat o un interès avaluable i no estiguin ordenades d'ofici pel jutjat.

Exemple de l'ITPAJD en un document judicial

Després de pledejar per l'herència d'en Lluís, la Núria va obtenir un dret d'usdefruit vitalici sobre un dels habitatges i així ho va fixar el jutge en la seva sentència. Com que la Núria vol inscriure aquest dret en el registre de la propietat corresponent, estarà obligada a pagar l'ITPAJD per inscriure el dret contingut en un document judicial: la sentència.

2) El subjecte passiu. És la persona a favor de la qual es realitza l'acte o la transmissió i qui està obligat a realitzar el pagament.

Subjectes passius

Són:

- En la transmissió de béns i de drets, la persona que adquireix el bé o el dret.
- En la constitució de drets reals, la persona a favor de la qual es duu a terme l'acte.
- En la constitució d'un arrendament, la persona arrendatària.
- En la constitució de préstecs, el prestatari.
- En la constitució, augment de capital, fusió, escissió, trasllat de la seu de direcció o domicili social i aportacions dels socis per reposar pèrdues, la societat mercantil.
- En la dissolució de societats i la reducció de capital social, els socis copropietaris, o partícips dels béns i els drets rebuts.

IVA i ITPAJD

L'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentals és un impost que grava les transmissions efectuades entre els particulars. En canvi, l'impost sobre el valor afegit és un impost que grava la lliure circulació empresarial.

- En els documents notarial, la persona que sol·licita el document.
- En els documents mercantils, com per exemple les lletres de canvi, serà el lliurador.
- En els documents administratius i judicials, els seus beneficiaris.

Responsable subsidiari

La llei preveu que hi pugui haver un responsable subsidiari en el pagament de l'impost en els supòsits següents:

- En la constitució d'un arrendament. Seria l'arrendador.
- En la constitució de préstecs. Seria el prestador.

3) La base imposable. Per analitzar-la també ens haurem de fixar en els tres blocs que formen l'impost:

- La base imposable de les **transmissions patrimonials oneroses** estarà determinada pel valor real dels béns transmesos i seran deduïbles les despeses que disminueixin aquell valor, però en cap cas els deutes que hi recaiguin.

Exemple de la base imposable en l'ITPAJD

Una persona compra un habitatge de segona mà per un valor de 250.000 €, sobre el qual hi ha una hipoteca de 200.000 €. En aquest cas, la base imposable per a la liquidació de l'impost serà de 250.000 €, sense tenir en compte els deutes pendents.

- La base imposable de les **operacions societàries** serà l'import nominal, en el cas de modificacions de capital de la societat; o el valor net de l'aportació, en el cas d'aportacions dels socis per reposar deutes.
- La base imposable estarà formada, en els **documents notarial**, pel valor declarat a l'escriptura, i en els **documents mercantils**, per la quantitat girada. En els **documents judicials**, pel valor del dret o l'interès que s'anota.

4) La base liquidable. El deute tributari o base liquidable d'aquest impost estarà constituït per la base imposable multiplicada pel tipus de gravamen que es pot aplicar en cada cas.

Deute tributari= base imposable % tipus de gravamen

Requisits del "jove"...

... per poder gaudir del tipus reduït de l'impost:

- Ha de tenir 32 anys o menys.
- La seva base imposable total, menys el mínim personal i familiar, en la seva darrera declaració de l'IRPF no pot excedir de 30.000 euros.

Tipus de gravamen en les transmissions patrimonials oneroses

Sobre:

- Transmissions i drets reals sobre **béns immobles urbans i rústics**; transmissions de valors i drets de subscripció del mercat de valors al 7,00%.
- Transmissió d'un immoble que hagi de constituir l'habitatge habitual d'una família nombrosa; d'una persona amb disminució física, psíquica o sensorial o l'habitatge habitual d'un jove al 5,00%.
- Transmissions i drets reals sobre **béns mobles** i les concessions administratives al 4,00%.

Tipus de gravamen en les operacions societàries

Sobre:

- Tant per a la constitució de societats, com per a l'augment de capital i altres operacions societàries és de l'1,00%.

Tipus de gravamen per als actes jurídics documentats

Sobre:

- **Documents notarialis** un 1% excepte si es tracta de documents amb renúncia a l'exempció de l'IVA que serà de l'1,5% i per a l'adquisició d'habitatges declarats protegits o dels préstecs hipotecaris atorgats per a l'adquisició d'aquest tipus d'habitatge que serà 0,1%.
- **Documents mercantils** hi ha unes tarifes segons l'import de la lletra de canvi sempre que es tracti del pagament en metàl·lic de les lletres de canvi.
- **Documents administratius** un 0,5% per a les anotacions preventives ja que per als altres documents s'aplica una taula.

2.4.3 Els impostos especials

Els impostos especials són tributs indirectes que graven el consum d'un seguit de productes.

Així tenim l'impost sobre l'alcohol i begudes alcohòliques, que inclou: la cervesa; el vi i les begudes fermentades; l'impost sobre els hidrocarburs; l'impost sobre l'electricitat o l'impost sobre la matriculació de vehicles.

L'àmbit d'aplicació dels impostos especials és tot el territori de l'Estat, excepte les illes Canàries, Ceuta i Melilla on alguns casos, com els hidrocarburs i el tabac, no estan gravats.

1) El fet imposable. Constitueix el fet imposable la fabricació i la importació d'alcohol i begudes alcohòliques, els hidrocarburs, l'electricitat i la matriculació de vehicles.

Les pèrdues que es produeixin per raons de força major o fortuïta no estaran subjectes a tributació sempre que siguin comprovades per l'Agència Tributària.

Algunes operacions de fabricació i importació dels productes estaran exemptes d'aquests impostos en determinades situacions, com ara el lliurament a les Forces Armades de qualsevol Estat membre de l'OTAN, tret d'Espanya; les que estiguin d'acord amb relacions diplomàtiques, etc.

2) El subjecte passiu. Tindran la condició de subjecte passiu els dipositaris autoritzats, els importadors, els operadors registrats i els receptors autoritzats.

3) Base imposable i tipus de gravamen. Cada un dels productes previstos en els impostos especials té el seu propi sistema de càlcul de base imposable i cada any s'especifiquen els tipus de gravamen que s'han d'aplicar.

2.4.4 Els impostos municipals

Amb relació als impostos municipals, podem distingir entre les figures impositives de **caràcter obligatori** i altres impostos de **caràcter potestatiu**. Pel que fa a aquests últims, la llei dóna llibertat al municipi per cobrar o no.

Entre els primers, els impostos de caràcter obligatori, tenim: l'impost sobre béns immobles (IBI), que grava la propietat de béns rústics o urbans en aquell municipi; l'impost sobre activitats econòmiques (IAE), que grava l'exercici d'una activitat econòmica empresarial en el municipi; i l'impost sobre vehicles de tracció mecànica (IVTM), que grava la titularitat de vehicles. Del segon tipus, dels impostos de caràcter potestatiu, tenim: l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres, que grava la realització de qualsevol construcció, instal·lació o obra; l'**impost sobre l'increment de valor dels terrenys de naturalesa urbana**, que grava l'increment del valor que tenen els terrenys urbans i es posa de manifest quan es produeix la transmissió; i, l'**impost sobre despeses de manifestació de riquesa**.

2.4.5 L'impost sobre activitats econòmiques (IAE)

Els ajuntaments necessiten recaptar impostos per finançar els serveis que donen a la població. Els impostos més importants són l'impost sobre activitats econòmiques (figura 2.15) i l'impost sobre béns immobles.

Impost sobre béns immobles

L'impost sobre béns immobles (IBI) és un tribut de caràcter directe que grava la propietat de béns rústics o urbans.

L'IAE és un tribut local que grava l'exercici d'activitats professionals i empresarials. La declaració d'alta a l'IAE és necessària per desenvolupar qualsevol tipus d'activitat empresarial o professional. L'IAE es tramita davant de l'Administració d'Hisenda o bé davant l'Oficina de Recaptació Municipal si les competències estan transferides a l'ajuntament.

Municipis que gestionen l'IAE

Tenim els municipis d'Alella, Abrera, Calafell, Conesa, el Morell o Falset, que sí que tenen cedida la gestió del tribut. En canvi, l'Ajuntament de Barcelona o Badalona no la tenen cedida i es gestiona directament amb l'Agència Tributària estatal.

L'impost sobre les activitats econòmiques (IAE) és un impost directe que **grava les activitats econòmiques empresarials, professionals i artístiques**. Malgrat ser un impost estatal, està cedit als municipis en la gestió censal i/o en la inspecció.

Article 78. 1 de la Llei reguladora de les hisendes locals

L'impost sobre activitats econòmiques és un tribut directe de caràcter real, el fet imposable del qual està constituït pel mer exercici, en territori nacional, d'activitats empresarials, professionals o artístiques, s'exerceixin o no en un local determinat i estiguin o no especificades a les tarifes de l'impost.

Són subjectes passius les persones físiques o jurídiques que realitzin les activitats gravades amb l'impost.

La quota tributària està formada per la quota municipal, la quota provincial i la quota nacional i resultarà d'aplicar les diferents tarifes al tipus d'activitat amb la minoració de les bonificacions.

FIGURA 2.15. Model d'impost sobre activitats econòmiques

Agència Tributària
Delegació de/d' _____
Administració de/d' _____
Codi d'Administració _____

Impost sobre activitats econòmiques

Pàg. 1
Model
840

Apartat I: dades identificatives del subjecte passiu

Espai reservat per a l'etiqueta identificativa. Si no disposeu d'etiquetes, empleneu les caselles 1 a 12 amb les dades que se sol·liciten i adjunteu-hi una fotocòpia del NIF.

1 NIF 2 Cognoms i nom o raó social

Domicili fiscal:

3 SG 4 Via pública 5 Núm. 6 Km 7 Esc. 8 Pis 9 Pta.

10 Municipi 11 Província 12 Codi postal

13 Telèfon de contacte (prefix inclòs):

Apartat II: declaració

14 Exercici:

15 Declaració de:

Alta
Inici d'activitat Variació
Deixar de gaudir d'exempció la classe de quota Alta
Baixa Elements tributaris Baixa
Cessament d'activitat Altres causes

Baixa
Gaudir d'exempció Declar. complementària

16 Núm. ref.
890164216005 6

Apartat III: representant

17 NIF 18 Cognoms i nom o raó social

Domicili

19 SG 20 Nom de la via pública 21 C. via 22 Núm. 23 Km 24 Esc. 25 Pis 26 Pta. 27 Telèfon

28 Codi postal 29 Municipi 30 C. mun. 31 Província 32 C. prov.

Apartat IV: dades de l'activitat

33 Classe de quota: Municipal Nacional Provincial (província: _____) C. prov.

34 Tipus d'activitat: Empresarial Professional Artística 35 Local afecte indirectament

36 Descripció de l'activitat: _____ 37 Grup o epígraf: _____

38 Municipi 39 C. mun. 40 Província 41 C. prov.

Domicili de l'activitat:

42 SG 43 Nom de la via pública 44 C. postal 45 C. via 46 Núm. 47 Km 48 Pt. 49 Esc. 50 Pis 51 Pta. 52 Telèfon

Notes que són d'aplicació: 53 Agrupació 54 Grup 55 Epígraf

56 Notes que són d'aplicació d'altres grups o epígrafs: _____ 58 Secció 59 Grup o epígraf

57 Regles que són d'aplicació: Regla 4a 2 F): _____ Regla 7a: _____

60 Exempció: _____

61 Bonificació: _____

62 Data d'inici, variació, cessament o altres causes de presentació de la declaració: _____

63 Causa de la variació o baixa: _____

64 Causa de la declaració complementària: _____

65 Any en què va iniciar l'activitat per primera vegada (només professionals): _____

66 Informació addicional: _____ 67 Núm. ref.: _____

Apartat V: local afecte indirectament a l'activitat

68 Ús o destinació: _____ (Vegeu les instruccions) (Magatzem, dipòsit, centre de direcció, administració, càlcul, etc.)

Situació

69 Codi postal 70 Municipi 71 C. mun. 72 Província 73 C. prov.

74 SG 75 Nom de la via pública 76 Codi via 77 Núm. 78 Km 79 Pt. 80 Esc. 81 Pis 82 Pta. 83 Telèfon

Exemplar per a l'Administració

Per aprofundir en els continguts que desenvolupen l'IAE, podeu consultar la secció "Annexos" del web del mòdul.

Article 84. de la Llei reguladora de les hisendes locals

La quota tributària és la resultant d'aplicar les tarifes de l'impost, d'acord amb els preceptes inclosos en aquesta Llei i en les disposicions que la complementin i despleguin, i els coeficients i les bonificacions previstos per la Llei i, si s'escau, acordats per cada ajuntament i regulats a les ordenances fiscals respectives.

El període impositiu coincideix amb l'any natural.

Encara que no totes les empreses estan obligades a liquidar l'impost sí que ho estan a fer la declaració censal. Quan una empresa inicia les seves activitats ha de donar-se d'alta en el cens d'activitats econòmiques amb el Model 036 o 037 segons el tipus d'empresa de què es tracti.

L'impost sobre els béns immobles

L'impost sobre els béns immobles és un impost directe que grava la persona titular d'un bé immoble pel fet de ser la persona propietària, sense necessitat que obtingui cap renda de l'immoble gravat. Hi ha alguna excepció prevista en la llei.

El fet imposable de l'impost sobre els béns immobles (IBI) està constituït per la propietat de béns immobles de naturalesa rústica o urbana o per la titularitat de drets d'usdefruit o concessió sobre la propietat.

Béns rústics / béns urbans

Es consideren béns rústics els terrenys que no es considerin urbans, també els edificis i les instal·lacions de caràcter agrari en els quals es desenvolupin explotacions agrícoles, ramaderes o forestals. Pel que fa als béns de naturalesa urbana, són els terrenys urbanitzats o declarats urbanitzables.

El subjecte passiu de l'impost serà el que consti com a titular del bé, però en cas de transmissió, el nou propietari pagarà l'impost a partir de l'any següent a la transmissió.

La base imposable està constituïda pel valor cadastral del bé, que en cap cas no pot ser superior al preu de mercat.

La base liquidable es calcula minorant la base imposable amb les reduccions que hi puguin correspondre. I la quota que s'ha d'ingressar serà la resultant d'aplicar a la base liquidable el tipus de gravamen.

L'impost sobre la circulació de vehicles de tracció mecànica

L'impost sobre la circulació de vehicles de tracció mecànica és un impost directe que té per objecte tots **els vehicles de tracció mecànica aptes per circular per les vies públiques**.

Són subjectes passius els titulars propietaris de vehicles donats d'alta al municipi tant si són persones físiques com jurídiques.

La quota s'obté a partir de l'aplicació de les tarifes establertes en la llei, d'acord amb la potència, les places o els quilograms de càrrega.

El període impositiu coincideix amb l'any natural.

Article 92.1 de la Llei reguladora de les hisendes locals

L'impost sobre vehicles de tracció mecànica és un tribut directe que grava la titularitat dels vehicles d'aquesta naturalesa, aptes per circular per les vies públiques, sigui quina sigui la classe i categoria.

Es considera vehicle apte per a la circulació el que hagi estat matriculat en els registres públics corresponents i mentre no hagi estat donat de baixa. Als efectes d'aquest impost també es consideren aptes els vehicles proveïts de permisos temporals i matrícula turística.

L'impost sobre les construccions, instal·lacions i obres

L'impost sobre les construccions, instal·lacions i obres és un impost directe que **grava la realització d'obres en el municipi** per a les quals s'exigeixi la llicència corresponent.

Els subjectes passius són les persones físiques o jurídiques que siguin propietàries de les construccions, instal·lacions o obres.

La venda d'un habitatge

L'obligació tributària de l'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana neix, per exemple, amb la venda d'un habitatge.

La base imposable estarà formada pel cost real de les obres, i la quota serà el resultat d'aplicar a la base imposable el tipus de gravamen.

L'impost sobre l'increment del valor dels terrenys (plusvàlua)

L'impost sobre l'increment del valor dels terrenys és un impost directe que **grava l'increment de valor que experimenten els terrenys urbans**, posat de manifest com a conseqüència de la transmissió de la propietat.

Són subjectes passius en les **transmissions lucratives: l'adquirent**, i en les **transmissions oneroses: el transmetent** del terreny urbà.

La base imposable estarà constituïda per l'increment real del valor dels terrenys urbans però mesurat per un percentatge que fixa l'Ajuntament on està ubicat el terreny.

Ús excessiu de les taxes

És fàcil observar que moltes administracions públiques fan un ús excessiu de les taxes per fer front als dèficits en els seus comptes públics.

Les taxes i les contribucions especials

Juntament amb els impostos municipals, s'ha de tenir en consideració la importància de les categories tributàries restants, de caràcter municipal, com són les taxes i les contribucions especials.

- Respecte de les **taxes**, el TRLRHL en l'article 57 reconeix a les entitats municipals la possibilitat de fixar-les per a la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic municipal.

També poden fixar-les per a la prestació de serveis públics i la realització d'activitats administratives de competència municipal que afecten o beneficien el subjecte passiu sempre que es compleixi qualsevol de les circumstàncies següents:

- Que no siguin de sol·licitud o recepció voluntària.
- Que no siguin susceptibles de ser prestats o realitzats pel sector privat.

Exemple d'una taxa municipal

El nostre Ajuntament ens pot fer pagar una taxa per demanar un certificat d'empadronament en el municipi, si així ho té regulat a les seves ordenances municipals.

- Les **contribucions especials** poden fixar per a la realització d'obres o l'establiment o ampliació de serveis municipals.

En l'àmbit provincial, les diputacions provincials també poden obtenir ingressos de les taxes i de les contribucions especials.

Revaloració dels habitatges

Molts municipis, quan modifiquen un carrer o una zona que fa revalorar els habitatges del voltant, estableixen una contribució especial per als veïns beneficiats.